

CONCORDIA ET PAX

Pred kratkim se je v Gorici ustanovilo društvo Concordia et Pax (Sloga in mir), za katero so dali pobudo tako italijanski kot slovenski krajevni dejavniki. To ima cerkveni značaj, zanj pa sta po statutu odgovorna tako goriški kot novogoriški dekan. V samem odboru društva in med ustanovnimi člani pa so tudi nekateri goriški Slovenci. O namenih tega novega društva se bo gotovo še pisalo. Na tem mestu naj podamo samo nekaj misli ob nastanku oz. ob namenih organizacije ali bolje o atmosferi, ki naj jo ta pomaga ustvariti.

Problemov je tu veliko. Gre za pobudo, ki je nastala ob meji in ima že zato svoj pomen. Nadalje - in za nas še bolj pomembno - pa je vprašanje Gorice kot zgodovinsko narodnostno mešanega mesta in danes z živimi vprašanji manjšinske stvarnosti. Gorica je že desetletja poznala ob meji konstruktivno in plodno sožitje in sodelovanje, od uradnih odnosov med občinama Gorica in Nova Gorica do cele vrste drugih stikov. Pa tudi v mestu oz. v sami pokrajini je prišlo do aktivnega sodelovanja in zblíževanja na raznih področjih. Sicer pa se tu ne bomo zaustavljali ob kontingentnih, sicer nadvse pomembnih odnosih ob meji in med narodnostnimi skupnostmi na Goriškem.

Problem je širši in - evropski. Po drugi svetovni vojni je v Evropi na splošno prišlo do velikih preobratov. Nastali pa so tudi problemi v odnosih med narodi stare celine. Nekdanji nemški nacionalsocializem je seveda pustil veliko sledov. Isto italijanski fašizem. Povojne selitve raznih narodnih skupin, od sudetskih Nemcev do istrskih Italijanov, pa so spet za seboj pustile svoje posledice. Seveda marsikdo pri tem hote ali nehoti pozablja, da sta prav Hitler in Mussolini s svojo rasistično, zlasti protislovansko politiko zakrivila tudi kasnejše zlo.

Pred kratkim smo bili priča poimenovanju nekega prostora v goriškem mestnem središču po "mučencih fojb". Vse v redu ali skoraj, le da sredi Gorice nismo še dočakali poimenovanja po kaki slovenski žrtvi fašizma. Res, v šestdesetih letih je do tega s strani goriške občine le prišlo, ampak v Podgori. Čas pa bi že bil, da bi tudi mestno središče zadobilo kaj podobnega. To pa ne velja le za Gorico, ampak tudi za Trst.

O slogi in miru so sicer nasploh velike debate po Evropi. Francija in Nemčija sta našli preferencialni kanal za medsebojno sodelovanje, o čemer smo večkrat pisali. Kancler Willy Brandt je nekoč pokleknil pred spomenikom žrtvam nacizma. Papež Janez Pavel II. stalno poziva sprte strani k miru. Je pa kdaj kak italijanski državnik naredil kaj podobnega kot nemški kancler (letos predsednik republike Ciampi - vsaj posredno - z vencem v Gonarsu)? Ali ne bi sodila v to tudi končno le zaščita za Slovence v Italiji?!

Vse temu je zlasti v našem prostoru veliko naredila tudi cerkvena hierarhija.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

VIMOGREDE

Zemlja domača - ni prazna
beseda: del je mojega
življenja, in če se mi vzame
zemlja, se mi je tudi vzelo
življenje.

Ko si oglođan do kosti,
ko te povsod preganjajo,
kakor bi se bile gobe razpasle
po tvojem telesu, te sprejme
domača zemlja z istim
obrazom, kot te je sprejela
nekdanj, ko so te še v zibel
polagali. (...)

IVAN TAVČAR, "VISOŠKA KRONIKA"

PO PODPISU LISTINE V PIONGJANGU

MOČNO SE JE ZAMAJAL TUDI KOREJSKI ZID

"Vrhunsko srečanje pomeni uspeh, saj odpira svetlo prihodnost obema Korejama. Sklenili smo narediti konec hladni vojni tudi na našem polotoku in ne bomo dalje več prenašali sovražstva novim rodovom. Smo en sam narod in vse čaka enaka usoda. Skupno lahko premagamo vse težave. V prihodnosti bomo združili našo državo, ki bo postala ena najbogatejših na svetu. Zgodovina Koreje je bila boleča in nas uči, da ne smemo delati napak."

Tako je izjavil 74-letni korejski predsednik Kim Dae Džung ob sklepu svojega zgodovinskega obiska v prestolnici Severne Koreje Piongjangu, kjer se je srečal s severnokorejskim voditeljem Kim Džong Ilom. Predsednik Južne Koreje velja v demokratičnem svetu za azijskega Mandelo, saj je tako kot južnoafriški politik bil večkrat zaprt, obsojen na smrt in le po naključju ni postal žrtev atentatov. V času

vladavine južnokorejskih diktatorjev je prebil sedem let v zaporu. Kot nesporni voditelj opozicije je trikrat neuspešno kandidiral na predsedniških volitvah, leta 1997 pa je bil končno izvoljen za predsednika. "Mislim, da me je Bog varoval v težavnih časih in mi tako pomagal popeljati svojo državo v novo tisočletje", je dejal Kim Dae Džung, ki je katoličan, ob svoji izvolitvi za predsednika leta 1997.

Sklepna listina, ki je bila podpisana 7. junija v severnokorejski prestolnici, predvideva, da si bosta obe državi prizadevali za sodelovanje na gospodarskem in socialnem področju, da se bosta zavzemali za odpravo hladne vojne in za združitev ločenih družin ter končno za zedinjenje obeh držav na polotoku.

Uradno poročilo vrhunškega srečanja ne omenja konkretnih, a zelo aktualnega vprašanja prekinitve izdelovanja jedrskih raket na daljši dolet v Severni Koreji kot tudi ne njenih načrtov na področju jedrskega raziskovanja. Obe temi pobliže zanimala ZDA in Japonsko in upravičeno vzbujata zaskrbljenost v zahodnem svetu ter

DRAGO LEGIŠA

tudi v sami LR Kitajski in Rusiji. Med pogovori je Kim Dae Džung načel tudi to vprašanje, ki ga je posredno omenil tudi predsednik severnokorejskega zakonodajnega zbora Kim Džong Nam. Ta je namreč dejal, da bodo "nadaljnja prizadevanja pokazala, kako moremo s skupnimi močmi doseči vse zastavljene cilje. Korejske probleme moreta rešiti le obe prizadeti državi, to je ljudstvo obeh Korej".

Razmere, kakršne so nastale ob koncu triletno vojne, ki se je začela 1950. leta, so naravnost strahotne. Tajnik "društva za združitev deset milijonov Korejcev" Čo Dong Džung je v tej zvezi dejal: "Se nikdar se ni v zgodovini zgodilo, da bi bilo bratom, ki jih ločuje državna meja, tako dolgo prepovedano, da bi se videvali in si celo izmenjevali novice. Še nikdar se ni zgodilo, da bi vlada neke države spremenila svoje državljane v ujetnike, ki jim niso priznane najosnovnejše človekove pravice, kot je med drugim pravica do družinske ljubezni". Na tem področju bodo morali rešiti nekaj zelo kočljivih in bolečih vprašanj. Enega teh predstavlja usoda petdeset tisoč vojni ujetnikov, ki jih Severna Koreja ni nikdar vrnila. Menijo, da jih je od teh živih še kakih tristo. Še bolj mučna je usoda kakih štiri tisoč južnih Korejcev, ki so bili ugrabljeni v zadnjih petdesetih letih. Gre po večini za kmete ob demilitarizirani coni ali za ribiče. Med ugrabljenimi je tudi dvanajst potnikov leta 1969 preusmerjenega letala, nekaj ljudi pa je bilo ugrabljenih tudi na Japonskem.

STRAN 2

SLOVESNOST V KOČEVSKEM ROGU

NAŠIM MUČENCEM V SPOMIN

V Kočevskem Rogu je bila v nedeljo, 18. t.m., maša za takoj po drugi svetovni vojni pomorjene slovenske ljudi in že enajsta spominska slovesnost in razglasitev slovenskih pričevalcev za vero, ki jo je tudi letos pripravil Slovenski spominski odbor.

Prav ta odbor pa je tudi predstavil slovesnost v Kočevskem Rogu na posebni tiskovni konferenci v četrtek, 15. t.m., v galeriji verskega tednika Družina v Ljubljani. Na konferenci so organizatorji (mag. Janez Kvaternik, dr. Tine Velikonja, dr. Justin Stanovnik in dr. Janez Gril) podrobno predstavili nedeljsko slovesnost, ki je letos imela poseben značaj.

JUP / STRAN 3

- 02 Janez Povše
POMLADNA VLADA POTREBUJE ČASOPIS
- 02 Breda Susič
ZAGONETNI ATENTAT
- 03 Drago Legiša / intervju
BERNARD SADOVNIK
- 06 Erika Jazbar / pogovor
LUISA GERGOLET O GORIŠKI KNJIŽNICI
- 06 Ivan Žerjal
V KNJIGI... ŠE MARSIKAJ O ROJANU

- 07 KETTEJEV PREM V ZNAMENJU KNJIŽEVNIKOV
- 10 Lojzka Bratuž
MSGR. DR. HUMAR BISEROMAŠNIK
- 12 Jurij Paljk
O STROKI
- 16 NATEČAJA ZA TISOČLETNICO GORICE
- 16 POBUDA "KRAJŠAJMO RAZDALJE"

SVET OKROG NAS

TRIJE POMEMBNI DOGODKI

VPRAŠANJE NAŠE ZAŠČITE

IVAN ŽERJAL

V prejšnjih dneh se je na Tržaškem zvrstilo nekaj pomembnih dogodkov v zvezi z zaščitnim zakonom, pa tudi širše, v zvezi z odnosi med italijansko večino in slovensko manjšino v naših krajih. Gre v prvi vrsti za okroglo mizo o odnosih med Slovenci in Italijani, ki jo je v ponedeljek, 19. t.m., na Pomorski postaji v Trstu priredila tržaška občinska uprava. Mimo suhoparne kronike, ki ni prva skrb tednika, je treba ugotoviti pomembno dejstvo, da je posvet priredila tržaška občina, torej ustanova, od katere si samo pred nekaj leti ne bi mogli takega koraka niti pričakovati. Ali je to znak, da je Trst postal normalno mesto, ne moremo biti še gotovi: v dvorani Saturnia Pomorske postaje so namreč sedeli v veliki večini pripadniki slo-

venske manjšine. Se pravi, da ne samo, da ni bilo predsednikov dežele in tržaške pokrajine ter drugih politikov desnosredinskega Pola svoboščin; manjkali so tudi številni predstavniki italijanske kulture in znanosti. Poleg tega so prisotni kljub simultnemu prevajanju povečini govorili v italijanščini (a to je problem predvsem nas Slovencev, ki lastnega jezika očitno ne vrednotimo preveč...). Zato je imel prof. Aljoša Volčič prav, ko je dejal, da je bil posvet v določeni meri tudi zamujena priložnost. V ponedeljek smo slišali veliko besed o potrebi po zaščitnem zakonu, ki naj naredi iz Trsta normalno mesto, o bogastvu, ki ga za to območje predstavlja prisotnost slovenske manjšine, vendar se bodo verjetno vsi strinjali, da edini, ki je odločno poudaril moralno in etično vrednoto,

ki jo predstavlja spoštovanje drugačnega, je bil tržaški škof Ravignani. Ta je prisotne spomnil, da je zaščita manjšine tudi moralna nujnost; izhajajoč iz potrebe po "očiščenju spomina" je podčrtal pomen spoštovanja trpljenja, ki ga je prebivalstvo teh krajev, slovensko in italijansko, doživelo v polpretekli zgodovini. Na tem spoštovanju morajo temeljiti odnosi med narodoma.

Še nekaj drobcev z dveh srečanj, ki sta potekali prejšnji teden. V četrtek, 15. t.m., je bil na Opčinah sestanek združenih deželnih svetov SSO in SKGZ. Poleg vprašanja notranje organiziranosti so prisotni govorili zlasti o zaščitnem zakonu: po novem bomo za podporo k čimprejšnjemu sprejetju zakona pritiskali tudi na nekatere stranke Pola svoboščin. Sodeč po odsotnosti njegovih predstavnikov na tržaškem posvetu in po pismu desnosredinskih parlamentarcev proti Masellijevemu osnutku zakonske zaščite, ne vemo, kaj bo iz tega. Sicer pa so na openskem srečanju spregovorili zlasti predstavniki levčarskih strank, iz ust katerih je med drugim prišla potreba po kompromisu s t.i. "tretjo krovno organizacijo". Toda kako, do včeraj smo ji odrekli krovnost, češ da ljudje v njej predstavljajo samo sebe, sedaj pa bomo sklepali kompromise z njo?

Bo treba zares iti v akcije civilne neposlušnosti, kot je bilo med drugim rečeno na srečanju Slovenske skupnosti o zakonu 482 v petek, 16. t.m., na Opčinah? Srečanje je bilo sicer posvečeno analizi okvirnega zakona št. 482 za manjšine v Italiji, a je pogovor šel tudi v smer obravnavanja zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. SSK je mnenja, da politične volje za sprejetje zaščitnega zakona ni, zato slovenska stranka jemlje v pretres možnost, da stopi na pot zbirne stranke Slovencev v Italiji.

Z. PELIKAN
DRŽAVNI
SEKRETAR

Nova slovenska vlada je za državnega sekretarja za Slovence v zamejstvu in po svetu imenovala Zorka Pelikana in razrešila dosedanje državno sekretarko Mihaelo Logar. Z. Pelikan je star 46 let in je doma iz Mirna pri Gorici. Diplomiral je na biotehnični fakulteti in je pred kakimi desetimi leti stopil v službo v slovenskem zunanjem ministrstvu. Bil je tudi slovenski vicekonzul v Trstu in nato funkcionar v uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ko mu za imenovanje za državnega sekretarja čestitam, mu na novem službenem mestu želimo mnogo uspehov.

CONCORDIA
ET PAX

Vse naše škofije (Trst, Gorica, Videm) so s svojimi nadpastirji prispevali k temu. Tako že pred leti z dokumentom za zaščito Slovencev. Podobne pogumne in hvalvredne korake pa smo letos zabeležili s strani novega goriškega nadškofa, ki se je v Ogleju med slovenskim goriškim romanjem javno zavzel za izglasovanje zaščitnega zakona. Tudi tržaški škof je v svoji velikonočni poslanici jasno spregovoril o tem vprašanju. Naša Cerkev je torej v tem zgovorno sledila navodilom papeških okrožnic o tem vprašanju (zlasti od Janeza XXIII. pa vse do Janeza Pavla II.).

"Edinost, sreča, sprava / k nam naj nazaj se vrnejo!" Te Prešernove besede so prava hvalnica slogi ter mimemu sožitju med narodi. Upajmo, da se bo ta duh vedno bolj uresničeval tudi pri nas.

KDO JE STRELJAL NA VUKA DRAŠKOVIČA?

ZAGONETNI ATENTAT

BREDA SUSIČ

Skoraj ne mine teden, ko ne bi bile zaradi tega ali onega razloga oči svetovne javnosti uprte v nemirni Balkan. Minuli četrtek zvečer je prišlo do atentata na srbskega voditelja ene izmed opozicijskih strank, Vuka Draškovića. Drašković se je za las rešil pred smrtjo in je takoj obtožil Miloševića, češ da je on naročil atentat.

Drašković se je ravnokar vrnil iz Moskve, kjer je menda od Rusov skušal dobiti "blagoslov" za prevzem oblasti, ko se bo moral Milošević umakniti. Nekateri opazovalci ugotavljajo, da je bilo verjetno to tisto, kar je zmotilo velikega diktatorja in njegovo ženo (za katero pravijo, da

je v resnici ona tista, ki kuje usodo Jugoslaviji) v taki meri, da sta se hotela definitivno odkrižati nadležnega Draškovića. Kajti do pred kratkim bi marsikdo dal roko na ogenj, da predsednik Srbskega gibanja prenove (SPO) sploh ni v napoto režimu - nasprotno. Karizmatični voditelj je bil sprva zagret komunist, potem voditelj opozicije, radikalec, nacionalist, vojni hujškač proti Hrvatim in Bošnjakom, potem naenkrat mirovnik, pred napadom Nata na Srbijo, celo podpredsednik Miloševićeve vlade, ko so se napadi začeli stopnjavati, zopet leader opozicije... Oportunist in nezanesljiv tako za režim kot za ostale opozicijske skupine! Za srbskega predsednika predstavlja verjetno nadlež-

no muho, vendar je Draškovićaeva samovšečnost in egoizem zanj večkrat prava rešitev. Pred enim mesecem, ko se je temperatura v Srbiji nevarno zvišala, potem ko je Milošević samovoljno ukinil nekatere medije, ki so ohranili še kolikor toliko samostojno gledanje, ko so ljudje šli na ulice protestirati in ko je zraslo novo opozicijsko gibanje mladih in tudi starejših disidentov "Otpor", je bil pravi trenutek, da se razne opozicijske skupine združijo in skupaj nastopijo v volilni kampanji proti režimu. Ta načrt pa je spet spodletel, ker se je proti skupnemu nastopu postavil ravno Vuk Drašković - in s tem naredil seveda veliko uslugo Miloševiću.

Če torej drži, da so atentat na Draškovića pripravili v Beogradu, in če ni res, da je vse skupaj zrežiral voditelj SPO sam, zato da bi diskreditiral režim in sam sebe povisil v mučenika, potem gre morda vzroke za to res iskati v Draškovićevevo potovanju v Moskvo, ki je očitno razdražilo Miloševića. Vsa zadeva pa vsekakor ostaja zavita v meglico, saj je treba upoštevati tudi dejstvo, da je bil to že drugi ponesrečen atentat na Draškovića (oktobra so v še nerazvozlani avtomobilski nesreči umrli štirje njegovi sodelavci, on sam pa se je rešil), ki očitno pozna marsikaj takega o Miloševiću in njegovih sodelavcih, da postaja za paranoičnega diktatorja - ki si lahko dovoli karkoli, tudi vrsto atentatov mafijskega tipa - kljub vsemu zelo nevaren.

S 1. STRANI

KOREJSKI
ZID...

Premirje, ki je bilo sklenjeno leta 1953, določa med drugimi začasno mejo med obema državama, ki poteka ob 38. vzporedniku. Od vsega začetka je na ozemlju Južne Koreje tudi kakih 37.000 ameriških vojakov. Tudi iz tega izhaja, da konec hladne vojne ne zanima le prizadetih držav.

Zato je ameriški predsednik Clinton izrazil veliko zadovoljstvo nad izidom vrhunskega srečanja v Pjongjangu in poudaril, kako je ves čas svojega predsednikovanja vzpodbujal severne Korejce, naj se brez posrednikov začno pogovarjati z južnimi Korejci.

Ne smemo končno pozabiti, da obstajajo med obema državama velikanske gospodarske in socialne razlike. Tako je na lestvici industrijsko najbolj razvitih držav Južna Koreja na devetem mestu (Italija je na šestem), njen BNP (bruto narodni proizvod) znaša 960.000 milijard lir (v Italiji znaša 2 milijona milijard). Južna Koreja more v vseh pogledih veliko prispevati k izboljšanju gospodarskih in socialnih razmer v Severni Koreji, da procesa demokratizacije niti ne omenjamo. Vsekakor drži, da se je z vrhunskim srečanjem v Pjongjangu na začetku tega meseca močno zamajal tudi "korejski zid". Vprašanje časa je torej, kdaj se bo tudi ta zid zrušil.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

POMLADNA VLADA NUJNO
POTREBUJE ČASOPIS

Enobarvnost slovenskih medijev je znana. Po pričakovanju se je še močneje pokazala ob enotnem nastopu pomladnih strank, ki so dobile svojo vlado. Enobarvnost pomeni, da se različna glasila sicer razlikujejo po obliki in načinu, slej ko prej pa so si enotna, da je dobro le tisto, kar prihaja z leve politične strani, in slabo tisto, kar nastane na pomladni strani. Tovrstna enobarvnost je eden od slabših rezultatov dosedanjega koalicijskega obdobja, v katerem so nasledniki povojne enopartijske politike večje zasedle večji del sredstev javnega obveščanja, medtem ko je moralna pomladna stran kar dvakrat ukiniti edini dnevnik, ki ga je premogla. Dejstvo je, da en sam pogled na dogodke za nobeno družbo ni koristen, niti za Slovenijo ne. In sedaj, ko je nastala pomladna vlada, je nujno omogočiti vzpostavitev tudi tako imenovanega drugega pogleda na vse, kar se dogaja.

Še več, pomladna vlada bo brez dnevnega časopisa, ki bo izražal drug pogled na stvari, izjemno težko shajala. Preprosto ne bo mogla razviti primerne dnevne politike, ki pomeni vsakodnevno osvetljevanje dogodkov, obrazložitev namenov in dejanj kakor tudi odgovarjanje na kritike, ki jih bo proizvajala opozicija. In sedanja nova opozicija ima tako rekoč v lasti vse dnevnike in dober del drugih glasil. Ne smemo tudi pozabiti, da bo odslej levica nastopala drugače kot v koalicijski dobi. Tedaj je bila po zaslugi pomladne razdeljenosti v odličnem položaju, s prijaznim

nasmehom je razvila misel o vsesplošnem dobrem razumevanju med vsemi Slovenci, pri čemer so bili tisti, ki so izvajali resnično opozicijo, obsojeni za nergače in prepirljivce, skratka za ljudi, ki se želijo škodljivo prepirati in delujejo proti interesom Slovenije. Zamisel takšne vsesplošne sloge je nazadnje prevladala do tolikšne mere, da je bilo že težko globlje osvetljevali ali celo kritizirati največjo levo stranko, njeno politično in življenjsko filozofijo. Koalicijske idile zdaj ni več in na mah so postali prej izjemno prijazni privrženci slovenske politične levice mrki, ostrini in zbadljivi. Podobna sprememba se utegne zgoditi tudi z mediji, ki so do nedavna brez večjih težav razglašali svojo nadstrankarsko širino, odslej se to zaradi pomladne vlade ne bo več dogajalo. In v širšem smislu je prav tako, saj smo na tem mestu že večkrat izrazili prepričanje, da Slovenija potrebuje jasne identitete, levi naj bodo levi in pomladni naj bodo pomladni, leva stališča leva in pomladna stališča pomladna. Kako naj se sicer volivec sploh odloča, če bo okrog njega prevladovalo eno samo stališče? In prav zaradi nujnosti sovplivanja dveh stališč mora priti pomladna vlada do dnevnega časopisa. V kolikor namreč v javnosti ne bo navzoč še drugi, pomladni pogled, se bo vlada znašla v težavah. Brez dnevnega časopisa, ki bi izhajal iz njeje sorodne miselnosti, bo njen glas zagotovo pretih ali celo narobe razumljen.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

S 1. STRANI

INTERVJU / BERNARD SADOVNIK

NAŠIM MUČENCEM V SPOMIN

"Tako je Kočevski Rog postal slovenski kraj, vsenarodno romarsko in spominsko središče. Njegova neznanstvena pripoved je udarila slovenskega človeka v srce in ga zadela v dušo. Ljudje čutijo, da je to kraj najgloblje človečnosti, kraj, ki ne dovoli, da se človek ne bi izročil očiščujočemu usmiljenju. Toliko nedolžnih življenj je bilo tu pokončanih, toliko življenj, ki se prav še začela niso," so organizatorji zapisali v lično knjižico, ki so jo v nedeljo razdelili desetstisočim vernikom, ki so prišli od vsepovsod.

Že na tiskovni konferenci so organizatorji predstavili tri angleške pričevalce tedanjega časa, ki so isti dan imeli na Teološki fakulteti odmevno predavanje in pričevanje o tedanjih nasilnih odvozih ljudi iz avstrijske Koroške v smrt, ko so angleške oblasti bile sokrvice najbolj množičnega poboja Slovencev v minulemu stoletju, ker so prebegle in nemočne slovenske ljudi takrat nesramno predale tedanji komunistični oblasti, kar je za večino od njih pomenilo smrt v brezni vsepovsod po Sloveniji, največ pa jih je končalo v Kočevskem Rogu. Nikolai Tolstoy, John Corsellis in Nigel Nicolson so namreč vsak s svojega zornega kota podali pričevanja o strašnem zločinu, ki ga je slovenski človek naredil nad bratom. Ti trije Britanci pa so ali raziskovali angleško sokrivdo pri zločinu ali pa so bili njegove neposredne in nemočne priče.

Mag. Janez Kvaternik pa je podrobno razložil, zakaj so se odločili v Kočevskem Rogu tudi javno prebrati poseben seznam slovenskih pričevalcev za vero, ki so jih pri posebni škofovski komisiji izbrali že pred časom. Seznam so poslali tudi v Vatikan tako da so bili slovenski pričevalci za vero, ki so umrli za posledicami trpljenja, imensko prisotni med bogoslužjem, ki ga je meseca maja opravil v Rimu sveti oče Janez Pavel II. za mučence in pričevalce krščanske vere dvajsetega stoletja. Mag. Kvaternik je povedal, da so se v slovenski Cerkvi odločili za izraz "pričevalci vere", ker v Cerkvi obstaja poseben spisek mučencev, martirologij, na katerem so že blaženi mučenci, medtem ko je spisek pričevalcev vere nastal šele pred časom in bo postopek beatifikacije za nekatere slovenske pričevalce po ustaljeni praksi dolgotrajen.

MAŠA V KOČEVSKEM ROGU

Slovesna maša v Kočevskem Rogu se je pričela ob 11. uri. Sredi tisočev zbranih slovenskih vernikov jo je daroval ljubljanski nadškof dr. Franc Rode; ob njem so somaševali slovenska škofa msgr. Metod Pirih in dr. Anton Stres in številni duhovniki. Veliko ur pred začetkom maše se je do prizorišča dogajanja vila nepregledna množica tihih in zbranih ljudi, ostarelih, ki so grozoto slovenskega naroda doživeli na svoji koži, in mladih, ki so prišli v Rog, da spomin na žrtve ne bi zbledel. Dr. Rode se je med pridigo vprašal, kako lahko danes Slovenci živimo z velikim bremenom zločina, ki se je zgodil po vojni in "ki v svoji strahoti nima primere v naši zgodovini." Poudaril je, da ni izhoda v opravičevanju in upravičevanju tega pokola in tudi v sprenevedanju ne, kajti: "Že stari Grki so vedeli, da se tragedija lahko razplete le z očiščenjem protagonistov, katharsis, ki človeku vrne dostojanstvo in ga notranje os-

vobaja. Očiščenje pa je mogoče le s priznanjem zločina, s priznanjem prikrivane hudobije, z odprtostjo srca, ki se reši notranjih zavor in obžaluje greh proti svetosti življenja in ponudi desnico sprave. Navsezadnje je to mogoče samo pred Bogom, pred Pravičnim, ki sodi človeška dejanja. Tu se odpira pot očiščenja in sprave s seboj in z umorjenim bratom..." V nadaljevanju svoje pridige je ljubljanski nadškof še povedal, da bodo prebrali imena nekaterih pričevalcev za vero, ki jih je komisija za mučence zbrala po naročilu svetega očeta; povedal je tudi, da seznam še zdaleč ni zaključen. O ljudeh, ki so zaradi vere trpeli in tudi darovali življenja zanj, je nadškof Rode dejal: "Za nas je njihovo pričevanje zgled. Zgled neomajne zvestobe v hoji za Kristusom. V svojem življenju in smrti so se ravnali po Gospodovi besedi: »Če kdo hoče priti za menoj, naj se odpove sam sebi, vzame svoj križ in hodi za menoj. Zakaj, kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil, kdor pa svoje življenje izgubi zaradi mene, ga bo našel.«" Na koncu govora je dr. Rode dejal: "Vse to se je dogajalo v času krvi in sovraštva, ko je Bog umolknil in se je zdel kot nemočen spričo zmagovalstva hudobije in laži. Oni so kljub temu ostali zvesti. Toda prišel bo čas, ko bo Bog razodel svojo suverenost in bo poklical človeka na odgovor. Tedaj se bo hudobija izkazala kot velikanška zmota, z nasiljem prisvojena oblast kot slepilo, brezbožna ideologija kot prevara. Tedaj bo moral vsak priznati trdo resnico Jezusovih besed: »Kaj koristi človeku, če si ves svet pridobi, pogubi pa svojo dušo?«"

Za kroniko povejmo, da so na seznam pričevalcev za vero v 20. stoletju uvrščeni tudi pričevalci iz zamejstva; iz tržaške škofije Mirko Vekjet, Placid Sancin ter Jakob Ukmar, medtem ko je iz goriške nadškofije na seznamu žrtve fašističnega nasilja Lojze Bratuž.

Po maši sta bila v Kočevskem Rogu spominska slovesnost in kulturni program, na katerem so nastopili pevci Mešanega cerkvenega pevskega zbora sv. Pavla z Vrhnike ter solista Judita Cvelbar in Marko Fink, slavnostni govor je imel prof. Justin Stanovnik. Spomnil se je roške, vseh slovenske velike tragedije, o kateri je tudi dejal: "Vemo, da je bil Rog, gledan v času in prostoru, katastrofa!" Ob koncu pa je poudaril, da "se je odprl prostor zgodovine" in je zato skrajni čas, da vsi Slovenci "vstopimo v zgodovino z vso odgovornostjo!", kajti "Kočevski Rog je rodovitni duhovni prostor politične in vsake druge refleksije. Glasovi, ki tu nastajajo, paradokso, ne govorijo samo o smrti, ampak tudi o življenju - o sijajni lepoti življenja. Vse, ki bi radi o njem kaj povedali, torej vabimo, da se prepustijo njegovim glasovom."

Udeležence roškega spominskega slavlja in spomina na pobite žrtve totalitarne zmote, ki v svojih idejnih nasprotnikih ni videla več slovenskih bratov, ampak sovražnika, je letos najbolj prijetno presenetila velika prisotnost mladih družin z otroki, ki so se prišli pokloniti spomenu nedolžnih žrtv in hkrati obuditi zgodovinski spomin, ki naj nas vse nauči, da se podobne strahote v prihodnje ne bodo ponavljale nikdar več. Obenem je bila slovesnost v Rogu tudi praznik krščanstva, ki temelji na nauku ljubezni in sprave, sprave, ki jo slovenski narod še kako potrebuje, če hoče neobremenjen in poln življenja graditi za svoje otroke svetlejšo prihodnost.

KOROŠKI SLOVENCİ ZA SVOJE PRAVICE

DRAGO LEGIŠA

Najprej bi vas prosili, da bi se našim bralcem sami predstavili.

Prihajam iz delavske družine in sem zaključil prvo poklicno pot kot zidar. Druga poklicna pot me je vodila na mesto tajnika. Med drugim sem bil tajnik Glasbene šole in Slovenske športne zveze. Več kot deset let pa sem deloval kot poslujoči tajnik Enotne liste. Moj konjiček je občinska politika. Kot prvi podžupan občine Globasnica vodim referat za varstvo okolja, kmetijstvo in podeželske ceste. Posebno me še zanima vprašanje socialnega varstva in medobčinskega sodelovanja s Slovenijo.

Kako se počutite na čelu organizacije, ki so jo ustanovili in nato dolgo vodili znani in ugledni koroški Slovenci, kot je bil - da omenim samo enega - že kar legendarni ravnatelj dr. Jožko Tischler?

Čutim odgovornost do narodne skupnosti, predvsem pa čutim potrebo po boljšem sodelovanju z dejavniki na podeželju. Politična pot dr. Tischlerja in drugih pa mi je v zgled in v pomoč.

Kako bi strnili svoj politični program?

Krepiti moramo odnose med vsemi Slovenci v prid narodni skupnosti in vztrajno voditi dialog z vlado v Avstriji in Sloveniji. Želim izboljšati pravne okvire manjšin v Avstriji, gospodarsko krepiti južnokoroški prostor ter koristiti možnosti, ki nam jih ponuja pristop Slovenije k Evropski zvezi. K temu pa spada tudi bolj kvalitetno sodelovanje z manjšinami in Italijo.

Kot smo brali, ste od izvolitve imeli že vrsto pomembnih srečanj tako na zvezni kot deželni ravni. Bi kratko orisali predmet in potek pogovorov na teh srečanjih?

Narodni svet se mora v javnosti in pri politikih jasno vsebinsko in politično opredeliti. To pomeni, da izkoristimo tudi trenutno politično situacijo Avstrije v mednarodni javnosti. Predmet pogovorov pa so naše jasne zahteve od izpolnitve člena 7 Avstrijske državne pogodbe do financiranja trajnih nalog koroških Slovencev. Izpostavimo pa tudi, da smo demokratični izvoljeni zastopniki in da se NSKS pojmuje kot zastopstvo vseh koroških Slovencev, ki se želijo pri nas aktivno vključiti. Nismo samo konservativna organizacija koroških Slovencev. Priznavamo Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem kot drugo osrednjo organizacijo.

Kaj bi bilo po vašem treba narediti, da bi slovenska narodnostna skupnost na Koroškem oz. v Avstriji postala zares enakopraven sogovornik večine?

Uveljaviti je treba demokratična načela tudi pri manjšini, in to od zajamčenega mandata v deželnem zboru prek izobraževalnih ustanov tja do manjšinskih šol in predvsem financiranja gospodarskih in kulturnih projektov. To bi lahko služilo kot glavni temelj enakopravnosti. Predpogoj pa so pravni okviri, kot

Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) ima od letošnjega marca novega predsednika. Na volitvah, ki se jih je udeležilo lepo število upravičencev, je bil za predsednika NSKS izvoljen Bernard Sadovnik. Naprosili smo ga za pogovor, ki ga tu objavljamo.

sta to ustavno določilo in manjšini naklonjen zakon o narodnih skupnostih. Če bo zakonodajalec vidno postavil na vsem dvojezičnem ozemlju vse topografske napise v obeh jezikih, bo to pomemben simbol, da je Avstrija spremenila svojo doslej asimilacijsko politiko.

Mislite, da bi NSKS lahko postal "zbirna" politična sila, na primer po vzoru SVP (Južnotirolske ljudske stranke)?

Narodni svet koroških Slovencev je ideološko nevezana osrednja politična organizacija koroških Slovencev, ki ne posega v volilne boje, podpira pa samostojno politično gibanje koroških Slovencev. Enotna lista pa je manjšinska stranka po vzorcu SVP in upam, da bo kmalu uspela pridobiti mandat v deželnem zboru.

Kako ocenjujete dosedanje odnose in stike z matično Slovenijo?

Dosedanji odnosi so bili na posameznih ravneh zadovoljivi, državniški odnos Slovenije do manjšin pa nezadovoljiv. Tudi Slovenija se mora končno odločiti, ali nas zamejce želi ali ne. Zavedati pa se moramo, da ne gre samo za neke eksotične zamejce, ampak za prioritetni državniški interes, da se ohrani pristopu k EU jezikovna meja v notranjosti Avstrije in Italije. Vse drugo bi bilo pogubno za narodno skupnost in identiteto slovenske države. Po nastopnih obiskih pri predsedniku države in vlade ter pri zunanjem ministru imam vtis, da bo prišlo pri tem vprašanju do pozitivnih premikov. Upam, da bodo končno sledila dejanja in se bo krepil prostor z gospodarskimi projekti.

Imate v tej zvezi kakšne nove načrte in predloge?

Potrebno bo, da z zastopniškimi organizacijami Slovencev v Italiji skupno nastopamo v Ljubljani predvsem v eksistencialnih vprašanjih, ki se ne razlikujejo. Zavzeti moramo aktivno vlogo kot subjekt v bilateralnih odnosih in projektih Slovenije z Avstrijo in Italijo. Ne smemo biti samo most, ker se tako hodi po naši hrbtnici brez pozitivnega učinka za manjšino. Slovenija mora skupno z manjšino uveljaviti promocijske akcije za naš slovenski materin jezik. Navsezadnje pa moramo spodbujati občine k bolj kvalitetnemu medobčinskemu sodelovanju. Rad bi omenil župana Števerjana in Goriških Brd, ki sta na tem področju pionirja in skupno z nami uresničujeta važno poslanstvo za krepitev slovenstva znotraj in zunaj slovenske države. Mislim pa, da moramo nastopati v odnosu do vlade bolj samozavestno in manj kot tisti, ki prosjajo za nekaj to-

larjev. Upam, da Slovenija končno spozna slovenski interes.

Menite, da so stiki med NSKS in sorodno SSK (Slovenska skupnost) v Italiji zadovoljivi?

Stiki s SSK in tudi z osrednjimi političnimi organizacijami so bolj formalne narave. Potrebno bo, da se zavedamo, da vsi živimo v EU in da ravno to zahteva bolj usklajeno in tudi projektno skupno nastopanje vseh Slovencev ne samo v Ljubljani, ampak predvsem v Bruslju. Zmenili bi se lahko za skupne strokovne službe in s tem pridobili dodatne finančne vire za naše projekte. Novo tisočletje zahteva tudi nove pristope z novo tehniko, ki pa omogoča bolj kvalitetno sodelovanje. V ta namen želim čimprej izvesti tudi nastopne obiske v Gorici in v Trstu ter v Kanalski dolini.

Slovenija bo prej ali slej postala polnopravna članica Evropske zveze, s čimer bodo prišle tako rekoč pod skupno streho tudi vsi Slovenci. Se vam ne zdi, da se tako v matični kot v zamejstvu premalo poudarja stvarnost, kateri gremo naproti?

Ravno ta ugotovitev nas opozarja, da mora manjšina izdelati nove koncepte za nove izzive. Mislim, da manjšinske strukture zamujajo ta proces združevanja. Tistega, ki se ne bo danes pripravil na nov, ampak zanimiv izziv, bo tepla zgodovina. Vendar to zgodovino lahko mi zakrivimo ali pa jo pišemo v pozitivnem smislu besede. Zato ne smemo poudarjati samo te stvarnosti, ampak končno realizirati potrebne projekte.

Kaj bi kot novoizvoljeni predsednik NSKS želeli predvsem sporočiti bralcem Novega glasa?

Da sem ponosen, da smem biti koroški Slovenec in tako spoznavati ne samo lepote materinega jezika, ampak tudi lepote slovenskega sveta. Ta svet smo mi vsi in zato ga ohranjamo našim otrokom in vnukom. Kljub asimilaciji in političnim pritiskom nista ohromeli narodna zavest in ljubezen do slovenske besede in tudi nismo zanemarjali dialoga z večinskimi narodom. To pa ni bil le političen uspeh, ampak zaslug vseh staršev, ki v družinah zavestno in samozavestno posredujejo otrokom našo materinščino. Njim veljajo vse priznanje in zahvala.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

SV. REŠNJE TELO IN KRI

"Glejte, to je kri zaveze." (2 Mz 24,8)

"Kelih odrešenja bom dvignil." (Ps 116,13)

"Kristus je stopil v svetišče enkrat za vselej, ne s krvjo kozlov in juncev, temveč s svojo krvjo." (Heb 9,11-12)

"In ko so odpeli hvalnico, so odšli proti Oljski gori." (Mr 14,26)

Slovesnost sv. Rešnjega telesa in Gospodove krvi ni duplikat velikega četrtka, čeprav ga izrecno predpostavlja. Poudarja se namreč Gospodov mimohod, njegov blagoslov vseh naših hiš in stanovanj, še posebej letos ob jubilejnem, svetem letu: sam Bog vstopa v nepregledno procesijo ljudi, romarjev skozi to solzno dolino.

Saj je vsa zgodovina ljudi od Adama in Eve dalje v senci prekletstva, ki ga je Bog izrekel kači: "Bodi prekleta..., sovražstvo bom naredil med tvojim in njenim (Marijinim) zarodom. On bo strl tvojo glavo, ti pa boš ranila njegovo peto". Evi pa je rekel: "Zares, mnogo boš trpela v svoji nosečnosti in v bolečinah boš rojevala otroke" in Adamu: "Naj bo prekleta zemlja... Zares, prah si in v prah se povrneš" (1 Mz 3,4-19). Tako človek deli prekletstvo, ki je zaznamovalo hudiča in njegov zarod; dviga se, kakor v omotici, proti sočloveku. "Tedaj je Kajin rekel Abelu: 'Pojdiva ven!' Ko pa sta bila na polju, se je Kajin vzdignil proti bratu Abelu in ga ubil" (1 Mz 3,8).

Telovo nam pričuje, da je končno prišel, priromal v naš vsakdan sam Bog pod podobo kruha in vina. Pridružil se nam je vidno v učencih na poti v Emavs, dasi ga ljudje takoj ne spoznamo (gl Lk 24, 13-35).

Že skoraj pred dva tisoč leti pred svojim človeškim rojstvom je Gospod izpeljal Abrahama iz Ura Kaldejcev, nato iz Harana v obljubljeni deželo; bil je z njim v Egiptu ter ves čas njegovega potovanja iz enega v drug kraj, se z njim bojeval proti sovražnim kraljem (1 Mz 14). Krepil je njegovo vero v Gospodov dan. A ni mu bila prihranjena groza in tudi gost mrak-občutek izgubljenosti in brezizidnosti, ki se ga polasti ob videnju napovedane 400-letne sužnosti in stiske ljudstva v Egiptu (gl 1 Mz 15, 12-13).

Pravični Jožef doživi grozo prodaje, malodane umor s strani lastnih bratov, zalezovanje Putifarjeve žene, ječo, dasi je deležen tudi predokusa pravičnosti in božje ljubezni, ki ga čaka v večnosti.

Tudi nad Mojzesom se razbesni preganjanje, zaradi kate-rega postane ubežnik, begunec, brezdomec, popotnik, celo voditelj upornih rojakov skozi 40 let po puščavi, v "veliki in strašni samoti" (5 Mz 32,1-12).

Prerok Elija kar naprej beži pred Ahabom in Jezabelo (1 Kr 18-19).

Jeremija bi se kaj rad izognil oznanjevanju in opominjevanju rojakov, pa je Bog v njem "kakor goreč ogenj... groza vsepovsod... A Gospod je z menoj kakor strahovit junak" (Jer 20, 9-11).

Oholi Nabukadnezar se spreobrne šele potem, ko doživi popoln polom. Glas iz nebes mu sporoči: "Kraljestvo ti je vzeto. Od ljudi te bodo pregnali, pri poljskih živalih bo tvoje bivališče, travo ti bodo dajali jesti kakor govedu... Sedem dob (let) bo preteklo nad teboj, dokler ne spoznaš, da ima Najvišji oblast nad človeškim kraljestvom..." Zares, kralju se je zmešalo, odvezto mu je bilo dostojanstvo. Izmed človeških sinov je bil preganjan in njegovo srce je postalo podobno živalskemu. Pri divjih oslih je bilo njegovo bivališče, travo so mu dajali jesti kakor govedu... dokler ni spoznal, da ima Najvišji oblast..." (Dan 4,28-29.30; 5, 21).

Prerok, ki govori v Božjem imenu, mu svetuje: "...S pravičnostjo izbriši svoje grehe in z usmiljenjem do revnih svoje krivice!" (Dan 4,24).

Procesija sv. Rešnjega telesa je utelešenje Jezusove oporo-ke pri zadnji večerji: "To delajte v moj spomin!" (Lk 22,19).

Jezus je zapustil svoje telo in svojo kri nam, ki romamo proti večnosti zato, da bi stopali z gotovim korakom, umirjeno in urejeno, z neizmernim zaupanjem, ker je z nami sam Bog v posvečenem kruhu in vinu. Dasi nam ni odvzeta svobodna volja, ki zdaj tu, zdaj tam goni uboge ljudi v divjih procesijah v taborišča smrti ter v grozo trpljenja, nam telo-vo vendarle zagotavlja: "Angelska je, glejte, hrana, popotnikom v popotnjo dana, kruh resnični za kristjane, tega ne mečimo psom".

Elija je v moči kruha iz nebes, ki je podoba Rešnjega telesa in krvi, potoval štirideset dni in štirideset noči proti gori Horebu (1 Kr 19,8).

Koliko večjo moč ima Jezusov kruh, ki ga lahko zaužijemo pri vsaki sv. maši. Zato ga jejmo in pijmo, medtem ko obnavljamo ljubezen, molitev, vsa naša dela.

Saj se je Jezus zavezal s svojo krvjo, da bo z nami na vseh poteh življenja; blagoslavljal bo vse naše domove, celil rane, ki nam jih zadajajo razbojniki, zlasti nevera (prim. Lk 10, 25-35). A obenem bo dal slišati glas: "Pojd in ti delaj prav tako!" (Lk 10,37), bodi Samaritanec!

ZAČEL SE JE 47. EVHARISTIČNI KONGRES

ZA EDINOST MED KRISTJANI

"Preveč razprtij in zamer še vedno deli skupnost kristjanov in zato vse kristjane nujno pozivam k spravi in k edinosti vseh kristjanov na svetu!" je vzkliknil sveti oče v nedeljo, 18. junija, ko je prisostvoval slikoviti procesiji; ta se je vila po starodavnem Rimu do Trga sv. Petra in je pomenila uvodno dejanje 47. evharističnega kongresa, ki bo trajal ves teden.

V procesiji je bilo veliko križev raznih krščanskih bra-

tovščin poleg katoliških združenj, ki obstajajo v Cerkvi že več kot osemsto let; nekateri od teh križev so izjemna umetniška dela, ki pa bratovščinam pomenijo veliko več kot le umetnino, saj pričajo o rodovih vernikov, ki so v bratovščinah delovali. V procesiji se je zbralo več kot petdeset tisoč ljudi; od teh je bilo 40 tisoč predstavnikov bratovščin, ki so se udeležili jubileja bratovščin. Med zastavami in križi bratovščin so

bili tudi posebni, slavnostni, sprevodni vozovi in kipi, ki so jih pripadniki bratovščin nosili na ramenih na za to pri-ložnost okrašenih nosilnih. Vse to je pričalo o evharistični za-vesti in čiščenju Marije. Vse te bratovščine so bile nam-reč pred veliko stoletji usta-novljene za pomoč potreb-nim. Še danes so dejavne na področju solidarnosti in če-ščenja evharističnega duha in Marijinega lika. Janez Pa-vel II. se je spomnil Jezuso-

vega rojstva: "V osrčju doga-janja v jubilejnem letu se spo-minjamo tega zgodovinskega dogodka, ki je pomenil izpol-nitev našega odrešenja. S pa-stirji poklekamo pred jaslimi v Betlehemu." Papež se je na-to v nagovoru dotaknil prve-ga evharističnega dejanja, kar je bila zadnja Jezusova večer-ja z dvanajsterimi; to je bilo prvo dejanje zakramenta sve-tega obhajila, evharistije. "V teh dneh se Cerkev vrača v duhu k zadnji večerji in tam ostaja v zamišljenem obču-dovanju," je dejal še sveti oče, ki je nato pozval vse kristja-ne, naj se med sabo in z dru-gimi spravijo in naj dosežejo edinost med kristjani.

JUP

PO POMILOSTITVI PAPEŽEVEGA ATENTATORJA

ODPUŠČANJE JE EDINA POT

Gotovo ni slučaj, da je ita-lijanski predsednik Carlo Azeglio Ciampi podpisal doku-ment, s katerim je pomilostil turškega nasilneža Alija Agca, ki je skušal ubiti svetega očeta Janeza Pavla II. pred devet-najstimi leti, prav na 13. ju-nij, na dan, ko se spominja-mo kristjanov drugega prika-zanja Svete Matere Božje pa-stirčkom v Fatimi. Komenta-torji in poročevalci so po izpu-stitvi pravilno zapisali, da si je sveti oče že dolgo prizadeval, da bi odpuščanju, ki ga je sam v rimskem zaporu Rebibbia podelil atentatorju takoj, ko je to po okrevanju zmogel, sledilo tudi svetno odpušča-nje. Sveti oče si je zelo priza-deval, da bi v jubilejnem letu 2000 tudi italijanska država pomilostila turškega terorista, ki ga je skušal ubiti. Še danes se ne ve, kdo mu je umor pa-peža naročil.

Prav skrivnostnost življe-nja in terorističnega delovanja

Alija Agca, ki je bil seznanjen vsaj z delom tretje fatimske skrivnosti, še danes buri du-hove. Kakor se je videlo po papeževem romanju v Fati-mo, je Ali Agca vedel veliko več, kot so mu bili takrat celo sodniki pripravljeni priznati. Vittorio Messori, znani ita-lijanski katoliški pisec in razis-kovalc začetkov krščanske vere, je v ugledni italijanski dnevnik Corriere della Sera dan po pomilostitvi turškega terorista zapisal, da bodo morda sedaj raziskovalci oza-dja umora le prisluhnili tudi nekaterim verskim veljakom, ki so opozarjali, da gre v oza-dju atentata iskati tudi islam-ski fundamentalizem. Sveta Marija, Mati Božja, se je nam-reč prikazala pastirčkom na Portugalskem v edinem kraju na Zahodu, ki nosi ime Moha-medove prvorojene hčerke Fatime. Znano je tudi, da so islamski skrajneži že veliko-krat zahtevali baziliko v Fati-

mi zase, kajti tudi muslimani zelo častijo tako Marijo kot Fatimo. Messori poudarja, da ni naključje, da je Agca streljal na sv. očeta l. 1981 prav 13. junija, na dan prikazanja Ma-rije v Fatimi, češ da mora pa-pež plačati z življenjem ne-sramnost, ki je bila storjena muslimanom, ko se jim Fati-ma in bazilika nista vrnila.

Ugibanja? Za lase privle-

čene teorije o ozadju atenta-ta na papeža? Morda. Morda pa tudi ne. Že pričakujemo, da bo Vatikan objavil 26. t.m. v celoti tretjo fatimsko skriv-nost, ki jo je Marija zaupala pastirčkom. Deloma so jo že obelodanili, ko so ob papeže-vem obisku Fatime povedali, da je v njej tudi napovedan a-tentat na svetega očeta. In te dni so po televiziji spet zavr-teli posnetke izpred 19 let, na katerih se je videlo, kako Ali Agca pred sodniki govori o tretji fatimski skrivnosti. Ta-krat so vsi mislili, da je turški terorist malo čez les; danes vsi previdno molčijo, ker je jasno, da je turški terorist po-znal vsaj del skrivnosti.

Pa pustimo ugibanja ob strani in raje povejmo najvaž-nejše: Ali Agca je danes v turških zaporih, kamor je moral oditi na prestajanje kazni za-radi umora turškega časni-karja. Srčno upamo, da se mu v zaporih ne bo nič hudega zgodilo, kot se je nekemu nje-govemu kolegi teroristu, ki je dva dni potem, ko so ga are-tirali, v turških zaporih v ne-pojasnjenih okoliščinah umrl. Srčno upamo zato, ker je sve-ti oče celemu svetu pokazal, kako je treba tistim, ki nam delajo krivico, odpustiti. V tej luči ima seveda tudi pomilo-stitev turškega nasilneža po-vsem nov pomen in je lahko zgled in svetel primer odpu-ščanja in iskanja resnične sprave za vse ljudi, še pose-bej pa za kristjane.

JUP

ZALOŽBA LIPA / KNJIŽICA P. ŠPIDLÍKA

ROMANJE IN ODPUSTKI

Pred nekaj meseci je pri za-ložbi Lipa v Rimu izšla žepna knjižica *Perché il pellegrinag-gio e le indulgenze?*, v kateri slavniti teolog Tomáš Špidlík na-zorno predstavlja pomen dveh pojmov, ki sta bila za jubileje v krščanski tradiciji od vedno klju-čnega pomena, ju pa današnji človek s težavo dojema.

Romanje je razširjena oblika ljudske pobožnosti, poznana pri vseh ljudstvih v vseh časih. Do-stojevski pravi: "Dolga pot daje vtis nečesa, kar se nikdar ne konča; je kot človekov sen, no-stalgija po neskončnem" (De-moni). Romati pomeni dvigniti se nad prostor in čas, rešiti se vsakdanjih skrbi, umakniti se v puščavo. Sad takega napora in žrtve je občutek svobode. Cilj romanja je obisk krajev in po-dob, preko katerih nas je Bog odrešil. Romanje je zato tudi spominjanje velikih Božjih de-janj, hkrati pa tudi izkušnja uni-verzalnosti Cerkve in oblika e-kumenizma, saj omogoča sre-

čanje z drugimi odrešenimi. Obstajajo privilegirani kraji, kamor se lahko odpravi romar, pa tudi privilegirani trenutki, prazniki. Že Platon govori o prazniku kot odsevu večnosti v vsakdanje življenje. V letu obstajajo praznični dnevi, v sto-letjih pa privilegirana, prazni-čna leta. Tako je sveto leto, čas odpuščanja in sprave. Prvič je prišlo v krščanski tradiciji do ju-bileja leta 1300, ko je papež Bonifacij VIII. proglasil sv. leto na željo vernikov, ki so ob pre-hodu v novo stoletje hrepeneli po odpuščanju in očiščenju. Ta duhovna izkušnja je tako uspe-la, da so papeži odlej proglasili sveto leto vsakih 25 let.

Odpustek pa ima opravlja z zakramentom sprave in odpu-ščanjem grehov. Danes smo se od prvotnega pomena odpu-ska močno oddaljili. Kdor greši, pade v nemilost v očeh Boga in ljudi. Svojo krivdo lahko po-pravi s kesanjem. Očiščenje pa je dolg psihološki proces. Sta-

rodavna Cerkev je zahtevala -zlasti za hujše grehe - dolgo in javno kesanje, ki je imelo pe-dagoški pomen. Nikakor pa ne smemo misliti, da se lahko od-rešimo le s svojimi močmi. Za nas molijo tudi sveti, ki so pri Bogu. Odpustki so nastali, ko so papeži, na začetku po po-sredovanju apostolov Petra in Pavla, skrajšali dobo pokore odpuščenim grešnikom. Naših napak ne morejo rešiti trije o-čenaši in tri zdravemarije. To, kar nam zapove spovednik za pokoro, je simbolična zadosti-tev, vezana na molitve svetih in vse Cerkve za nas. Če je od-puščajne grehov v rokah apo-stolov in njihovih naslednikov (papežev), je prav njim zaupa-no tudi podeljevanje odpust-kov. Zato, kdor išče odpustke, se ne izogiba pokori, ampak želi stopiti v živo reko tistih, ki so pred nami iskali in še iščejo odrešenje v Kristusu. Če je sve-to leto poziv h kesanju, je obe-nem tudi poziv k temu, da si za-služimo odpustke, da bi bili spravljani z Bogom in ljudmi na skupni poti svetosti.

DD

SREČANJE MLADIH S ŠKOFOM RAVIGNANIJEM

POTREBEN JE PASTORALNI NAČRT ZA MLADE

V nedeljo, 18. junija, se je v Marijanišču na Opčinah zbralo večje število mladih iz mesta, Brega in s Krasa, zlasti članov skavtske organizacije, a tudi skupine Shalom, da bi prisostvovali srečanju s tržaškim škofom msgr. Evgenom Ravignanijem. Pobuda je bila zamišljena kot celodnevno mladinsko srečanje: v dopoldanskih urah je bila mladinska maša, ki jo je daroval sam škof; maši je sledil razgovor s škofom, nato pa so se mladi zbrali na kosilu, ki so mu sledile družabne igre do popoldanskih ur, ko se je srečanje končalo.

V sproščenem razgovoru z mladimi je škof Ravignani poudaril, kako danes veliko mladih išče stik z duhovnostjo in vero. Prisotna je potreba po Bogu in zastavlja se vprašanje, katera je prava pot, da pride človek do Boga. V Trstu sicer ni preveliko, a je precej mladih, ki so člani raznih skupin, znotraj katerih

doživljajo različne krščanske izkušnje. Te pa posredujejo tudi neverujočim v okviru tako imenovanega misijona za mlade. Glede mladih Slovencev je škof opozoril, da doživljajo ti različne situacije: eno je situacija, ki je prisotna na Krasu in v Bregu, druga pa je tista v tržaškem mestu. Potreben je pastoralni načrt za mlade, ki naj sicer upošteva to različnost stvarnosti, a ki naj ima enotno koordinacijo. Pri tem številčnost ni bistvena, saj ni nikjer rečeno, da

mora pristopiti veliko število mladih (v evangeliju se, nasprotno, na več mestih govori o "mali čredi"). Graditi je treba s potrpežljivostjo in se vrniti kot predstaviti predvsem kot ljudje. Pri tem je važno, da je ob mladih tudi duhovni voditelj, ki naj začrta pot. Sčasom se je ozračje, ki je bilo na začetku bolj zadržano, sprostito in prišlo je tudi do predstavitev zanimivih argumentov: npr. o važnosti ravnanja po lastni vesti, četudi je to ravnanje v nasprotju s sta-

lišči Cerkve. Vest ostaja vsekakor tista, s katero pride poslednje presojanje, a tudi pri tem, je dejal škof Ravignani, je treba imeti pred očmi temeljne vrednote, na katere se sklicuje Cerkve: npr. nedotakljivost življenja, poštenost idr. Nevarno se je naslanjati le na lastno presojo vesti, potrebno se je posvetovati tudi z drugimi. Veliko mladih je sicer pozitivno naravnanih do krščanstva, vere in Boga, ne trpi pa Cerkve kot ustanove pravili. Pri tem je škof Ravignani podčrtal potrebo privesti človeka do take vere, ki naj se istovetno tudi z racionalnim trudom. Cerkve je treba spoznati tudi od znotraj. Zato so pomembne zlasti majhne verske skupine, ki lahko prispevajo k temu, da se Cerkve sama osvobodijo določenih struktur, ki so v preteklosti bile morda potrebne, o aktualnosti katerih pa se danes lahko sprašujemo.

iž

OB JUBILEJU P. DR. BRUNA KOROŠAKA

ZAKLADI KOSTANJEVICE (2)

MARIJAN BRECELJ

Prva svetovna vojna je porušila Kostanjevico in povzročila močno zarezo v delovanju redovne skupnosti. Redovniki so povečini odšli v samostane v notranjost Slovenije. Tudi p. Škrabec. Sledila je italijanska zasedba Primorske in tudi kostanjevsko slovensko redovno skupnost je zamenjala italijanska in tako je nastala skoraj 25-letna prekinitev ustvarjalnega dela v samostanu.

Povojne razmere prvih desetletij ponovnega oblikovanja samostanske skupnosti na Kostanjevici, reorganizacijska dela, ko je Kostanjevica postala ne le redovna skupnost, marveč tudi nova župnija z vrsto dejavnosti in dolžnosti, vmesno potresno obdobje, vsesplošna prenovitvena dela so članom redovne skupnosti jemala vsakršno možnost za delovanje tudi na kakem področju, ki ne bi bilo striktno pastoralno.

Zadnja leta pa je Kostanjevica spet dobila človeka, ki veliko svojega časa posveča tudi znanstvenemu delu. V mislih imam p. Bruna Korošaka (na sliki), ki je pred leti prišel iz Rima na Sv. Višarje in od tam na Kostanjevico in tu nadaljuje pretrgano znanstveno delo, ki so ga v 19. stoletju opravljali imenovani in ki ga ob koncu 20. stoletja in v začetku 21. opravlja p. Korošak.

P. Bruno (pri krstu Jožef) Korošak se je rodil v Mariboru 18. marca 1920 kot sin Franca in Pavle Podbregar. Prve tri razrede klasične gimnazije je opravil v Mariboru,

četrtga pa v Novem mestu. Gimnazijo je končal v Ljubljani, v frančiškanski red je vstopil avgusta 1935. Leto dni zatem je napravil navadne zaoblube, leta 1941 pa slovesne. Po enoletnem študiju filozofije na teološki fakulteti v Ljubljani je 5. oktobra 1941 odšel na študij v Rim. Tu je bil ordiniran 11. julija 1943. Šest let kasneje, 23. junija 1949, je postal doktor teologije s specializacijo v dogmatiki. V letih 1947-1949 je bil član Marijske komisije in se nadalje usposabljal na Katoliškem inštitutu (Institut Catholique) v Parizu ter na City of London College. V letih 1950 do 1966 je bil član mednarodne komisije za kritično izdajo del Janeza Duns Scota, od l. 1966 je bil predstojnik knjižnice in profesor dogmatike na papeški vatikanski univerzi Urbaniani, kjer je štiri leta opravljal tudi službo generalnega tajnika. Tečaje je vodil na teološki fakulteti Marianum in na Teresianum. Bil je imenovan tudi za cenzorja knjig za škofijo Hong Kong. Leta 1986 je bil imenovan za župnika v Zabni-

cah v Kanalski dolini in za rektorja svetišča na Svetih Višarjah. Tem službam se je moral po cerkvenem zakoniku odpovedati, ko je 18. marca 1995 desegel 75 let starosti. S prvim julijem 1995 je bil prestavljen v kostanjevski samostan.

Dne 22. februarja 1982 je bil imenovan za vicepostulatorja v zadevi beatifikacije škofa Antona Martina Slomška, za katerega je pripravil glavni del zgodovinskega procesa, in 12. aprila 1989 za postulatorja zadeve škofa Friderika Baraga.

Več del p. Bruna je izšlo v tisku. Naj na prvem mestu navedemo tista, ki so izšla v Ljubljani, in sicer: *Esej o krščanski eshatologiji* (1995), *Pius IX. Kije Manito = Ineffabilis Deus* (2000) ter *Friderik Irenej Baraga: Opominjevanje za sveto leto* (2000).

Daljša pa je vrsta del, ki so izšla v latinščini ali italijanščini; med njimi: *Testimonia del Assunzione B.V. Mariae ex omnibus saeculis*, Vol. I (1948, 416 str.) ter Vol. II (1950, 535 str.). V zbirki *Bibliotheca Mariana mediae aevi* je kot njen tretji zvezek izšlo njegovo delo *Mariologija S. Alberti Magni eiusque coequalium* (Rim 1954), *Doctrina de Immaculata B.V. Conceptione apud auctores O.F.M. qui Concilio Tridentino interfuerunt* (1958), *De auctoritate doctrinali Sancti Bernardini Senensis* (Rim 1960), *La vita eterna: compendio di eschatologia* (Rim 1983).

S posameznimi znanstvenimi članki pa je prisoten še v vrsti revij ali zbornikov: sku-

paj s sodelavci je pripravil pet zvezkov z naslovom: *Ioannis Duns Scoto Ordinatio*, in sicer v letih 1948, 1959, 1960, 1963 in 1966, prisoten je v *Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie* (1958), *Acta Congressus mariologici mariani in civitate Lourdes anno 1958 celebrati* (1959), *Antoniam* (1960, 1962), *Quaderni di spiritualità francescana* (1962, 1963, 1964, 1965, 1967), *Incontri Bonaventuriani* (1966, 1967, 1968, 1969, 1970) ter v *Revista portuguesa de filosofia* (1967), *Studia Urbaniana* (1985), *The Baraga Bulletin* (1986), *Euntes docete* (1987), *Acta III congressus scotistici internationalis* (Vindobonae 1970, Romae 1972). In še: *Lo sviluppo dei principali temi "Maria-Chiesa" nell'età medioevale dell'Occidente* (Rim 1969). O Bernardinu Sienskem je pripeval tudi tehten članek-geslo za *Bibliotheca Sanctorum* (v 2. knj.). Njegov je tudi prispevek *La Speranza* (1984). Udeležil se je s predavanjem tudi Drage 1987.

Široko obzorje in razgled po svetovni teološki literaturi sta mu omogočila znanje vsaj šestih svetovnih jezikov, seveda poleg klasičnih dveh, grščine in latinščine, ter hebrejščine. Za svojega člana ga štejejo The International Who is Who of Intellectuals v Cambridgeu in Academia Tiberina v Rimu.

Iz srca mu želimo in Boga prosimo, da bi še dolgo skupaj z nami v jutranjih urah molil Hvalnice, saj mu je Bog dal dočakati tistih 80 let, o katerih pravi Psalmist, da jih dosežejo le krepki.

Naj to velja tudi za našega slavljenca.

KONEC

SVETNIK TEDNA

28. JUNIJ

SILVESTER ČUK

IRENEJ, ŠKOF

"Človekova slava je Bog. Toda mojstrovina vse modrosti in vse božje moči je človek. Kajti božja slava je živi človek; toda človeka vzdržuje v bivanju gledanje Boga." Te lepe in globoke misli je zapisal sveti Irenej, škof v rimskem mestu Lugdunu v Galiji, današnjem Lyonu v Franciji. Imenujejo ga "očeta katoliške teologije". Živel je v drugem krščanskem stoletju in črpal neposredno iz apostolskega oznanjevanja, kajti bil je učenec sv. Polikarpa, škofa v Smirni v Mali Aziji. Ta pa je sam poslušal apostola in evangelista Janeza. O veri je sveti Irenej zapisal, da je kakor žlahtna pijača, ohranjena v najboljši posodi; pod vplivom Svetega Duha ta pijača trajno obnavlja mladost vsakomur, ki jo uživa.

Irenej je bil po rodu iz Male Azije. Najbrž je bil doma iz mesta Smirne, ker v nekem svojem pismu omenja, da je "kot otrok" poslušal tamkajšnjega škofa sv. Polikarpa. Ta je umrl kot mučenec leta 155, zato sklepamo, da se je Irenej rodil med letoma 130-140. Že v mladosti se je spreobrnul h krščanstvu in se v veri temeljito izobrazil, kar dokazujejo njegovi kasnejši spisi. Tiste čase je cvetela trgovina med Malo Azijo in Galijo, sedanjo Francijo, kar je pospeševalo tudi misijonsko sodelovanje. Misijonarji iz Male Azije so hodili oznanjevat evangelij na Zahod in med njimi je bil tudi mladi Irenej, ki se je nekaj časa mudil v Rimu, od tam pa je odpotoval v južno Galijo. Okoli leta 160 ga že najdemo v Lugdunu ob reki Ron. Najprej je deloval kot duhovnik, kasneje, po mučeniški smrti škofa Potina (leta 177) pa je postal njegov naslednik na škofovskem sedežu. Bogoslužni in oznanjevalni jezik cerkvenega občestva v tem galskem mestu je bila grščina. V tem jeziku je Irenej tudi pisal.

Njegovo največje in najpomembnejše delo nosi naslov *Zoper herezije* (krive vere) in obsega pet knjig. Spis obravnava učenje vseh dotedanjih krivovercev in nasproti njihovim zmotam postavlja resnice, ki jih uči Cerkve na podlagi božjega razodetja. V središče Cerkve postavlja Kristusa, ki ga verniki uživajo pod podobo kruha in vina. Na Irenejeve misli se opira pokoncilski prenovitev mašnega obreda.

Lugdunski škof Irenej je med kristjani v Galiji užival velik ugled zaradi svoje učenosti in pastirske gorečnosti. Predsedoval je ne le zboru škofov v Galiji, temveč se je zavzemal za kristjane tudi drugod. Pod papežem Viktorjem I. (Cerkve je vodil v letih 189-199) so škofje na krščanskem Zahodu določili, naj vsa Cerkve praznuje Veliko noč na nedeljo po prvi pomladni polni luni (tako je še danes). Cerkve v Mali Aziji tega ni hotela sprejeti, tam so namreč že od apostola Janeza dalje Veliko noč praznovali štirinajstega nizana (po judovskem koledarju), pa naj je padel na kateri koli dan v tednu. Grozil je razkol, a je vmes posegel škof Irenej. Njegova spravljivost je pripomogla, da je tudi Mala Azija postopoma sprejela novi datum velikonočnega praznovanja. Zgodovinar Evzebij, ki to poroča, pripominja, da je tedaj Irenej ravnal tako, kakor kaže njegovo ime. Ime Irenej je namreč grško in po naše pomeni "mirni", "mož miru". Ta velikan evangeljske modrosti in ljubezni je nebeski zavetnik tistih, ki jim je ime Irenej, Friderik (nemška oblika), Miroslav, Ljubomir ali Hotimir. Ime ni posebno pogosto pri nas, še redkeje so ustrezne ženske imena.

Sodobniki svetega Ireneja so hvaležno sprejemali modrost njegovih knjig, niso pa zapisovali podatkov o tem velikem škofu. Tako ni nikjer zapisano niti leto smrti in niti dejstvo, ali je res umrl kot mučenec, kar naj bi se zgodilo leta 202.

BOLNIKI, INVALIDI IN STAREJŠI NA BREZJAH

V soboto, 24. junija, bo na Brezjah že tradicionalno, 32. slovensko romanje bolnikov, invalidov in starejših na Brezje. Gre za eno največjih romanj v Sloveniji, na katerem se ponavadi zbere tudi nad deset tisoč ljudi. Letošnje romanje bo slovesnejše, saj poteka v svetem letu. Romanje, ki ga že od samega začetka organizira revija Ognjišče, je v svoji 32-letni zgodovini prešlo v vseslovenski dan bolnikov. Romanje bo vodil beograjski nadškof dr. Franc Perko, navzoči pa bodo tudi nekateri drugi škofje. Vsako leto se udeležujejo romanja tudi mladi, ki pomagajo bolnim in ostarelim romarjem. Delijo jim okrepčilo, pomagajo jim, po želji jim poskrbijo duhovnika za spoved in pogovor ali pa prvo pomoč. Verni mladi se s tem navajajo tudi na drugačnost prizadetih in se v luči ljubezni do bližnjega vzgajajo v odprtost do drugih. Vsakoletno romanje na Brezje je ena od oblik skrbi Cerkve v Sloveniji za bolnike, invalide in ostarele. Mnoge župnije imajo svoja srečanja zase. Pa tudi sicer duhovniki obiskujejo bolnišnice in domove ostarelih in varovancem nudijo duhovno oskrbo. V zadnjih letih so tudi v več bolnišnicah in domovih za ostarele obnovili ali nanovo pripravili bogoslužne prostore.

POSVEČENJE KOPRSKEGA POMOŽNEGA ŠKOFA

V sredo, 5. julija, na god slovanskih apostolov in sozavetnikov Evrope, svetih bratov Cirila in Metoda, bo ob 17. uri v koprski stolnici posvečenje novega koprskega pomožnega škofa dr. Jurija Bizjaka.

5

ČETRTEK
22. JUNIJA
2000

MASCHERINI - ZGODOVINA, MIT IN NARAVA

POGOVOR / LUISA GERGOLET O KNJIŽNICI DAMIR FEIGEL V GORICI

POKLON KIPARJU

JURIJ PALJK

V soboto, 17. t.m., so v likovni galeriji Umetnostnega in kulturnega centra Skerk v Trnovci na tržaškem Krasu na izjemno lepi kraški domačiji odvetnika Jožeta Skerka in slikarke Zore Koren Skerk svečano odprli spominsko pregledno razstavo z naslovom *Mascherini - Zgodovina, mit in narava*. Gre za veliko razstavo risb, skulptur in kipov enega največjih italijanskih kiparjev prejšnjega stoletja, Marcella Mascherinija, ki se je rodil leta 1906 v Vidmu, a je skoraj vse življenje delal in živel v Trstu, umrl pa leta 1983 v Padovi. V likovni galeriji Skerk je razstavljenih 41 kipov in plastik srednjih in manjših dimenzij in risbe Mascherinija, medtem ko je enajst njegovih večjih kipov razstavljenih v čudovitem parku okrog Skerkove domačije v Trnovci, kar daje razstavi poseben čar, saj galerija tako dobiva nove razsežnosti, ki jih doslej nismo poznali. Jaso za hišo in vrt okrog hiše sta namreč več kot prikladna za take razstave in tudi Mascherinijevi kipi čudovito zaživijo sredi kraške, sedaj bujno zelene narave.

Na predstavitvi Mascherinijevega bogatega kiparskega in likovnega dela je najprej zaigral Kvartet godal Glasbene matice iz Trsta, nakar je spregovoril gostitelj dr. Jože Skerk, ki je poudaril predvsem dejstvo, da gre za spominsko razstavo enega največjih umetnikov 20. stoletja na Tržaškem, ki v svojem življenju ni bil deležen pravičnega razumevanja in tudi slave, ki bi si jo gotovo zaslužil, ne. Nato se je dr. Skerk zahvalil deželi Furlaniji-Juljski krajini, ki je finančno podprla zahtevno razstavo in zavarovalnici Generali iz Trsta ter družini pokojnega umetnika, ki je dela rade volje dala na razpolago. Dr. Skerk pa je tudi povedal, da tokrat aktivno in finančno sodeluje pri razstavi devinsko-nabrežinska občinska uprava.

V italijanskem jeziku je o umetniku in srečanjih z njim spregovoril eden največjih furlanskih živečih umetnikov, Giuseppe Zigaina, ki se je z Mascherinijem spoznal v začetku druge svetovne vojne in ga ima za svojega učitelja. "Čas je *gentleman*," je dejal Zigaina in dodal: "Prišel bo čas, ko bo Mascherinija spoznala in cenila vsa Evropa, kar si umetnik tudi zasluži." Zigaina se je spominjal Mascherinija kot velikega pripovedovalca, ki je znal očarati s svojim duhovitim in živim pripovedovanjem in seveda tudi s svojim odnosom do umetnosti, saj je bil zavezan antiki, a istočasno odprt izivom sodobnega časa.

Dr. Zoran Kržišnik, direktor Mednarodne grafične šole v Ljubljani in Mednarodnega grafičnega bienala, ki je dejansko umetniški vodja likovne galerije Skerk, je v izbornem slovenskem jeziku dodobra razčlenil Mascherinijevo kiparsko in nasploh likovno delo in se na začetku svojega posega spomnil prvega srečanja z umetnikom. Leta 1957 je bil namreč dr. Kržišnik umetnika predstavil slovenskim ljubiteljem lepih umetnosti na samostojni razstavi v Ljubljani in o tem srečanju in razstavi je dejal, da je bila ena temeljnih kiparskih razstav za tedanji čas. Dr. Kržišnik je tudi povedal, da je bil Mascherini miselnost zelo blizu antiki, v bistvu pa renesančnik, "a vseeno znanilec zmagovala sodobnosti, saj je bil umetnik izrazit mediteranski temperament, ki pa je bil pri svojem delu zavezan pravilom in redu, saj je nenehno iskal ravnovesja med gmoto in praznino". Po besedah dr. Kržišnika je bil Mascherini zavezan naravi, a se je od nje s svojimi kiparskimi deli oddaljeval, da

Mučeništvo, 1967, bron

bi se ji po svoje še bolj približal, razpet med naravo in sodobnost, njegove skulpture pa "odlikuje izredna notranja dinamika, ritem, akcija, energija". Tako so tudi Mascherinijevi torzi žive forme, polni notranjega zagona, saj je umetnik iskal soslavlja med svetlobo in senco, ravnovesja, ki prikazujejo drugačno harmonijo, saj gre vedno za nemo govorico oblikovane kovine.

Na odprtju razstave, ki se je udeležilo ogromno ljudi, med njimi tudi generalni konzul republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, sta spregovorila tudi župan občine Devin Nabrežina Marino Vocci, ki je podčrtal pomembnost Kulturnega centra Skerk za vso občino in širši kulturni prostor, in odbornik za šolstvo in kulturo dežele F-Jk Franco Franzutti, ki je napovedal nova sodelovanja z galerijo Skerk ter izrazil zadovoljstvo nad lepim kulturnim dogodkom.

Na razstavi Mascherinijevih del so predstavili tudi ličen katalog, v katerem so spominski in kritični zapisi Giuseppea Zigaia, dr. Zorana Kržišnika in direktorja Državne galerije na Bavarskem v Münchnu Ericha Steingrabnerja. Katalog s fotografsko predstavitvijo kipov Marcella Mascherinija, kratko biografijo in drugimi podatki je v celoti trojezičen, saj so vsi zapisi v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku.

Razstava Mascherinijevih odličnih umetniških del bo v galeriji Skerk odprta do 6. avgusta letos in organizator je poskrbel za prijetno novost, saj bodo ob koncu tedna razni likovni kritiki z obeh strani meje strokovno vodili obiskovalce po razstavi v večernih urah, od 21. do 23. ure. O točnem poteku teh vodenih obiskov bomo poročali tudi v Novem glasu.

OBVESTILO

SINJI VRH 2000: SLOVENIJA ODPRTA ZA UMETNOST

Na Sinjem vrhu na Gori nad Vipavsko dolino je v polnem teku mednarodna likovna delavnica *Slovenija odprta za umetnost*, na kateri sodeluje veliko slikarjev in kiparjev. V soboto, 24. t.m., bo po 15. uri t.i. Dan odprtih vrat. Vabljeni!

VSI VABLJENI V BOGATO SLOVENSKO KNJIŽNICO!

ERIKA JAZBAR

Maja 1989 so v pritličnih prostorih Šolskega doma v Križni ulici slovesno odprli Slovensko ljudsko knjižnico, poimenovano po Damiru Feiglu, ki je prešla pod upravo Narodne in študijske knjižnice iz Trsta.

Pred kratkim so v ta namen predstavili priručno publikacijo, ki obeleži prehojeno pot. Zanj sta poskrbela Marko Waltritsch in Luisa Gergolet (na sliki), ki je od vsega začetka zadolžena za delovanje slovenskega knjižnega hrama.

Luisa, kaj bi povedala o obnovitvi delovanja slovenske knjižnice v Gorici leta 1989?

Dne 5. maja 1989 smo uradno odprli nove prostore v pritličju Šolskega doma s približno 6.500 knjigami na policah; še enkrat toliko pa jih je ostalo nekatalogiziranih v kletih. Takrat sem bila vajenka v NŠK, kjer sem se učila knjižničarstva, v Ljubljani sem opravila strokovni izpit, tako da sem bila po dveh letih pripravljena na samostojno službo.

Leta 1989 je bila slovenska knjižnica odprta le nekaj ur na dan, glavno delo pa sta predstavljala katalogizacija knjig in urejanje prostorov. Veliko pomoč smo takrat dobili iz Nove Gorice, ko izvedena knjižničarka Zdenka Smolej preživela pri nas cel

teden, noč in dan. Od leta 1989 slovenska knjižnica v Gorici nima več padcev ali nihanj tako glede obiskovalcev, kot tudi delovanja. Če primerjamo omenjeno trditve s prejšnjim obdobjem, o katerem je pisal Marko Waltritsch, bomo lahko videli, da je podatek pomemben.

Kako bi povzela bogato desetletje delovanja?

Leta 1989 je slovenska knjižnica nudila izposojajo knjig in časopise. Že

z naslednjo sezono smo začeli z otroškimi uricami, ki so v zadnjih letih zelo priljubljene in obiskane. Povod za nje smo dobili v Trstu, vendar začetki so bili težavni, odziv s strani otrok je bil precej slab. Otroci je bilo zelo malo.

Napaka, ki smo jo kmalu popravili, je bila povezava s šolami. Prirejanje otroških uric sem namreč začela kar sama, tudi ker je bila knjižnica malo obiskana. V Gorici namreč ni bila ustaljena navada, da razpolaga slovenska knjižnica z osebo, ki je usposobljena in je vsak dan v službi in ti nudi potrebno pomoč. Zato so ljudje na začetku poredko zahajali v knjižnico, otroci pa še najmanj.

Pa vrnimo se k otroškim uricam: na začetku sem vabila v Gorico avtorje, pisatelje in profesorje, kar ni bilo najbolj poceni in odziv ni bil najboljši. Zato smo v teku dveh let spremenili obliko teh srečanj. Povezala sem se z učiteljicami na šolah, sama sem obiskovala razrede, razdelila med otroke pisana vabila in jim predstavljala otroške urice. Celotna zadeva je nato odlično stekla, ko je učiteljica Barbara Rustja sprejela pripovedovanje pravljic. Ko smo našli pravilno obliko, smo urice bogatili. Ob golem pripovedovanju smo dodajali pesmico, uganko, nekaj so si morali otroci prinašati od doma, ob zaključku so pripravili manjši izdelek, tako da je bilo vedno bolj živo in srečanja so bila vedno bolj pogosta.

Otroške urice so danes zelo dobro obiskane, kar je povišalo tudi število obiskovalcev v knjižnici sami. Otroška soba razpolaga tudi s televizijo in videorekorderjem, tako da razmišljamo, da bi se v prihodnji sezoni podali tudi v to obliko sporočanja.

Kako pa je bilo s "tradicionalnim" delovanjem knjižnice?

Polagoma smo dobili prvi majhen računalnik, preko goriškega referenta smo se vključili v knjižni katalog Slovenije (COBISS), ki nudi vpogled v matično bogastvo knjig, strokovnih revij in člankov, ob tem pa ti računalnik pove, ali je knjiga izposojena. Tudi obiskovalci imajo na razpolago svoj računalnik, na katerem lahko pišejo referate ipd.

Naša ustanova nudi nadalje medknjižničarsko izposojajo s Slovenijo in NŠK, za italijanske knjižnice pa nam je to onemogočeno, zaradi našega nedržavnega statusa.

V vseh teh letih smo tudi obogatili knjižni fond, ki danes šteje približno 18.000 knjig. V čitalnici nudimo dober izbor časopisov, krajevnih obmejnih dnevnikov, tednikov in mesečnikov, zbornike, vestnike in revije, uradne liste RS in RI, ob tem razpolagamo še z bogatim časopisnim arhivom.

Zadnjo novost predstavlja izposoja videokaset slovenskih risank in starejših slovenskih filmov.

Ob tem pa bi rada še povedala, da imajo redni obiskovalci novo magnetno izkaznico, kar pomeni, da gre izposoja knjig preko računalnika. Otroci se v tem razlikujejo, saj je njihova magnetna kartica barvana s posebnim znakom, otrok pa jo lahko uporablja tudi kot knjižni znak.

Kaj si obetate za prihodnost?

Veliko energij smo v zadnjem razdobju vložili v sodelovanje s slovenskimi šolami. Z avtonomijo šolstva v Italiji se bodo omenjeni stiki poglobili in bomo lahko uresničili zelo konkretno sodelovanje in skupne načrte. Mislim, da bo taka oblika delovanja obogatila otroke, nudila šoli nove servise, okrepila število obiskovalcev v naši knjižnici ter predvsem vzgajala nove bralce.

BOGATA IN DRAGOCENA PUBLIKACIJA

V KNJIGI NI ŠE NEKAJ, AMPAK SE MARIKAJ O ROJANU

IVAN ŽERJAL

Tako se je namreč izrazila prof. Dora Fabjan Bajc na predstavitvi brošure *Še nekaj o Rojanu* 17. t.m. v rojanskem Marijinem domu. Brošura je izšla v okviru proslav ob 50-letnici cerkvenega mešanega pevskega zbora v Rojanu in je dragocen prispevek k spoznavanju zlasti polpretekle zgodovine tega tržaškega predmestja.

Napisal sem brošura, a to je že prava knjiga, debela 106 strani (s platnicama vred), z bogatimi fotografskimi gradivom in 26 prispevki, ki so v letih 1996-1999 izhajali v rojanskem italijanskem župnijskem listu *Rojano notizie* z namenom, da se župljanom italijanskega jezika osvetlita zgodovina in dejavnost rojanskega slovenskega življa. Publikacija je izdala rojanska slovenska župnijska skupnost, uredili so jo Dorica Žagar Filipčič, Tullio Mozenich in Humbert Mamolo, lektorirali pa prof. Rudica Požar in prof. Marija Raunik. Platnico je opremil Franko Žerjal, knjigo pa je tiskala tiskarna F&G prontosampa sas iz Trsta. Izid knjige je finančno omogočila Slovenska prosvetna matica.

Avtorji prispevkov so Humbert Mamolo, Tullio Mozenich, Ivan Bužecan, Aleksander Korošič, Jelka Terčon, Edi Žerjal, Stanko Zorko in Tanja Prinčič. Vsebinski prispevkovi se dotika etnoloških reminiscenc, izvora imena Rojan, zatem značilnih rojanskih koticov (podzemskega vrelca, murv, "Scale Sante", ulice Moreri, rojanskih mlinov, kapelice pri Lajnarjih idr.) in spominov na rojansko polpreteklo zgodovino (članki o Mariji Ferluga, o rojanski Marijini družbi, o cerkvenem zboru, o Koncertni pobudi Rojan, o župnikih Stefanu Sissotu in Mariu Latinu, o zlatomašniku Stanku Zorku, o trgatvi v Rojanu idr.).

Kot je na sobotni predstavitvi ob recitiranem podajanju odlomkov s strani Franka Žerjale dejala prof. Fabjan Bajc, vejejo iz teh člankov ljubezen do Rojana ter zvestoba slovenstvu in krščanstvu. Knjiga je drobec v slovenskem zgodovinskem in obnem vir za bolj obširne raziskave. Dandanes so viri za zgodovinske raziskave ravno knjige, kot je tale o Rojanu, ki se osredotoča na krajevno, vsakdanjo zgodovino, ki so jo v preteklosti prevečkrat imeli za malenkostno, a ki je s časom vedno bolj pridobila na pomenu, zlasti za nas Slovence. Vsekakor je o Rojanu še mnogo gradiva, ki je vredno objave.

Pa še nekaj: knjiga je izšla v obdobju velike krize za slovenstvo v Rojanu. To tržaško predmestje je namreč v nekaj letih doživelo nekaj zelo hudih udarcev, v prvi vrsti zaprtje slovenske osnovne in nižje srednje šole zaradi pomanjkanja učencev oz. dijakov. Zato so knjige, kot je *Še nekaj o Rojanu*, pomembne, saj v takih trenutkih lahko pripomorejo k ponovni obudbi oz. utrditvi občutka skupnosti.

KETTEJEV PREM V ZNAMENJU KNJIŽEVNIKOV

AKTUALNE TEME

DETELA V ROMUNSCINI

Založba Romania Press v Bukarešti je pred kratkim izdala romunski prevod krajšega, najprej v nemščini napisanega romana Leva Detele. Leta 1995 je nemško varianto z ironičnimi in grotesknimi namigi prepletenega dela z naslovom *Hinter dem Feuerwald* objavila dunajska založba LOG, avtor pa je izbor iz knjige v lastni slovenski priredbi pod naslovom *Za ognjenim gozdom* med drugim predstavil v književnih listih Dela in v revijalnem tisku. V tem tekstu opisuje Detela zanemarijen gorski hotel v Avstriji, vendar se zgodba, povezana s podzavestnimi občutki groze in strahu, izvirajočimi iz otroških doživetij v drugi vojni, groteskno in surrealno prevesi proti "Balkanu". Poleg pripovedovalca (verjetno pisateljevega drugega jaza) je glavna oseba zgodbe nihilistični romunski emigrant Jan Ostratu, nekakšen lokalni razgrajski "Žirinovski". Skozi metaforo propadajočega hotela na Semmeringu in v podobi nerazpoloženega obešenjaškega Ostrata se odpira razgled na svet, v katerem je ogroženo družbeno ravnotežje. Tudi "romunska tematika" je bila morda vzrok, da je romunski pisatelj, prevajalec in urednik Matei (Gavril) Albastru Detelovo delo prelil iz nemščine v romunščino. Knjiga *Dincolo de Feuerwald*, ki jo je opremil Florian Creanga, je bila maja tik po izidu z uspehom predstavljena na letošnjem knjižnem sejmu v Bukarešti.

Na premskem gradu v Brkinah je bilo v nedeljo 14. srečanje Zdrženja primorskih književnikov. Srečanje se je pričelo v jutranjih urah, ko so imeli primorski literati občni zbor, na katerem so izvolili nov izvršilni odbor Zdrženja in tudi novega predsednika, ki je zamenjal dosedanjega predsednika pisatelja Marijana Tomšiča. Novi predsednik Zdrženja primorskih književnikov je postal pesnik in član našega uredništva Jurij Paljk, v izvršilnem odboru pa je iz zamejstva tudi goriški pisec in režiser Janez Povše, medtem ko je v nadzornem odboru tudi tržaški pesnik Marko Kravos. Na občnem zboru so se književniki iz Primorske in zamejstva dogovorili za nadaljnje sodelovanje in tudi za tesnejše sodelovanje z Društvom slovenskih pisateljev ter za oživitve sodelovanja med literati iz Slovenije in zamejstva.

Oglata miza *Tako blizu - tako daleč, Kritično: Slovenija in Slovenci z obeh strani meje* je bila uvod v popoldansko dogajanje na Premu.

Razgovor je na Premu vodil častnik Jože Horvat. Jurij Paljk je v svojem razmišljanju opozoril predvsem na nerazumevanje matične države do zamejstva in tudi diaspore. Dejal je, da se v zamejstvu in najbrž tudi drugod slovenski ljudje po nesramnem ravnanju z dr. Bajukom v slovenskem parlamentu počutijo še večje tujce v matični domovini, kot so se doslej. Meje niso zgolj geografske, predvsem boljše tiste, ki si jih zgradimo v našem lastnem mišljenju, prepričanju, je poudaril Paljk. Pri tem je opozoril tudi na dejstvo, da je znotraj manjšine čutiti vse premalo volje in navdušenja predvsem pri mladih,

ki bi morali biti začetniki in nadaljevalci aktivnejše vloge pri ohranjanju in prepoznavnosti slovenske identitete. Paljk je poudaril, da zgolj finančna pomoč ne reši vseh težav in da nobena narodna manjšina ne more preživeti brez pomoči matičnega naroda. Izrazil je željo, da bi znala matična država zavzeti in obdržati pokončno držo pri podpori in izražanju zahtev za zamejske Slovence, obenem pa tudi jasno povedal, da gre Sloveniji zahvala za finančno pomoč Slovincem v Italiji, ker bi brez nje zamrla marsikatera kulturna pobuda. Sprejetje zaščitnega zakona je le ena od pomembnih stvari, ki pa sama po sebi ne bo rešila vseh težav slovenske manjšine v Italiji. Svoj referat je Paljk sklenil optimistično, saj je izrazil prepričanje, da še verjame v tiste, ki bodo pisali pesmi v slovenščini, ki bodo pisali pesmi za druge, ker je prav pesem tista, ki najde pot do drugega, je nagovor in dajanje drugim. In je pravzaprav literatura tista, ki je slovenski jezik skozi stoletja ohranjala in ga uvrščala v sam vrh evropske literature.

Marko Sosič je svoje razmišljanje naslovil *Tišina brezmejna*. Želel je namreč opozoriti na dejstvo, da se vse premalo posvečamo svoji tišini in vse prevečkrat prepuščamo glasnosti vsega drugega. Avtokritičen po svoji naravi vendarle meni, da je slovenski državi potrebno priznati zaslugo pri ohranjanju in podpiranju obstoja različnih institucij v zamejstvu; sicer mu je beseda zamejstvo tuja in se ji rad izogiba. Po Sosičevih besedah je vprašanje, ali gre pri podpori slovenske države zgolj za formalnost ali pa vendarle za zavestno dejanje. Tudi on se zaveda pomembnosti, ki bi jo imel zaščitni zakon, a se vendarle sprašuje, koliko sprememb se bo v resnici zgodilo in kaj bi le-te prinesle ljudem samim. Poudaril je, da morajo ljudje delovati kot skupnost oziroma avtonomne osebe, ki se ne bodo ozirale na druge ali celo pričakovale samo pomoč drugih. Kot ravnatelj Slovenskega stalnega gledališča Trst si želi, da bi v širši prostor, v katerega so umeščeni, vnesli nekaj novega duha in širine, katerega osnovna značilnost ne bi bila omejenost nekih navideznih meja. Tržaško gledališče želi z novo sezono prestopiti meje svojih zidov, zato uvaja predstave s podnapisi in bo tako na svoj način prispevalo k drugačnemu vsakdanu. Kakovost, na kateri bodo gradili, ne potrebuje dodatnih finančnih sredstev.

Tretjega napovedanega govornika, Borisa Pahorja, na Premu ni bilo, ker je bil zadržan in se je opravičil. Je pa njegov zapis prebral Jurij Paljk. Pahorjevo razmišljanje je bilo že objavljeno (PD, julij 1999); v njem je slovenskim akademikom 2. julija lansko leto v Ljubljani prikazal svoj pogled na narodno identiteto in ohranjanje slovenske narodnosti v Italiji.

Paljk, Sosič in Pahor so v svojih razmišljanjih ponudili veliko izhodišč, a zaradi pomanjkanja časa žal ni prišlo do obširnejše debate, gotovo pa je bila najboljša duhovita in pravilna ugotovitev Jolke Milič iz Sežane, ko je Sosiču in Paljku dejala, da večina prisotnih narodne in slovenske identitete, zamejstva in govorjenja o teh preprosto ne razume, ker se v šoli niso učili ničesar ali skoraj nič o narodni zavesti. Žal pa daljše debate o odnosu matice do slovenske manjšine v Italiji in obratno zaradi pomanjkanja časa ni bilo.

V nadaljevanju programa so organizatorji srečanja pripravili še predstavitev nekaterih novih knjižnih izdaj: še en izbor Prešernovih pesmi, pred časom izdane Černigojeve knjige in še ne izdan zbornik o primorskih literarnih ustvarjalcih niso dobra zamenjava za lanskoletne nove izdaje članov Zdrženja primorskih književnikov, tako da bi bilo v prihodnje dobro razmisliti o tem, da bi na Premu vsako leto predstavili vse nove knjižne izdaje članov.

Čisto za konec je igralka Maja Štromar uprizorila še monodramo Ervina Fritza *Marčni veter ali Fani piše Prešemu*.

Premsko srečanje se je torej končalo, a zgovoren podatek je dejstvo, da častnikarjev srečanje še vedno ne zanima dovolj, da je obveščenost javnosti še vedno premajhna in da bi moralo Zdrženje primorskih književnikov tudi samo še precej storiti, vsaj kar se promocije tiče. Gotovo bo potrebno v prihodnje privabiti na Prem tudi več pisateljev in pesnikov iz osrednje Slovenije. Najbrž je zares premalo, da se na Premu primorski literarni ustvarjalci enkrat na leto srečajo, si izmenjajo nekaj pogledov in stališč in v dobrem upanju živijo do naslednjega srečanja. Pred novim vodstvom Zdrženja so torej novi izzivi, med katerimi moramo postaviti na prvo mesto večjo povezanost med zamejskimi pisci in književniki, ki živijo v Sloveniji, ter njihove literarne nastope pri nas.

V Trstu je izšla nova, peta številka revije Mladika v letošnjem letu. Platnica prikazuje tri pomembne dogodke, do katerih je prišlo pred kratkim v zamejstvu; to so: odkritje spomenika padlim pri Banih, manifestacija za zaščitni zakon na Trgu sv. Antona v Trstu in predstavitev knjige Adriane Cibic o tržaški ljudski noši.

Uvodnik z naslovom *Ni vse tako črno, kot zglada*, je napisal Sergij Pahor, ki med drugim izraža mnenje, da ima slovenska narodna skupnost v Italiji v sebi "živ občutek ponovno pridobljene zavesti o skupnosti, ki je prišla zares odkrito do izraza na manifestaciji v Trstu kot iskren odklon izrazito strankarskih pogledov na narodnostno vprašanje." "Potreben je korak naprej", še piše Sergij Pahor, "v smislu še večje notranje solidarnosti, večje politične enotnosti in večje predstavniške teže." To bo koristno za oblikovanje strategije, ki je potrebna tako za manjšino samo kot za učinkovite odnose do rimskih oblasti in do Slovenije.

V nadaljevanju objavlja Mladika pretresljivo in globoko pismo, ki ga je pesnica Ljubka Šorli napisala moževi sestrični Željki Simčič 9. marca 1937, se pravi le tri tedne po mučeniški smrti moža Lojzeta Bratuža. V krajšem zapisu uredniki Mladike pišejo, da se pismo "s svojim blagim krščanskim etosom, ki more prežariti celo strahoto življenjske tragedije, uvršča med bisere slovenske duhovnosti". Magda Jevnikar je za to številko prispevala spominski zapis o Lojzetu Spacalu, v nadaljevanju pa je objavljena tudi novela Marjane Srčič *Ekekochito*, "mali prinašalec sreče", ki je prejela tretjo nagrado za prozo na literarnem natečaju Mladike. Po daljšem premoru imajo bralci Mladike na voljo zopet rubriko *Slovinci za danes*: zanjo je Zora Tavčar intervjuvala dr. Ireno Knehtl, častno konzulko Malte v Sloveniji. V rubriki, posvečeni numizmatiki, piše Mitja Petaros o vrednosti kovancev, Peter Merku pa objavlja četrto nadaljevanje iz svojih spominov na starše. V rubriki *Iz arhivov in predalov* je objavljeno prvo nadaljevanje prispevka Iva Jevnikarja o pogrešanem tržaškem padalcu Marjanu Fegecu. Martin Jevnikar je prispeval recenzijo zbirke esejev in člankov Milana Komarja *Razmišljanja ob razgovorih*. Tudi v tej številki so objavljene tradicionalne Mladikine rubrike (*Mogoče vas bo zanimalo zvedeti, da...*, *Pod črto*, *Antena*).

Skupaj z Mladiko je izšla njena mladinska priloga Rast (to je že 136. številka). V uvodniku z naslovom *Ni nam vseeno!* piše Jadranka Cergol, da si tudi mlajša generacija slovenske manjšine v Italiji želi ohraniti identiteto in je navezana na lastno zemljo in korenine. Breda Susič piše o udeležbi mladih zamejskih Slovencev (članov Mladih v odkrivanju skupnih poti in Mladinske sekcije Slovenske skupnosti) na tradicionalnem velikonočnem mladinskem manjšinskem seminarju, ki je potekal na Južnem Tirolskem. S tem v zvezi je tudi članek Jane Kosmač, ki poroča o podpori prizadevanjem za zaščitni zakon s strani mladih manjšincev po Evropi, pa tudi nekaterih mladinskih organizacij v Sloveniji. Erika Hrovatin piše o tragičnih posledicah evropske kolonizacije v Afriki, Nataša Zubalič in Tomaž Susič pa o ameriški filmski produkciji. Breda Susič je prispevala poročilo o delovanju Slovenskega kulturnega kluba in Mladih v odkrivanju skupnih poti ob koncu sezone, na koncu pa je objavljenih nekaj odlomkov iz zgodbe *Ko se strast zaganja*, s katero je mladi avtor Luka Pieri prejel drugo nagrado za prozo na literarnem natečaju Slovenskega kulturnega kluba za leto 2000.

PODELJENE BODO NA SLAVNOSTNI SEJI OBČINSKEGA SVETA V IDRJI

MARKO RUPNIK PREJEMNIK PIRNATOVE NAGRADE

V idrijski občini proslavljajo 22. junija občinski praznik, ki spominja na omenjeni dan leta 1508, ko so odkrili izjemno bogato ležišče cinabaritne rude. Nahajališče je omogočilo večstoletno neprekinjeno delovanje rudnika živega srebra, ki je bil eden največjih na svetu ter je tudi najbolj vplival na celotno življenje in dogajanje v Idriji. Dan 22. junij so od leta 1508 pa do leta 1945 slavili kot praznik sv. Ahacija, ki je v duhu še zmeraj prisoten med ljudmi.

Praznik, ki se navezuje na idrijsko preteklost, pa predstavlja dandanes tudi eminenten kulturni dogodek. Na današnji slavnostni seji občinskega sveta v Idriji bodo p. Marku Ivanu Rupniku podelili osrednjo občinsko priznanje, namreč Pirnatovo nagrado. V utemeljitvi je zapisano, "da gre za priznanje prispevku, ki ga je na-

grajenec dal promociji Slovenije in Idrije v svetu z vrhunskimi umetniškimi stvaritvami, zlasti z odmevnimi mozaiki v vatikanski kapeli Odršenikove Matere". O p. Rupniku in vatikanski kapeli, ki jo je zbor kardinalov poklonil sv. očetu Janezu Pavlu II. ob 50-letnici mašniškega posvečenja, smo v našem časniku že večkrat pisali, upoštevajoč tudi dejstvo, da je jezuitski pater prebil nekaj let med zamejci, še zlasti na Goriškem.

V utemeljitvi idrijske nagrade je nadalje podrobno opisana življenjska pot p. Marka I. Rupnika, med drugim letošnjega Prešernovega nagajenca. Rodil se je leta 1954 v Zadlogu pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Našteti so tudi njegovi uspehi na duhovnem in likovnem področju, pri čemer je poudarjeno, "da se v Rupnikovem delovanju, tako kot v njegovi osebnosti,

neločljivo prepletajo duhovnik, teolog, umetnik, vzgojitelj, organizator, pisatelj in govornik. Napisal je devet knjig, od katerih so nekatere prevedene v sedem jezikov. Kot teolog je opozoril nase že s svojimi prvimi mednarodnimi nastopi, kot predavatelj je nastopal po številnih evropskih univerzah, kulturnih centrih in raznih kongresih in simpozijih. Kljub naglemu vzponu osebnosti in ustvarjalnosti je pater Rupnik ostal preprost, prirčen, bister in delaven fant iz Zadloga. Rojstna občina Idrija mu podeljuje Pirnatovo nagrado za leto 2000 tudi kot priznanje človeku z izredno širino duha in umetniku, katerega dela bodo navdihovala tudi prihodnje rodove".

Na slavnostni seji idrijskega občinskega sveta so podelili tudi druga priznanja in nagrade za pomembne us-

pehe, ki so jih dosegli posamezniki, domačini, na raznih področjih. Nagrado Jožefa Mraka je prejel Marjan Beričič, in sicer za dolgoletne aktivnosti in prizadevanja za promocijo Idrije, ohranitev njene zgodovine in dviga kakovosti življenja prebivalcev, zlasti upokoencev; Ivan Mohorič je dobitnik nagrade občine Idrija za raziskovalno, literarno in publicistično delovanje ter promocijo Idrije doma in v svetu; Anica Makuc je prejemnik nagrade občine Idrija za pomemben prispevek k dvigu kakovosti vzgoje in izobraževanja mladih; nagrado občine Idrija je dobil tudi Janko Prelovec, in sicer za dosežke na področju fotografske dejavnosti; nagrado občine Idrija za mlade ustvarjalce pa je prejel Matjaž Kofol za izvirne izvedbe vizualnih komunikacij.

M.

SPREJEM NA KONZULATU

SLOVESNO OB DNEVU DRŽAVNOSTI

V torek, 20. t.m., je generalni konzul republike Slovenije v Trstu gospa Jadranka Šturm Kocjan priredila sprejem ob prazniku državnosti republike Slovenije. Na vrtu vile Ferdinando so se zbrali vidni predstavniki slovenske manjšine v Italiji, gostje iz Slovenije in seveda tudi ugledni predstavniki političnih, upravnih oblasti iz dežele Furlanije - Julijske krajine, diplomatski predstavniki raznih držav in

drugi ugledni gostje iz gospodarskega in kulturnega sveta. Na sprejemu so bili prisotni tudi tržaški župan Riccardo Illy, podpredsednik dežele FJK Miloš Budin, škofova vikarja goriške in tržaške škofije za Slovence msgr. Oskar Simčič in msgr. Franc Vončina; prvič se je v zamejstvu tudi predstavil sekretar republike Slovenije za Slovence po svetu in v zamejstvu Zorko Pelikan.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV ZAKLJUČEK SEZONE Z ŽARKOM PETANOM

IVAN ŽERJAL

Tudi za člane Društva slovenskih izobražencev je napočil čas poletnega počitka. V ponedeljek, 19. t.m., je namreč v Peterlinovi dvorani potekal zadnji tradicionalni tedenski večer sezone 1999/2000. Sicer pa bo od 1. do 3. septembra potekal največji vsakoletni trud DSI, in sicer študijski dnevi Draga, ki bodo letos dosegli že 35. izvedbo. O letošnji Dragi (zaradi priprave se bo čez poletje verjetno marsikateri član DSI še dodatno potil), ki bo kot ponavadi potekala v parku Finžgarjevega doma na Opčinah (v tistih dneh bo tam potekala tudi 10. Draga mladih), pa se bomo vsekakor še vrnili.

Če se povrnemo k zadnjemu ponedeljkovemu večeru društva, je le-tega oblikovalo sorazmerno dobro obiskano srečanje z znanim pisateljem, dramatikom, režiserjem in piscem aforizmov Žarkom Petanom. Priložnost za to srečanje je bil nedavni izid zadnje Petanove knjige *O revoluciji in o smrti*, ki je izšla pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Kot je občinstvu dejal avtor, se knjiga deli na dva dela: v prvem je enajst kratkih zgodb v tretji osebi, v katerih je zaznati tudi avtobiografske drobce (tudi iz avtorjevega medvojnega bivanja v Trstu), drugi del pa zaobjema v celoti daljša zgodba *Hoja za očeto*, ki je v celoti avtobiografska. V teh zgodbah je Petan hotel prikazati podobo nekega čudnega in zmedenega časa, kakršno je bilo medvojno in povojno revolucionarno obdobje v Sloveniji, ki ga je avtor sam doživel. To je podoba, ki

ti je arhivski dokumenti, na katere se naslanjajo zgodovinarji in raziskovalci, ne bodo nudili. Petan je tu podčrtal pomen nenapisanih dokumentov in osebnih, tudi drobnih spominov, ki so mogoče včasih tudi bolj pomembni za zgodovino, saj marsikdaj pokažejo kako zgodovinsko osebnost (npr. Tita) v popolnoma drugačni luči, predvsem pa podajo osnovno podobo časa. Zato umetniški pristop pisatelja k zgodovini pove veliko več od arhivskih dokumentov. Zgodbe, napisane v knjigi *O revoluciji in o smrti*, so usode ljudi, žalostne usode tako za žrtve kot za rahlje. Pri tem so bile Petanu v veliko oporo tri knjige: knjiga narodnega heroja Staneta Semiča-Dakija *Najboljši so padli*, ki je po njegovem mnenju najboljša knjiga o partizanstvu, saj prinaša človeški pogled na le-to, zatem knjiga Matevža Hacetarja *Komisarski zapiski* in *Bermanov dosje* Aleksandra Bajta, nekoč vodilnega ekonomista v bivši Jugoslaviji. Zlasti o tej knjigi, ki je po Petanovih besedah postavila na glavo dosedanje vedenje o narodnoosvobodilni borbi na Slovenskem, se je v nadaljevanju razvila razprava. S to knjigo, je dejal Petan, je Bajt dokazal, da je bil komunistični režim luknjičast in je vzpostavljaj vzajemno nadzorstvo. Moralno vprašanje pa je, kako je ta režim Bajt podpiral, čeprav z njim ni soglašal.

Na večeru, na katerem so predstavniki Mladinske knjige prodali vse izvode knjige, ki so bili na razpolago, so predvajali tudi odlomek iz knjige, ki ga je posnel Radijski oder.

100-LETNICA DRUŠTVA V BORŠTU IN 130-LETNICA ČITALNICE V BOLJUNCU

POMEMBNI IN VISOKI JUBILEJI V BREGU

V Bregu deluje nekaj izmed najstarejših slovenskih društev na Tržaškem oz. v zamejstvu sploh. Najstarejše društvo, in sicer SKD Valentin Vodnik iz Doline, je pred dvema letoma praznovalo 120-letnico, istega leta pa je 100-letnico praznovalo društvo Primorsko iz Mačkovelj.

V letošnjem letu pa smo že doživeli praznovanja dveh pomembnih obletnic: 100-letnice društva Slovenec iz Boršta in 130-letnice ustanovitve čitalnice v Boljuncu. Osrednja proslava borštanskega društva je bila že konec maja v gledališču France Prešeren v Boljuncu (na sliki) z nastopom združenega mešanega pevskega zbora Slovenec-Slavec, slavnostnim nagovorom in drugimi kulturnimi točkami, predvsem pa s podelitvijo najvišjega "odlikovanja" v občini Dolina, Odličja prijateljstva. S tem pa se praznovanja ob 100-letnici društva niso končala, saj bo prav danes, 22. t.m., v Parku Hribenca v Zabrežcu literarni večer ob kresu: ob tej priložnosti bo Milan Pahor predstavil brošuro Ivane Mahnič

in Deve Pincin *Bilo je tako... spomini vaščanov o kulturnem delovanju v vasi*, poleg tega pa se bodo s svojimi deli predstavili književniki Marko Sosič, Jurij Paljk, Aleksij Pregarc, Danica Tuljak, Jaka Košir, Bogdan Novak in Evald Flisar. Večer bo popestril nastop vokalne skupine.

Prejšnji teden pa so potekala osrednja praznovanja ob 130-letnici ustanovitve čital-

nice v Boljuncu. Tako so v torek, 13. t.m., v gledališču France Prešeren predstavili knjigo Borisa Kureta o slovenskih društvih v Bregu (delo je predstavil Aleksij Pregarc). V četrtek, 15. t.m., pa je vedno v gledališču Prešeren bila bogata prirejena osrednja proslava, na kateri je kot slavnostni govornik spregovoril pisatelj Matjaž Kmecl. Proslave so se končale v nedeljo, 18. ju-

nija, s slavnostnim mimohodom narodnih noš in šagro na Jami.

Ob koncu tega skromnega zapisa, ki je gotovo nezadosten za tako pomembna kulturna dogodka, pa izkoristimo priložnost, da Borštanom in Boljunčanom izrazimo tudi člani uredništva našega lista iskrene čestitke ob pomembnih jubilejih.

POBUDA ZCPZ NA KONTOVELU

PO ŠESTNAJSTIH LETIH SPET SREČANJE PRITRKOVALCEV

FOTO KROMA

Po šestnajstih letih je zvonik kontovelske župnijske cerkve zopet postal prizorišče srečanja pritrkovalcev. Do srečanja je prišlo na pobudo Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki si je zadala nalogo - poleg skrbi za kakovostno petje zborov, orgelske tečaje, izdajanje publikacij idr., da obudi to starodavno in tipično slovensko tradicijo iz pozabe, v katero je padla v zamejstvu.

Kljub temu da so se srečanja udeležile le pritrkovalske skupine s Kontovelu, iz Kopra in Dornberka, je šlo za lep kulturni večer, ki je v kontovelsko cerkev privabil številno občinstvo. Udeleženci, ki sta jih na začetku pozdravila kontovelski župnik Jože Špeh in predstavnica ZCPZ Marija

Kerže (le-ta je orisala dejavnost in cilje Zveze), so prisluhnili petju Združenega zbora ZCPZ (na sliki), ki je pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Davorina Starca zapel Deschermeierjevo *Večerni zvon*, Jerebovo *Že pada mrak v dolino* in Hladnikovo *Je mrak končan*. Matejka Peterlin Maver pa je podala pesmi o zvonovih in zvonjenju, ki so jih napisali Saša Martelanc, Jurij Paljk, Raffaella Petronio, Aleksander Furlan, David Bandelli in Bruna Pertot.

Prof. Branko Melink, župnik v Štjaku, profesor v vipavskem semenišču in izvedenec za zvonove, je v zgoščenih oblikah podal zgodovino zvonov, ki so že v antičnih časih vabili kristjane k zbiranju. Ta-

ko tudi Slovenci ne moremo brez zvonjenja, posebna naša specifičnost pa je prav pritrkovanje, ki je razširjeno po vsej Sloveniji. Pritrkovanje je tradicija, ki jo je treba ohranjati in razvijati najprej na krajevni ravni, v domačem kraju, nato pa je treba iti še v širši slovenski in srednjeevropski kontekst. K temu pripomorejo pritrkovalska srečanja.

Posebna umetnost, je še dejal prof. Melink, je predstavljalo zvonolitanje, ki je bilo nekoč rodbinska umetnost, danes pa je že postalo industrijsko. Tako mnogi novi zvonovi v Sloveniji ne dosegajo kakovosti predvojnih. Kljub temu je nekaj mladih ljudi, ki si prizadevajo za ohranitev prilstnosti.

SVETI IVAN

PRAZNIK FARNEGA ZAVETNIKA

Konec tedna bo pri Sv. Ivanu, kot vsako leto, potekal posebno slovesno. Svetoi-vančani se namreč pripravljajo na praznovanja ob godu svojega župnijskega zavetnika sv. Janeza Krstnika (24. junija). Ob tej priložnosti ne bo stekla le vrsta verskih slovesnosti, ampak bodo na sporedu tudi kulturni dogodki. Že danes, 22. t.m., bo ob 20.30 v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v organizaciji slovenske župnijske skupnosti zborovski koncert, ki ga bodo oblikovali zbori Vox Nova Tergeste, Jacobus Gallus in Resonet. Jutri, v petek, 23. t.m., bo ob 20. uri tradicionalna slovenska maša na vigilijo sv. Janeza Krstnika v stari srednjeveški cerkvi sv. Pelagija v ul. Capofonte. Isti večer pa bo na stadionu 1. maj tradicionalno kresovanje, ki ga prireja društvo Slavko Škamperle v sodelovanju s Športnim združenjem Bor. Ob 21. uri bo koncert Pihalnega orkestra iz Ricmanj, ob 22. uri pa bodo prižgali kres. Višek praznovanj pa bo v nedeljo, 25. t.m., ko bo ob 9. uri krenila procesija po svetoi-vanških ulicah, ki se je vsako leto udeležuje veliko število narodnih noš. Procesiji bosta sledila slovesen blagoslov in nato pa še sv. maša v slovensčini.

DEVIN / OB KONCU SEZONE ZBORA

OB ZAKLJUČNI DRUŽABNOSTI "FANTOV" NEKOLIKO DRUGAČE

IZ BELEŽKE
POROČEVALCA...

V petek, 16. t.m., je bila na sedežu zbora Fantov izpod Grmade v Devinu lepa družabnost s krajšim nastopom ob zaključku sezone tega moškega pevskega zbora, ki ga od ustanovitve vodi Ivo Kralj. Slišali smo tako Srebotnjakove Bore v lepi interpretaciji Gregorja Pertota, Nedvedovo Domovina, mili kraj, Logarjevo Poet, s hvaležno solistično vlogo, ki jo je podal Robert Antonič, in še šaljivo Ježovo Eno pesem peti ter ljubezensko in vsem dobro znano Kernjakovo Mojce v izdelani in z igralskim talentom podani interpretaciji solista Gregorja Pertota. Številčno nekoliko šibkejši zbor - nastopil je 16 pevcev - je pokazal, da je prožno pevsko telo, ki natančno in izkušeno sledi volji zborovodje Iva Kralja ter zmoro lepo zlitost, prijetno zvočno obarvanost in interpretacijsko prepričljivost. Zelo pozitivno se nam zdi, da ima ta zbor v primerjavi z drugimi moškimi zbori v svojih vrstah sorazmerno veliko mladih ali celo zelo mladih pevcev, kar je gotovo spodbudno. Sledila je skrbno pripravljena družabnost, ki je ob zvoku harmonike in tudi petju ter prijateljskem klepetu ob omizjih potrdila, da so Fantje

izpod Grmade zbor, ki zvesto opravlja svoje poslanstvo na teritoriju in ga imajo zato ljube radi.

**OBJAVLJAMO PA ŠE
STRAN IZ KRONIKE
ZBORA FANTOV IZPOD
GRMADE, KJER PIŠE...**

"Letošnja sezona se zaključuje na precej šepav način. Udeležba na vajah je zelo nihajoča, ob rednem jedru nekaj 12-14 pevcev, ostalih osem ali deset pevcev dokaj neredno prihaja na vaje. Nekateri upravičeno zaradi turnusov v papirnici in drugje ali zaradi službenih potovanj, drugi... ne vemo zakaj. Precej slabe volje ustvarja tudi zamujanje. In vendar ima naš zbor s svojim pevovodjem

Ivom Kraljem svoj ugled in gotovo tudi svojo važno funkcijo v okolju, v katerem deluje. Da je tako, nam dokazuje že dejstvo, da smo na teh straneh kronike v sezoni 1999-2000 zabeležili sodelovanje na enajstih priložnostnih prireditvah oz. revijah, na katerih smo zapeli najmanj tri pesmi, nadalje smo zabeležili petje pri šestih pogrebih, pri dveh mašah in eni poroki ter štiri samostojne koncerte. Torej skupno petindvajset javnih nastopov. Tudi programsko smo v minuli sezoni izvajali dokaj pester spored. Na novo smo se naučili enajst pesmi, od tega pet cerkvenih za različne potrebe in dobe cerkvenega leta. Stalno pa ob-

navljali in ponavljali še vsaj 20-25 pesmi, ki sicer manjšimi zamenjavami spadajo v naš "železni repertoar". Priredili smo tudi lepo uspel društveni izlet v Istro z ogledom Portoroža, Sečoveljskih solin in Krkavč ter Pomjana.

Dokaj pestra in živahna sezona torej, ki pa od nas zahteva premislek o prihodnjih ciljih in predvsem obliki delovanja. Osnovni problem ostane, kako nagovoriti pevce, da bodo redno in zavzeto sodelovali, saj nam ne more biti vseeno, kako bo s tem zborom, ki predstavlja tudi pomembno narodno postojanko za Devin in širšo okolico!"

PRED PRAZNIKOM SRCA JEZUSOVEGA BO

**SREČANJE GORIŠKIH IN TRŽAŠKIH
DUHOVNIKOV IN REDOVNIKOV**

v četrtek, 29. junija, ob 10. uri v Nabrežini.

Duhovno premišljevanje bo vodil Ivan Albrecht, spiritual vipavskega semenišča. Sledila bosta somaševanje in agape ob zlati maši tamkajšnjega župnika.

VABLJENI!

OBVESTILA

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v soboto, 24. junija, zadnji izlet pred poletnim premorom. Prof. Pavle Merku nas bo vodil po Reziji. Ogledali si bomo značilne vasi, muzejsko razstavo, domače plesne in dialektne o Rezijanski dolini. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23, do zapolnitve mest. Pojasnila na tel. št. 040 639949 in 040 43194 v večernih urah.

SKLAD MITJA Čuk prireja tudi letos poletna središča od ponedeljka do petka: na Proseku, v vrtcu, od 17. do 28. julija; na Opčinah, v vrtcu, od 31. julija do 11. avgusta; v Sovodnjah ob Soči, v vrtcu, od 31. julija do 31. avgusta. Vpisovanje in informacije: na sedežu Sklada Mitja Čuk (tel. 040 212289), Narodna ul. 77, 34016 Opčine, vsak dan razen ob sobotah in nedeljah od 9.30 do 14.30; v Gorici na telefonsko številko 0481 82087 (Damijana).

ORATORIJ 2000 ali Veseli živ-žav v Marjanišču na Opčinah. Prvi teden: od ponedeljka, 3. julija, do petka zvečer, 7. julija. Drugi teden: od ponedeljka, 10. julija, do petka, 15. julija. Program bo potekal od 9. ure do 16.30. Novost: prvi teden v juliju oratorij tudi za prva dva razreda nižje srednje šole. Število omejeno za osnovno šolo na 30 udeležencev in za nižjo srednjo šolo na 15 udeležencev. Program: zgodba, ki se pripoveduje preko vsega delovanja. Delavnice, petje, ples, pogovor, čas za ustvarjalnost, trenutki zbranosti, doživeta molitev, izleti itd. Prijavnica: telefonska tajnica 040 211113 ali 0335 8186940. Ostala obvestila ob prijavi.

POLETNI CENTER Pikaplonica, ki bo v otroškem vrtcu v Bazovici od 10. do 28. julija, ima še nekaj prostih mest. Za podrobnejše informacije kličite na Slovensko prosveto od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure na telefonsko številko 040 370846.

KONCERTNA POBUDA - Rojan razpisuje natečaj za izvirno

še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. septembra letos v dvojniku z geslom na naslov: Koncertna pobuda - Rojan, ul. Cordaroli 29 - 34135 Rojan (Trst). Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

ZŠDI PRIREJA ob 30-letnici fotografski natečaj *Naš šport v našem prostoru*. Tematika naj ovrednoti športno udeleževanje v zamejstvu. Slike sprejemata urada ZŠDI v Trstu in Gorici do 30. oktobra. Organizator si pridržuje pravico, da obdrži dela. Razpis natečaja je na razpolago v uradih ZŠDI v ulici Cicerone 8 v Trstu in v ulici Malta 2 v Gorici. Za potrebne informacije: tel. št. 040 635627 ali 0481 33029.

DAROVİ

ZA ROJANSKI cerkveni pevski zbor ob njegovi 50-letnici daruje Diomira Fabjan Bajc 50.000 lir v spomin na svoje starše.

ČESTITKE

Mami Nataši Križmančič in očetu Marinu Grilancu se je rodil sin JAN. Srečnim staršem čestitajo, mamelemu Janu pa voščijo vso srečo v življenju pevci zbora Fantje izpod Grmade. Čestitkam se pridružuje tudi Novi glas.

SOŽALJE

Ob izgubi drage mame IDE EHRlich izrekamo člani uprave in uredništva Novega glasa in Goriške Mohorjeve družbe našemu sodelavcu dr. Rafku Dolharju in svojcem globoko občuteno sožalje.

ZAHVALA

Ob zemeljski ločitvi

ALOJZA ŠTRAJNA

nam daje poguma misel na ponovno združenje pri Bogu. Hvala, oče, za vse, kar si storil za nas.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin. Posebna zahvala p. Bogomirju, g. Gerdolu, g. župniku iz Škofij ter cerkvenemu pevskeemu zboru in moškemu pevskeemu zboru od Novega sv. Antona, ki sta pod vodstvom Edija Raceta zapela pokojniku v slovo.

Hvaležni Albert, Marjan, Alojzija in Marija

S KLUBOM PRIJATELJSTVA PO LOŠKI DOLINI

V KRALJESTVU ČAROVNIC IN KRAŠKIH SKRIVNOSTI (2)

NADA MARTELANC

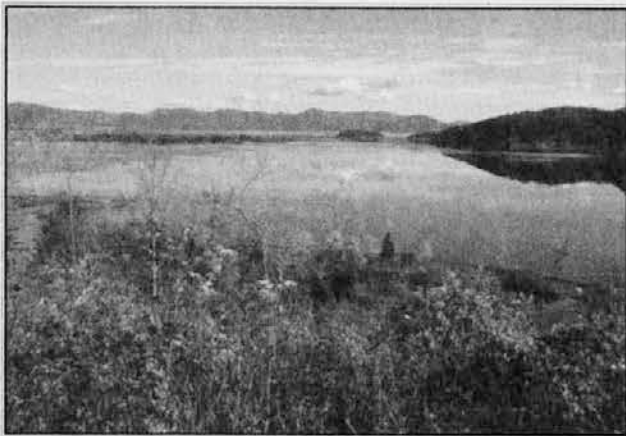
Po obilnem, zelo okusnem in nekoliko svojevrstnem kosilu v Starem trgu nas je avtobus potegnil do presihajočega Cerknškega jezera (na sliki).

Jezera? Naj sem še tako napačno videla, jezera nisem videla. Pred nami je bila le velikanska valovita zelena planjava s travniki, grmičevjem, močvirjem in večjimi ter manjšimi mlakami.

Bili smo sredi kraljestva kraških pojavov.

Od kraških pojavov so najbolj znane in občudovane jame s čudovitimi kapniki. Kdo ne pozna Postojnske jame? Svetovno znana je pa tudi Križna jama v bližini Cerknice, v kateri je 22 podzemskih jezerc in ki slovi kot najbogatejše najdišče kosti izumrlega jamskega medveda.

Svetovno znano je tudi presihajoče Cerknško jezero. Mnogi znanstveniki so pisali o njem in poročali v znanstveno središče v Londonu. Zelo zanimivo ga je že opisal Janez Vajkard Valvasor v svoji *Slavi Vojvodine Kranjske*. Pred leti sem njegov opis prebrala in si želela videti to kraško čudo. Uspelo mi je šele letos.

Bolje tako. Kajti letos smo v dobre pol ure vidno in slušno spoznali vse posebnosti presihajočega jezera. Sicer bi morali živeti ob njem in na njem celo leto, da bi spoznali vse njegove značilnosti. Letos pa smo lahko doživljali ves potek dogajanja na jezeru ob veliki maketi, reliefu, ki točno ponazarja dno jezera, griče in gore, ki ga obdajajo, njive, vasi ob jezeru in sredi tega, potoke, požiralnike, poti. Maketo je pripravil g. Vekoslav Kebe. Ob zvočni spremljavi nam je razlagal življenje na jezeru. Voda je žuborela, ko je na maketo privrela izpod gričev v potoke in bruhala iz požiralnikov ter prekrila jezersko

dno. Žuborela je tudi, ko je ob koncu razlage izginjala skozi požiralnike v skrivnostno podzemlje. Jezero se napolni, ko je mnogo dežja in ko se topi sneg na gori Snežnik. Takrat se lahko ljudje v vodi kopajo, se vozijo po jezeru s čolni, lovijo ribe. Čez zimo se naredi na jezeru do metra in pol debela ledena skorja. Po njej se drsajo. V starih časih, ko še ni bilo električnih hladilnikov, so led lomili in ga prodajali v razna mesta: Ljubljano, Trst in še dlje. Ko pa je voda tekla skozi požiralnike v podzemlje, so zemljo, ki je ostala brez vode, uporabili za travo in obdelavo. Ribe so polovili, nekaj pa se jih je skrilo v mokra za-

vetja in se ob ponovni obilici vode spet razmnožilo. To se dogaja še danes. Takrat se spet oglašijo žabe. Slišali smo jih med razlago g. Kebeta. Slišali smo tudi glasove drugih živali, ki živijo ob jezeru: ptice in štirinožne živali. Ob maketi je majhen muzej. V njem so knjige, slike, spisi, ki obravnavajo delovanje jezera, pa še orodje za lomljenje ledu in za ribolov, starinske drsalke... in zunaj kakih osem metrov dolg čoln drevak, izdolben iz enega samega debla. S takimi čolni so se nekoč vozili po jezeru. Debelih dreves v okolici ne manjka. Tam smo si tudi lahko nakupili razglednice in spominke, v sosednjem baru pa se okrepili za pot proti domu. Avtobus nas je še popeljal malo po jezeru, po za to pripravljeni poti. Povsod nas je obdajalo zelenje, pa tudi nekaj vode. Ob robovih mlak so se vrstili moderni čolni, večinoma iz plastike, mnogo manj zanimivi in privlačni od starih drevakov, ter čakali, da bo spet privrela na dan voda z vso svojo močjo. Iz močvirja so nas pozdravljali lokvanji in druge močvirske rastline.

Dež nas je spremljal še nekaj kilometrov, dokler nismo zapustili Loške doline. Ko smo zavili na suho in sončno avtocesto, nas je z neba pozdravljala velika, široka, živo pisana mavrica.

KONEC

JUBILEJ ZASLUŽNEGA DUHOVNIKA

OB KONCU ŠOLSKEGA LETA

MSGR. DR. KAZIMIR HUMAR BISEROMAŠNIK

LOJZKA BRATUŽ

Preteklo nedeljo, 18. junija 2000, je poteklo šestdeset let, odkar je v Gorici prejel mašniško posvečenje msgr. dr. Kazimir Humar, znana in izrazita osebnost v zamejskem prostoru, zlasti na področju verskega in kulturnega življenja. Prihodnjo soboto, 24. junija, bo v cerkvi sv. Ivana daroval svojo biserno mašo, v nedeljo, 2. julija, pa v rojstni Vrtojbi. Tu se je rodil 28. februarja 1915. Po gimnaziji v goriškem Malem semenišču je študiral na Gregorijani v Rimu in leta 1942 doktoriral iz teologije z disertacijo *Evangeljski blagri v ruski moralni teologiji*. Služboval je najprej v Komnu in Opatjem selu, že l. 1943 pa je bil imenovan za stolnega vikarja v Gorici. To službo opravlja nad 50 let. Približno tako dolgo je bil voditelj goriške Marijine družbe, saj jo je prevzel leta 1952. Po njegovi zaslugi je še danes v stolnici slovenska jutranja maša, zdaj samo ob nedeljah in praznikih, v prejšnjih časih pa tudi ves maj in še prej ves advent. Tedaj so bile zornice v stolni cerkvi med redkimi v našem mestu. V stolnici dr. Humar ni opravljal samo mašnih obredov, bil je vedno prisoten in je rad pomagal tudi ob drugih priložnostih. Kot voditelj Marijine družbe je skrbel za mesečne shode, za seje odbora, za bolne družbenice, za duhovne obnove in za mesečno glasilo *Vijolica*, ki izhaja že 55 let. V okviru Marijine družbe je deloval misijonski odsek, ki je pomagal slovenskim misijonarjem po svetu. Dr. Humar še vedno ureja občasno publikacijo o misijonih. Bil je in je še zdaj pripravljen pomagati v drugih cerkvah in župnijah. Tako je npr. od marca do avgusta 1972 skrbel za župnijo v Sovodnjah, od 1981 do 1986 pa je poleg svojega rednega dušnopastirskega dela upravljal župnijo v Števerjanu. Leta 1974 je bil odlikovan z nazivom častnega prelata sv. očeta, leta 1993 pa imenovan za stolnega kanonika penitenciarja.

Poleg dušnopastirske službe je dr. Humar opravljal tudi proforski poklic na slovenskih srednjih šolah v Gorici. V 40. in 50. letih je kot poverjeni profesor poučeval slovenščino in druge literarne predmete na učiteljski, na nižji srednji šoli in na trgovski strokovni šoli. Iz tega časa sta njegova učenika o slovenski mladinski književnosti in o ljudskem pesništvu. Pozneje je bil dvajset let katehet, in sicer na učiteljski in na gimnaziji-liceju. Tedaj je sestavil učbenik *Pot v življenje*. O njegovi skrbi za našo mladino priča tudi dejstvo, da je bil med pobudniki za ustanovitev slovenske skavtske organizacije na Goriškem ter bil njen duhovni asistent od ustanovitve 1964 do 1980.

V tem kratkem pregledu bogatega in raznovrstnega Humarjevega dela ni mogoče prezreti njegovega truda za Katoliški dom. Ko se je l. 1950 osnoval odbor za ta kulturni hram, je postal dr. Humar njegov tajnik in si je ob dr. Antonu Kacinu in drugih prizadeval za uredništev tako pogumnega in zahtevnega projekta. Vzdrževal je stike z našimi ljudmi v zdomstvu in skupaj z dr. Karlom Bonuttiem iz Clevelanda, sedanjim slovenskim veleposlanikom v Vatikanu, organiziral široko akcijo za pomoč nastaja-

jočemu domu, prvemu tovrstnemu v našem mestu po vojni. Med pomembnejšimi funkcijami, ki jih je dr. Humar opravljal med nami, sta prav gotovo tajniška v Katoliškem tiskovnem društvu in dolgoletna predsedniška v Zvezi slovenske katoliške prosvete. Nadvse pomembna je jubilejna vloga pri razvoju katoliškega tiska. Bil je soustanovitelj mladinske revije *Pastirček*, nekaj let njen urednik in dolgo njen sodelavec. Pomagal je pri Goriški Mohorjevi družbi ter pisal tehtne članke, spominske zapise in preglede goriškega kulturnega življenja za njene koledarje. Nepogrešljivo je bilo njegovo pisanje in oblikovanje katoliškega tednika. Od vsega začetka je z msgr. Alojzijem Novakom in msgr. Miroslavom Brumatom sodeloval pri *Slovenskem Primorcu*, od l. 1949 pa je bil sodelavec in sourednik *Katoliškega glasa*. Zelo odmevni so bili njegovi uvodniki, v katerih je v zmehdenih časih jasno in premočrtno analiziral slovenske razmere. Še vedno se zanima za delo pri *Novem glasu* in rad tudi kaj napiše.

S prof. Mirkom Filejem in prosvetnimi delavcema Maksom Komacem in Viktorjem Prašnikom je vzpostavljala prve stike s koroškimi rojaki. Spremljal je dramske in pevske skupine na njihovih gostovanjih pri rojakih po Evropi in Ameriki. In še bi lahko naštevali. L. 1995 je za svoje zasluge prejel tudi nagrado Sklada Dušana Černeta (na sliki).

Naj ob koncu navedemo nekaj misli, ki jih je naš slavjenec povedal ob intervjuju za *Novi glas* 2. marca letos in ki razodevajo njegovo vedrino in živost njegovega duha: "Vse življenje sem bil optimist, vedno sem si pravil: Če danes ne gre, bo morda šlo jutri bolje! Danes se oziram nazaj in vidim, da vse lepo napreduje, kar smo duhovniki sejali pred mnogimi leti. Mladi rod je prevzel stvari, ki smo jih mi začeli, in danes dobro vodi, pa naj gre za časopis ali pa za Katoliški dom ali tudi za drugo. Prav je tako. Bogu sem hvaležen, da danes rojeva sadove vse tisto, kar smo pred leti sejali; upam, da bo tako tudi v prihodnje."

Biseromašniku, ki je s svojim delom in duhovno naravnostjo vidno sooblikoval polstoletni razvoj naše manjšine tako v verskem kot v kulturnem pogledu, iskreno čestitamo in mu kličemo: Bog Vas živi in ohrani!

Msgr. dr. Kazimiru Humarju izrekata ob visokem duhovniškem jubileju toplja voščila tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

ŽIVIO POČITNICE!

Vendarle je napočil tako pričakovani počitniški čas, ki je zapahnil šolske duri, spravil v kot šolske torbe in seveda knjige, zvezke ter na široko odstrl pogled na morje, hribe, jezera, griče... Marsikateri učenec in dijak se že sonči na žgoči plaži ali pa se hladi v osvežujoči senci. Le srednješolski in višješolski maturantje si še belijo glave pri študiju in upajo, da bo čimprej minila ta mora, ki pač obvezno označuje prehod v višjo šolo oz. vseučilišče. Petošol-

ci osnovnih šol so že opravili svojo prvo izkušnjo pred komisijo in jim je že znana končna ocena za prestop na srednjo šolo. Srednješolski maturantje šole Ivan Trinko v Gorici in oddeljenih razredov v Doberdobi (vseh je štirideset in bili so vsi pripuščeni k izpitu) so prejšnji teden že opravili pisne naloge. V ponedeljek so imeli še nalogo iz nemškega jezika. Ta teden pa so se začela in se bodo tudi končala spraševanja. Na zrelostnem izpitu se bodo te dni

začeli potiti tudi maturantje višjih šol, ki so bili pripuščeni k maturi. Le-ta se je lansko leto bistveno spremenila in dijaki se morajo pač pripraviti iz vseh predmetov in si nabrati ob tem čim večje število točk. Na poklicnem zavodu Ivan Cankar bo opravljal izpite sedem dijakov, na tehničnem zavodu Jurij Vega šest, na klasičnem liceju Primož Trubar deset, na pedagoškem liceju Simon Gregorčič šestindvajset dijakov, na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois pa osemnajst dijakov (izvzeti so maturantje, ki smo jih že omenili). Sto devet učencev srednje šole Ivan Trinko iz Gorice in oddeljenih razredov v Doberdobi že uživa na počitnicah in ima že pri sebi spričevala, ki so jih prejeli na šoli v soboto, 17. t.m., zamudniki pa lahko to storijo do 22. junija med 10. in 12. uro. Tistim, ki bodo morali prihodnje leto spet tičati v klopih istega razreda, želimo vso srečo in da bi v prihodnje krepko poprijeli za učenje.

Maturantom voščimo veliko zbranosti in mirne krvi na pisni in ustni preizkušnji ter seveda kanček sreče, ki je zmeraj dobrodošla in najde pravo mesto za premostitev morebitnih težav. Maturantje vseh stopenj, srečno!

UDELEŽENKA

Sicer so letos dijaki srečno prišli do konca šolskega leta, ki je bilo prelomno zaradi prehoda v novo tisočletje, pa tudi zaradi novosti, ki si pač počasi utirajo pot v šolsko življenje. Na državnem poklicnem zavodu za trgovske dejavnosti Ivan Cankar je izdelalo v prvih štirih razredih trideset dijakov, na industrijskem tehničnem zavodu Jurij Vega petindvajset, na gimnaziji-liceju Primož Trubar je srečno opravilo šolsko leto šestindvajset dijakov, na pedagoškem liceju Simon Gregorčič šestindvajset dijakov, na trgovskem tehničnem zavodu Žiga Zois pa osemnajst dijakov (izvzeti so maturantje, ki smo jih že omenili). Sto devet učencev srednje šole Ivan Trinko iz Gorice in oddeljenih razredov v Doberdobi že uživa na počitnicah in ima že pri sebi spričevala, ki so jih prejeli na šoli v soboto, 17. t.m., zamudniki pa lahko to storijo do 22. junija med 10. in 12. uro. Tistim, ki bodo morali prihodnje leto spet tičati v klopih istega razreda, želimo vso srečo in da bi v prihodnje krepko poprijeli za učenje.

Maturantom voščimo veliko zbranosti in mirne krvi na pisni in ustni preizkušnji ter seveda kanček sreče, ki je zmeraj dobrodošla in najde pravo mesto za premostitev morebitnih težav.

Maturantje vseh stopenj, srečno!

IK

ŠOLSKA MAŠA V RONKAH

RES POSEBNO DOŽIVETJE

Učenci romjanske osnovne šole so imeli vse leto zaradi podaljšanega pouka ob sobotah prosti dan. Tako je bilo tudi 10. junija, ko bi morali s sošolci iz Doberdoba imeti zaključno šolsko mašo. Imeli pa so jo dan prej, v petek, 9. junija, v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah, kjer poteka enkrat mesečno maša za slovenske vernike v Laškem.

Maševal je župnik z Vrha in iz Gabrij g. Žerjal, ki je prijazno nagovoril mlade "vernike" ter jim zaželel zaslužene počitnice. Iskreno se je zahvalil učencem, ki so tako ubra-

no peli in sodelovali pri maši. Na orgle je igrala učiteljica Lucija Lavrenčič. Petje, branje prošenj in zahval, ki so jih sami otroci sestavili, in sodelovanje pri maši so marsikoga naravnost ganila, saj so se učenci v cerkvi prav izkazali. To daje tudi upanje v našo mladino! Tudi za skrbno pripravljeno mašo naj gre zahvala potrpežljivemu in delavnemu učiteljskemu kadru, ki deluje v velikem sozvočju, kar je predpogoj za zavidljive rezultate, ki jih dosega naša šola v najbolj izpostavljenem asimilacijskem okolju.

ALJOŠA DORNI O DRUŠTVU SEDEJ NA INTERNETU

WWW.SEDEJ.ORG

DANIJELO DEVETAK

To je naslov prvega goriškega društva, včlanjenega v Zvezo slovenske katoliške prosvete, ki je našlo svoj prostor v komunikacijskem sredstvu našega časa - internetu.

Če je "mreža vseh mrež" sprožila revolucijo v svetu sodobnih sredstev javnega obveščanja, lahko zdaj zatrdimo, da je društvo Frančišek Borgija Sedej iz Števerjana pokazalo pot prihodnosti tudi drugim našim organiziranim skupinam. Če se namreč zlasti kulturno snovanje ne odpre sodobnim izzivom, je prej ali slej zapisano zadušitvi oz. smrti. V briški vinorodni vasi pa o tej splošni ne razmišljajo, saj je društvo Sedej izjemno živo. Drugačno ne more biti, saj so v njegovem vodstvu pretežno mladi, delavni, ustvarjalni in iznajdljivi člani, ki jim društveno udejstvovanje teče po žilah.

Pred mesecem dni je torej sprejela velika mreža tudi dosežke, prizadevanja in načrte društva Sedej, ki so odsej na razpolago uporabnikom računalnika po vsem svetu, od Avstralije prek Azije in Evrope do Amerike. O podvigu smo se prijateljsko pogovorili z mladim urednikom spletne strani Aljošo Dornijem, ki je pri društvu dejaven tudi kot predsednik mladinskega krožka. "Že od mladih let me

je privlačeval svet računalnikov. Zato sem se po srednji šoli vpisal na tehnični zavod. Končal sem ga lani, sedaj pa sem vpisan v prvi letnik elektronskega inženirstva v Trstu."

Na pripravljalni seji za jubilejni 30. Festival narodnozabavne glasbe Števerjan 2000 je pred nekaj meseci med mladimi odborniki padla zamisel, da bi predstavili na internetu sam festival in kasneje tudi društvo. Tako je Aljoša s svojo strokovno izobrazbo - saj dobro pozna govorico "html" - sredi maja postavil temelje novi pustolovščini. "Z nami so se prek interneta kmalu povezali ljudje iz Slovenije in celo iz Belgije," je povedal z zadovoljstvom. "Spodbudili so me k delu in mi dali na razpolago gradivo."

In pred nami je spletna stran www.sedej.org! "Delal sem kar doma, kjer imam dostop do interneta. Ker podnevi študiram, sem posvetil delu zlasti nočne ure." Kdor misli, da je računalnik čarobna palčica, se krepko moti. Za vsakim takim projektom je namreč ogromno dela, ki mora biti smotno narejeno, da doseže svoj učinek. Tudi zato gre Aljoši, ki spletno stran in vse informacije urejuje sam, res velika pohvala. "Pomembno je imeti jasno idejo, vedeti, kaj se hoče. V času, ko doživlja internet pravi boom, bo v Števerjanu jubilejni 30. Festival narodnozabavne glasbe. Zato potrebujemo reklamo in hkrati želimo dati društvu tudi več prestiža. Zato smo se odločili za vstop v internet. Pre-

pričani smo, da bo ta formula uspešna."

Naslov www.sedej.org nudi veliko informacij ne samo o festivalu, ki bo od 7. do 9. julija med Borovci, ampak tudi podatke in fotografije o delovanju društva, mešanega in otroškega pevskega zbora, dramske družine in ženske nogometne ekipe. Nazorno je do potankosti predstavljen lanski festival, marsikatera stran na novem naslovu pa je še "v gradnji", saj imajo mladi člani društva še veliko načrtov. Prek naslova www.sedej.org se lahko vsakdo poveže tudi z naslovom Avsenikov, ki bodo letos posebni gost jubilejnega festivala. Spletna stran vsebuje tudi zadnjo številko vaškega glasila *Števerjanski vestnik*, ki ga urejuje naš dragoceni sodelavec in drugi mladi steber društva Marjan Drufovka. "Vestnik prejemajo vaščani, nekateri Slovenci v matični domovini in še malokdo po svetu. Na internetu pa ga bodo lahko brali vsi izseljenci števerjanskega rodu po vsem svetu." Novi naslov zato ni namenjen samo članom društva, ampak se z vitalnostjo odpira v svet, v prihodnost.

"Naše društvo od vedno povezuje ljudi," je lepo sklenil Aljoša. To poslanstvo bo tudi prek interneta gotovo opravljal še dolgo časa. Mlademu uredniku in vsem zagranim mladim članom društva F.B. Sedej naj gredo naše iskrene čestitke!

POLETNO SREDIŠČE V ZAVODU SV. DRUŽINE SREČANJA 2000

RAZIGRANI POČITNIŠKI DNEVI

IVA KORŠIČ

Med žvrgolenje in gostolenje ptic se je v čudovitem parku Zavoda sv. Družine vrnil razposajeni živžav naših malčkov, šolarjev in srednješolcev. V ponedeljek, 12. t.m., je prostrani vrt sprejel v svoj dišeči objem 36 otrok (vpisanih je sicer 80, a petošolce so minuli teden zadrževali v šoli izpiti; najmlajši pa so še v vrtcih), ki so se odločili, da bodo preživeli vedre dni v poletnem središču Srečanja 2000 v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in pod pokroviteljstvom Sveta slovenskih organizacij. V družbi vrstnikov in pod skrbnimi očmi animatorjev-šolstentov Helene, Elene, Mateje, Simona, Davida, Martine in "ravnateljice" Mirjam Pahor, ki je odgovorna za vse, kar se dogaja v središču, bodo doživeli pet nepozabnih tednov. Z njimi je tudi gospa Ani, ki jim vsak dan pripravlja sladko pijačo in dobro malico.

Živahen napis z odtisom rok v pisanih barvah že ob vrtnih vratih vabi v počitniško središče. V petek, 16. t.m., smo jih obiskali, ker so otroci imeli "uradno" odprtje središča. V prijetni senci košatih cedev je potekal kratek program. Prisotni so bili sestra Alojzija, predstavica zavoda, ki gostuje središču, dr. Damjan Paulin, podpredsednik SSO, Mauro Leban, Andrej Fajt in Ani Saksida, predstavniki Skupnosti družin Sončnica in predsednica omenjega društva Mirjam Bratina, ki je

s toplimi besedami nagovorila otroke, želeč jim veliko sprostitev in sončnih dni. Dvig zastave s simboli središča je spremljala himna, katere besedilo je na melodijo pesmice *Sladka dežela* spisal Mirjam Pahor. Za tem slovesnim trenutkom so se pod njenim vodstvom predstavile posamezne skupnine. Otroci so namreč razporejeni po treh starostnih skupinah; vsaka si je izbrala simbol in ga narisala na majice. Najmlajši (otroci iz vrtca) imajo smejoče se sončce, ki jih bo grelo, tudi ko vreme ne bo najbolj ugodno; simpatične zelene žabice združujejo osnovnošolske otroke prvih treh razredov, največji gostje središča pa imajo narisane bodečega ježa, ker so najbolj neugnani. Ti razpoznavni znaki so seveda zelo otipljivi, saj je sončce iz lepenke, žabice so izdelane iz tetrapaka,

bodeči ježek je iz velike plastenke, bodice pa so plastične slamice. Vsaka skupina je imela svoj spored; sončce so zapela, žabice so tudi odpele pesmico oz. svojo himno, ježki pa so se predstavili z dvema zabavnima skečema, *V vojašnici* in *V gostilni*.

Za tem je povzel besedo Mauro Leban in prikazal dejavnosti, ki se bodo zvrstile v letošnjih Srečanjih. Povedal je, da bodo nad vsem kraljevala igre vseh vrst, proste in vodene, da bo čim več igranja na prostem v stiku z bujnim zelenjem res krasnega vrta, tako da se bodo otroci naužili sonca. Pri Alojziji je tik ob starem mejnem zidu čaka otrok lep ograjen bazen z novo cementno bazo, s stopničkami in čistilno napravo, v katerem bodo lahko čofotali in plavali. Občasno bodo šli na sprehode v bližnji soški park, na grad in še kam. Oku-

sili bodo tudi mrzlično iskanje pri nagradnem lovu na zaklad oz. lisico, ki se bo vil po mestu. Načrtovan je tudi obisk otrok, ki preživljajo dneve v poletnem središču Murénki dijaškega doma Simon Gregorčič iz Gorice - ker je zavod v popravilu, so se preselili v poslopje nekdanje šole v Štmaru. Z dvajsetimi izmed njih bo deset obiskovalcev Srečanj 2000 odšlo zadnji teden v juniju na Zeleni teden na Medvedje Brdo. Obetajo se jim še ekskurzije vzdolž potoka, izlet v Lignano in prvi teden v juliju srečanje s pevko otroških pesmi Romano Kranjčan. Mauro je omenil tudi ustvarjalne delavnice, v katerih bodo otroci lahko sprostili svojo domišljijo moč. Izdelovali bodo predmete iz blaga, papirja, lepenk, odpadnega materiala... Poleg tega bodo v ospredju nogomet, "calcetto", odbojka itd.

Ko je še enkrat zadonela himna, je bilo "slovesnosti" konec. Otroci so stekli navabljivo malico in povabili nanjo še goste.

Preteklo nedeljo je bil v okviru Srečanj 2000 izlet z vlakom v Bohinj oz. na Bohinjsko jezero z obiskom slapa Savice. Vreme je bilo čudovito, sinje nebo brez oblakov in čisto ozračje sta približala Julijce, da so bili videti kot na dlani. Dolga hoja je okrepila telo, lepota naših gora pa srce. Topel dan je omogočil kopanje v hladni vodi čudovitega gorskega jezera.

OBVESTILA

NABIRALNA AKCIJA za obnovo župnijskih prostorov pri sv. Ivanu v Gorici na pobudo SD Sončnica: lahko prispevate z darovi in brezobrestnimi posojili od enega do petih let. Darove lahko nakažete na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici - ag. 1 ABI: 6180, CAB: 12411, ul. Carducci, na ime: *Chiesa di San Giovanni - Gorizia*, ali pa jih oddaste župniku ali na upravo našega lista. Za posojila se lahko obrnete do župnika C. Žbogarja.

ŠOLSKO SKRBNISTVO sporoča, da zapade 30. t.m. rok za vlaganje prošnje za vključitev v trajne lestvice za dodeljevanje učnih mest v otroških vrtcih in osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom. Sindikat slovenske šole pa sporoča, da zapade rok za vlaganje prošnje za vključitev v trajne lestvice za poučevanje na nižjih in višjih šolah 7. julija. Informacije dobite na šoli ali na sedežu sindikata.

ŠOLSKO SKRBNISTVO obvešča, da je na oglasni deski skrbništva razobešen seznam kandidatov, ki so opravili habilitacijo za poučevanje v otroških vrtcih s slovenskim učnim jezikom.

SSO OD 19. junija do 1. septembra stopi v veljavo poletni urnik goriškega sedeža SSO. Urad bo odprt od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure. Sedež bo zaprt od 14. do 18. avgusta.

KNJIŽNICA D. FEIGEL v Gorici bo poleti odprta po tem urniku: od 3.7. do 4.8. od 8. do 14. ure, zaprta od 7.8. do 1.9.

DRUŠTVO JADRO vabi na svetovansko kresovanje s harmoniko v petek, 23. t.m., od 20.30 ure dalje. Družabni večer bo v prireditvenem prostoru v Selcah.

TRŽIŠKA SEKCIJA združenja darovalcev organov vabi na prireditev, ki bo v Trzinu v ul.

s. Ambrogio 24. t.m. Od 17. ure dalje bo potekala pobuda "Umetnost za urejanje las za sanitarno solidarnost". Pod šotori bo 14 frizerjev z asistentom, ki bodo mimoidočim uravnavali lase. Izkupiček bo za združenje CAST, ki nabira sredstva za novo pomembno napravo ("magnetna resonanca") za bolnišnico s. Polo.

KULTURNI CENTER L. Bratuž prireja večer z Iztkom Mlakarjem v ponedeljek, 26. junija, ob 21. uri. Obvezna je rezervacija vstopnic (tel. 0481 531 445 v jutranjih urah).

V SOBOTO, 1. julija, bo na Trgu Republike v Trzinu celovečerna prireditev, ki jo bosta oblikovala tržaška plesna skupina Stu ledi in tamburaški ansambel iz Boljunca. Prireditev organizira društvo Tržič v sodelovanju z občino v sklopu revije Monfalconestate. Začetek ob 21. uri. Vstop prost; na razpolago bo 400 sedežev. V primeru slabega vremena bo prireditev odpadla.

SVETOLETNO SREČANJE bolnikov in starejših bo za sovedenjsko občino 2. julija pod noč v Rupih. Vabljeni tudi od drugod!

DAROVI

ZA NOVI GLAS: Karlo Bonutti 130.000 lir.

ZA PD ŠTANDREŽ: Irena Beltram 100.000 lir.

ZA GIMNAZIJU v Vipavi: ob zlati maši g. Breclja župnija Štandrež 600.000 lir.

ZA VRTEC v Števerjanu: v spomin na Alojza Mužica Lovska družina Števerjan 200.000 lir.

ZA OLYMPIO v spomin na Mariota Jarca Ida Komjanc 50.000; v spomin na Lojzeta Mužica druž. Simon Komjanc 100.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Zora iz Tržiča 20.000 za cvetje, 50.000 za cerkev in 50.000 za MIPZ Vrh sv. Mihaela.

OB KONCU TEČAJA "SLOVENSKO, SÌ GRAZIE!"

PODELITEV PRIZNANJ TEČAJNIKOM

Šolske duri na OŠ O. Župančič v Gorici se niso veselo zaprle le za osnovnošolce, pač pa tudi za nekatere njihove starše, strice ali celo nonote oz. za mamice in očke malčkov, ki obiskujejo ali bodo obiskovali slovenske vrtce. Kar 60 italijanskih someščanov je bilo vpisanih na tečaj slovenskega jezika in kulture, ki ga je že drugo leto pod geslom *Slovensko, si grazie!* priredil Odbor staršev goriškega ravnateljstva. Izredno dobrodošla pobuda se je začela v oktobru in se končala v maju. Vzporedno (ob ponedeljkih in sredah) so potekali trije tečaji, dva začetniška, ki sta ju vodili učiteljici Daša Hoban in Majda Gergolet, in nadaljevalni, ki ga je z običajno natančno strokovnostjo spremljal prof. Marjan Vončina. Vestno in redno je lekcijam - dvema šolskima urama tedensko - sledilo 47 "učencev" in ti so ob koncu šolskega truda prejeli zaslužen priznanje, ki jim ga je podelil Odbor staršev na družabnem srečanju. Ob koncu maja jih je na sproščeno snidenje in prijateljski pogovor na "agrituristično" domačijo pri Cirilu v Doberdob priključila

strokovni pristop do snovi in prisrčnost, ki je označevala pouk. Povzel je besedo tudi prof. Vončina, ki je v imenu kolegov povedal, da so bili učenci marljivi in delavni. Tečajniki so z navdušenostjo dejali, da se bodo v jeseni vrnili v šolske klopi, želijo pa si še kakšno predavanje o prisotnosti Slovencev na Goriškem (zelo dobro so namreč sprejeli predavanje prof. Jožeta Pirjevca na "šolskem" Prešernovem dnevu) in da bi skupaj šli na poučni izlet po Sloveniji.

Lepi večer v Doberdobu se je sklenil s priljubljeno slovensko napitnico *Kol'kor kapljic, to'ko let*, ki so jo na čast Carmen, tečajnice španskega rodu, zapeli tudi v španščini. Gospa Fides, ena izmed najbolj aktivnih in angažiranih učenk, je vsem razdelila konfete ob svoji petindvajseti obletnici poroke.

IK

ZAHVALA PREJEMNICE ČERNETOVE NAGRADE

Presenečena in ganjena zaradi toliko čestitk in izrazov zadovoljstva ob prejemu nagrade iz Černetovega sklada se iz srca zahvaljujem prav vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da je bil to praznik nas vseh.

Pozdravi in čestitke našega nadškofa msgr. Dina De Antonija, ki jih je posredoval msgr. Oskar Simčič, so me iznenadili in razveselili, saj izražajo človečnost, preprostost in spontanost velikega in plemenitega človeka, ki nam je bil "dan od Boga". Hvala vam, g. nadškof!

Vso hvaležnost izrekam tudi msgr. Oskarju Simčiču za občutene besede, tržiški ob-

činski upravi, odborniku za kulturo, zboru Fantje izpod Grmade in ne nazadnje komisiji sklada Dušan Černe, ki je izbrala za letošnjo nagrado prav mene, čeprav sem še vedno prepričana, da nisem vredna tako prestižne nagrade. Nagrada me vsekakor obvezuje, da bom nadaljevala, in to navdušeno in prepričano, po poti, ki se je začrtala ob prvih korakih "ponovne vstaje" tržiških Slovencev. Slednji, naši ljudje, ki jim slovenska beseda veliko pomeni, so vredni posebnega priznanja, pohvale in zahvale, saj, kot je povedal msgr. Simčič: "Biti Slovenec v tujini in v diaspori ni lahko". Z dobro voljo in skupnimi močmi bomo lahko premostili še marsikatero oviro, če bomo seveda delali še naprej v sodelovanju in slogi.

BERNARDKA RADETIČ

KRESNA NOČ NA JEREMITIŠČU

Na predvečer sv. Ivana, v petek, 23. junija, bo po dolgem času spet zagorel kres na Jeremitišču v Štandrežu. Kresna noč se bo začela ob 20.30 z otvoritvijo razstave šestih domačih ustvarjalcev. Na borjaču Paulinove domačije, hišna št. 1, se bodo s svojimi deli predstavili Mario Damilano (miniature izdelki), Nada Makuc (ročna dela iz tekstila), Sonja Maligoj (slike in dekoracije na steklenih predmetih), Majda Mozetič (ročna dela iz različnega blaga), Mirjam Paulin (ročna dela iz različnega blaga) in Vilma Zotti (kompozicije iz suhega cvetja in rastlin). Pri otvoritvi razstave sodelujejo Veseli bratci iz Štmaru, ki bodo zaigrali nekaj narodnih na orglice. Kres bodo domačini prižgali ob 22. uri. Sledila bo družabnost ob harmoniki, igrah, pečenem krompirju, fižolu in pijači.

PEVSKA SKUPINA MUSICUM V ŠENTVIDU

V dnevi 17. in 18. junija je potekal v Šentvidu pri Stični 31. tabor slovenskih pevskih zborov. Goriško in ZSKP je na koncertu zamejskih zborov, ki je bil 17. t.m., zastopala Pevska skupina Musicum iz Gorice, ki jo vodi David Bandel. Na koncertu nastopajo slovenski zbori iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške.

KMETIJA, KI SE UKVARJA Z VINOGRADNIŠTVOM IN KOKOŠJEREJO MED KRAJEMA CONEGLIANO VENETO IN VITTORIO VENETO, IŠČE DRUŽINO, MOŽA IN ŽENO, Z IZKUŠNJAMI NA PODROČJU GOJENJA TRT IN VZREJE PERUTNINE Z UPORABO VIŠKE TEHNOLOGIJE IN NAJSODOBNEJŠIH PRIPOMOČKOV. NA RAZPOLAGO JE ZASTONJ BIVANJE V KMEČKI HIŠI.

ZA INFORMACIJE KLIČITE NA TEL. 0338 2812061 OB OBEDIH

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA A. GREGORČIČ vabi na predstavitev

TRŽAŠKEGA POL-DNEVNIKA DR. RAFKA DOLHARJA

O knjigi bosta spregovorila dr. Drago Legiša in dr. Štefan Bukovec. Večer bo obogatila moška skupina Akord Pod lipo na Klancu, št. 14 v Števerjanu, petek, 23. junija ob 21. uri.

11

ČETRTEK
22. JUNIJA
2000

GORIŠKA KRONIKA

NADALJUJE SE PROJEKT "ŠOLA V ZELENJU"

VEDNO VEČ ZELENA OKOLI NAŠE ŠOLE

HARJET DORNIK

Tudi za šolo je nastopil čas, ko lahko potegnemo črto pod marsikaterim opravljenim delom. Medtem ko se v razobešenih ocenah večine dijakov že zrcalijo njihovi letošnji uspehi, tudi profesorji sklepajo svoje birokratske dolžnosti. Tako so pred poletnim premorom poslušali poročila ciljnih figur, to je tistih profesorjev, ki so bili med letom zadolženi za posebne naloge, s katerimi bi se izboljšala kakovostna ponudba šole. Eden takih projektov, ki je zanimal tudi za širšo javnost, je večletni načrt Šola v zelenju. Stekel je jeseni 1997 in ima kot cilj posaditev rastlinja na zelenih površinah okoli šolskih stavb višješolskega središča v ulici Puccini, oskrbovanje okolja in namestitve potrebnih struktur. Za projekt smo se odločili, potem ko smo ugotovili, da občina v vseh prejšnjih letih za okolje ni storila ničesar.

V letošnjem šolskem letu je bila v okviru tega načrta naša prvenstvena skrb razširitev botaničnega vrta. Skušali smo posaditi čim več novih rastlinskih vrst in sadik ter jih primerno zaščititi, da bi bila botanična ponudba čim večja in bi jo v prihodnje lažje reklamizirali.

Najprej so dijaki v začetku šolskega leta uredili utico za orodje. S podarjenim lesom so ji naredili novo dno, jo premazali v zeleno barvo in namestili za kemijskim laboratorijem. S tem je dobilo vse delovno orodje mesto izven šolskih stavb, kar nam omogoča večjo samostojnost pri delu in ne ustvarja težav zaradi dodatnega čiščenja znotraj poslopja.

Konec marca smo skupno z dijaki začeli intenzivno saditi sadike, ki sta nam jih podarila v jesenskem in spomladanskem času Deželna gozdna uprava (skupno 215 sadik v glavnem avtohtonih vrst) in Svet slovenskih organizacij (42 sadik za živo mejo). To delo smo opravljali med urami telesne vzgoje, suplenkami in naravoslovnimi urami, sadili pa so dijaki klasičnega in pedagoškega liceja ter industrijskega tehničnega zavoda. Sajenje letos še zdaleč ni bilo tako naporno kot prvo leto, ko smo sadili še velika drevesa in rastlinske primerke. Več truda so torej zahtevale vse priprave in organizacija dela na terenu, od stikov z raznimi odgovornimi, prenosa in razmeščanja rastlin do pridobivanja potrebne zemlje, žagovine in drugega materiala. Pri tem smo se morali znajti, saj odgovorni za projekt zaenkrat ne razpolagamo še s kakim denarnim skladom, iz katerega bi

lahko črpali za izvajanje potrebnih del.

Po naročilih, pripravih in sajenju omenjenih rastlin je prišla na vrsto zaščita le-teh. Naravoslovci smo namreč opazili škodo, ki jo delavci, najeti od province za košenje, delajo med svojim opravljanjem, in se prepričali, da lahko vprašanje rešimo le z radikalnim posegom pri rastlinah. Zato so zadnje dni šolskega leta vse naše energije šle v uničevanje plevela okrog posajenih rastlin. Okrog vsakega drevesa ali skupine sadik smo namestili črno najlonsko folijo, kot to delajo v nasadih, in jo posuli s prstjo in smrečjem ali zdrobljeno cipresovino (na sliki dijaki 1. klasičnega liceja med takim opravljanjem ob libanonski cedri). To je bilo sicer zamudno, a najbolj smotno delo. Edino tak poseg nam daje upati, da se delavci med košnjo ne bodo preveč približali drevesnim deblom in jih oškodovali. Vsako manjše drevo, rastlino ali

skupino sadik smo dodatno zaznamovali s kolom in belordecim trakom, da bi bila dobro vidna. Kljub temu smo med zadnjo košnjo izgubili pet rastlin.

V našem središču je okoli šolskih stavb zastopanih trenutno 126 različnih rastlinskih vrst. Vseh dreves in grmovnic, posajenih posamično ali skupinsko, pa je že skupno 395. Število vrst bi bilo znatno večje, ko ne bi v prejšnjih dveh letih izgubili več rastlin zaradi nemarne košnje in prepozne sajenja sadik jeseni 1998. V letošnjem letu smo skušali tovrstno škodo čim bolj preprečiti, zato smo se odločili za spomladansko sajenje, zaznamovanje vsake rastline in trajno zaščito proti plevelu. Izguba rastlin je bila po tem postopku v mejih predvidenega odstotka.

Botanični vrt je že uporaben v didaktične namene in ga že obiskujemo med naravoslovnimi učnimi urami in suplenkami. Na ogled je lahko tudi drugim zainteresiranim skupinam in posameznikom, ki se javijo na ravnateljstvu klasičnega in pedagoškega liceja. Rastline so posajene po sklopih. Obstajajo tri posebna področja: kraško-sredozemsko, okoliško in alpsko. Poleg omenjenih so področja s primerki dreves iz mestnih parkov in drevoredov ter iglavcev. Seveda mora obiskovalec upoštevati, da je botanični vrt šole v nastajanju in bo poleg nekajmetrskih rastlin našel tudi čisto majhne sadike. Ob obisku lahko vsakdo prinese s seboj tudi primerek kake vrste, ki jo bomo radi volje posadili, saj je razpoložljivega prostora zaenkrat še veliko.

POSVET O ZAŠČITNEM ZAKONU V ŠPETRU

ZAKON NUJNO POTREBEN ZA SLOVENSKO BENEČIJO

ERIKA JAZBAR

V sobotnih jutranjih urah so v občinski dvorani v Špetru spet razpravljali o pomenu zaščitnega zakona za slovensko narodnostno skupnost, ki živi v Italiji. V organizaciji Gorske skupnosti Nadiških dolin so se tokrat za mizo zbrali predsednik GS Firmino Marinig, odgovorni urednik biltena Slovit Giorgio Banchig in odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar. Naslov posveta je bil Zaščitni zakon za slovensko manjšino - kulturni vidiki in družbeno-gospodarski razvoj v duhu čezmejne sodelovanja (Interreg III in CB Phare), kar pomeni, da so se razpravljali omejitvi na specifično tematično.

Po uvodnem pozdravu gostujočega podžupana, ki je poudaril zavzetost in enotnost obmejnih beneških upraviteljev za pozitivno rešitev manjšinskega vprašanja, je mikrofonski prevzel Marinig. V klenih besedah je podal zgornjo sliko kulturno, gospodarsko in politično zastopane Benečije, kakršno smo poznali v prejšnjih desetletjih, od povojnega obdobja dalje. Danes so se vsakdanja stvarnost, kulturno delovanje in organiziranost spremenile v glavnem po zaslugi samih beneških ljudi; tudi ozračje, v katerem je dano živeti slovenskim ljudem, je manj tu-

robno in napeto, čeprav se mestoma oglašajo še vedno tisti, ki se niso sprijaznili z novim vetrom, pa vendar je treba k sreči dodati, da so ostali v manjšini. Marinig je jasno povedal, da je odobritev zaščitnega zakona zadnji vlak, na katerega se lahko prime beneška slovenska skupnost. Odlašanja in upočasnitve pri odobritvi postopka bi lahko bile za omenjeno skupnost zelo nevarne.

Giorgio Banchig je poglobil in nadaljeval Marinigovo razmišljanje, obogatil ga je s suhihimi in jasnimi števili podatki, vendar poseg ni izpadel jokajoče, saj je ne nazadnje slovenska skupnost v Benečiji kljub vsemu preživela. To pomeni, da v danih razmerah lahko gledamo z optimizmom na prihodnost; pravna podlaga, ki jo ponuja predlog zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki tokrat prvič enakopravno objema slovenske ljudi iz videmske pokrajine, je pa neobhodno potrebna.

Evropska dimenzija, za katero je poskrbel Bojan Brezigar, je potrdila za pravilna prizadevanja naše narodnostne skupnosti. Analiza pozornosti, ki jo Evropa namenja območjem, kjer se prepletajo in sodelujejo različne jezikovne in kulturne skupnosti, je zgovoren dokaz poti, v katero se usmerjajo najvišji organi Evropske zveze. To pomeni, da

predstavlja manjšina dejansko obogatitev danega teritorija, saj pomenita njena prisotnost in povezovalna vloga jamstvo za plodno sodelovanje in vzajemno poznavanje obmejnih subjektov ter posledično garancijo miru.

Iz povedanega jasno izhaja, da je iz špertske dvorane prišel iz vseh ust sodelujočih spet poziv na rimske mline, naj meljejo hitreje, saj je odobritev primerne zaščitnega zakona za našo narodnostno skupnost nujna in zelo pričakovana.

V ta namen se je oglašil Severino Lavagnini, senator in podtajnik na notranjem ministrstvu, zadolžen za občine in Gorske skupnosti, ki je sklenil srečanje. Vladni predstavnik je poudaril, da si večinska koalicija leve sredine prizadeva za uzakonitev pravne zaščite naše manjšine, kar bi pomenilo končno izpolnitev obljub do naše narodnostne skupnosti in izboljšalo že dobre odnose s sosednjo republiko Slovenijo.

BENEČANI POROMALI NA STARO GORO

V nedeljo, 11. junija, se je velika množica vernikov iz Nadiških dolin odpravila na skupno romanje vseh domačih župnij špertske foranije na Staro goro. Poročilo bomo objavili prihodnji teden.

MRZLIČNE PRIPRAVE

DVOJEZIČNI CENTER MED POLETJEM NE BO MIROVAL

Prešnjo soboto so se zaprli vrata dvojezičnega centra v Špetru tudi za tiste dijake, ki so opravili zahtevno naloge prestopnih izpitov za nižjo srednjo šolo. Konec šolskega leta je čas obračunov. Odgovorni pri centru trdijo, da je bilo letošnje šolsko leto pozitivno; ni manjkalo seveda težav, bile pa so bile manjše narave. V letošnjem šolskem letu je center obiskovalo 85 osnovnošolčkov, med katerimi je moralo 19 po pouku na izpite. V vrtcu je bilo 67 otrok; tisti, ki bodo prestopili prag osnovne šole, pridno hodijo "na poskus" v šolski center.

Pred odgovornimi v šolskem centru so poletni meseci, med katerimi dela ne bo manjkalo. V prihodnjem šolskem letu se bodo namreč morali soočiti s stisko s prostori, kar pomeni, da bodo morali urediti in prilagoditi prostore. Visoko število prvošolčkov v prihodnjem šolskem letu ustvarja, ob razveseljujoči ugotovitvi, tudi nemalo preglavic. Razdelitev prvega razreda na dve sekciji bi gotovo izboljšala pedagoško ponudbo in delo z otroki; za zasebno ustanovo, kakršna je špertska šola, ustvarja pa tudi nemalo problemov. Težav pa ne manjka. V ta namen iščejo pomoči v Rimu, Trstu, pri slovenskih organizacijah, v Ljubljani in Evropi.

EJ

GLOSA

O stroki

JURIJ PALJK

Zadnje čase se na Slovenskem in hvala Bogu ne toliko pri nas vse bolj uveljavlja izraz stroka. Po radiu in televiziji, v vseh sredstvih obveščanja in tudi v pogovornem jeziku se je kar naenkrat v Sloveniji pojavila danes vseprisotna beseda stroka.

Stroka sem in stroka tja. Ko poslušate poročilo dejanskega poročevalca s kake prireditve, vam bo le-ta skorajda gotovo povedal, da je bilo na prireditvi vse lepo in prav, a bo na koncu dodal, "da stroka sedaj še stroka svoje povedati." Če bo slučajno časnikar sledil posvetu zgodovinarjev, bo zapisal, "kako pomembno je, da se je stroka te zadeve končno lotila", ali pa bo zapisal kaj podobnega, a beseda stroka bo gotovo v stavku; v njegovem zapisu se bo zagotovo še večkrat ponovila. Ko doma udobno gledate televizijo in gledate ter poslušate, česa vsega niso bili zmogni narediti iz nekdanjega uspešnega podjetja, ki je zaradi "nestrokovnega vodenja klavirno propadlo", ob koncu poročila gotovo slišite tudi to, da bo "sedaj morala reševati zavože-

no podjetje stroka". Spet torej ta odrešilna beseda stroka.

Na Slovenskem se je po osamosvojitvi pojavilo z demokracijo tudi nekaj stvari, ki jih prej na Slovenskem človek ni bil vajen, ker se je pač v nekdanji domovini Jugoslaviji o njih skrbno molčalo. Naj bo en primer za vse: težave z zdravniki. Dejstvo je namreč, da nimamo samo navadni ljudje težave z zdravjem, ampak jih imamo včasih tudi z zdravniki. Tako se je tudi v Sloveniji dogodilo, da so starši pokojnega fantiča, pokojnega mladenci zahtevali "pravično razsodbo stroke", ker po njihovem mnenju zdravnik, ki je imel v skrbi njihovega sina, ni dovolj dobro poskrbel za bolnika, celo več: včasih so tudi take obtožbe, ki trdijo, da je zdravnik zakrivil smrt pacienta. In spet se pojavi stroka in strokovno razsodišče, ki seveda skoraj vedno ugotovi, da je bil pokojni kriv, ker je pač umrl in najbrž tudi zato, ker ne more več govoriti. Pokojniki namreč ne morejo govoriti, "stroka" pa mora ščititi "strokovnjake".

Ko v Sloveniji časnikar ugotovi kako nepravilnost v kakem podjetju, po domače rečeno: "napravi scoop", se usuje val polemik in seveda obvezno tudi postavljanje pik na i s strani stroke, te uboge in istočasno tudi vsemogočne ter vseprisotne stroke. Povsod torej ta stroka, ki naj razsodi, ki naj da svoje mnenje, ki naj točno določi, kaj se sme in česa ne itd."

Toda kaj je pravzaprav stroka? V Slovarju slovenskega knjižnega jezika stoji pod geslom stroka zapisano, da je stroka posamezna gospodarska dejavnost, znanstvena panoga in seveda je tudi navedenih nekaj primerov, kot tudi podatke, da se beseda običajno uporablja s prilastkom.

Že ljubiteljski poznavalec slovenskega jezika vidi, da je med definicijo Slovarja slovenskega knjižnega jezika besede stroka in med njeno vsakdanjo (zlo) rabo velikanjska razlika, saj je sicer res, da se beseda lahko rabi tudi v zvezi s poklicem neke osebe, a slovar pravilno ugotavlja, da gre pri besedi stroka prvenstveno za gospodarsko dejavnost in znanstveno panogo. "Stroka je torej o besedi stroka dala svojo definicijo," bi lahko mi, ki nismo pripadniki stroke, upravičeno zapisali. Če je namreč stroka zraven...

Ker pa smo mi, pisci in bralci teh vrstic zvečine pripadniki ljubiteljskega poznavanja in čisto navadnega življenja, tistega, ki običajno teče mimo stroke, se nam porajajo večkrat dvomi ob pretirani rabi besede stroka, pod katero naj bi se skrivali samo vrhunski in predvsem pa pošteni, nepristranski in dosledni strokovnjaki.

Spomin nam gre namreč v polpreteklo dobo, ki jo je stroka skrbno zamolčevala, ker je bilo tako stroki, ki je takrat vladala, po volji. V mislih imamo namreč pobite reveže slovenskega naroda takoj po drugi svetovni vojni, ki so svojo življenjsko pot končali v breznihi po vsej Sloveniji in se jih je minulo nedeljo spomnila s sveto mašo v Kočevskem Rogu ogromna množica ljudi. O teh ljudeh namreč stroka desetletja ni rekla besede in še danes čakamo, da bo stroka končno povedala, kdo je za njihovo smrt odgovoren, koliko jih je bilo in kdo jih je ukazal pobiti. Mi, ljubiteljski poznavalci preteklosti, smo hvaležni svojcem in navadnim ljudem, ki so predvsem v tujini pisali o njih, ohranili spomin nanje in še danes nestrpno in predvsem pa upravičeno čakamo, da bo končno tudi slovenska stroka kaj strokovnega o njih povedala.

ZARADI ZAMUD PRI SPREJEMANJU NOVIH ZAKONOV

VLADA IN PARLAMENT NA DELU TUDI MED POČITNICAMI

MARJAN DROBEŽ

Nova vlada pod predsedstvom Andreja Bajuka intenzivno deluje, saj zaseda skoraj vsak dan. K temu jo očitno sili spoznanje, da je njen čas omejen; do jeseni, ko bodo v Sloveniji redne parlamentarne volitve, bi morala uresničiti vsaj nekaj temeljnih ciljev programa, ki ga je premier predstavil državnemu zboru in državljanom.

Vlada je na seji 15. t.m. sklenila opraviti številne kadrovske zamenjave tako v kabinetu kot tudi v drugih vladnih službah, pa tudi v nekaterih skladih in gospodarskih družbah, ki sodijo v pristojnost države. Imenovala je 20 novih državnih sekretarjev v posameznih ministrstvih, 10 pa jih je potrdila na dosedanjih mestih. Predvideno je imenovanje nadaljnjih deset državnih sekretarjev, s čimer bo vzpostavljeno dokončno število državnih sekretarjev v posameznih ministrstvih. Njihovo število bo občutno manjše od števila omenjenih visokih državnih funkcionarjev v prejšnji vladi.

Med ostalimi kadrovskimi spremembami omenjamo,

da je bil za novega direktorja slovenske policije imenovan Marko Pogorelec, direktorja vladne službe za narodnosti Janez Obreza (ravnatelj nekdanjega časnika *Slovenec*), direktorja urada za verske skupnosti Drago Čepar in za direktorja uprave za zaščito in reševanje Bojan Žmavec. Glasnik predsednika vlade je postal Saša Veronik, nekdanji radijski častnikar.

Največ odmevov, zanimanja in tudi polemiknih odzivov v javnosti sta povzročili imenovanja Marjana Podobnika za novega predsednika uprave velike in pomembne državne gospodarske družbe Telekom Slovenija ter Marije Ribič za novo generalno direktorico Pošte Slovenija. Gre za znani politični osebnosti, ki sta se odločili, da bosta svojo življenjsko pot nadaljevali v gospodarstvu. Med kritiki omenjenih in drugih imenovanj so bili najbolj ostri v LDS, ki je zdaj v opoziciji, nadalje rektor ljubljanske univerze dr. Jože Mencinger ter Združenje Manager, ki je svetovna organizacija vodilnih kadrov v slovenskem gospodarstvu. Kritiki omenjenih sprememb je prek svojega glasnika Saše

Veronika odgovoril Bajuk. Opozoril je, "da nikjer v demokratičnem svetu ni dosmrtnega oklepanja oblasti in da beseča čistka, ki jo v javnosti uporablja opozicija, pomeni zlorabo tega pojma. Sicer pa so tudi take trditve nekaj normalnega za vsako demokratično opozicijo. Treba pa se je zavedati, da vsaka nova vlada prevzame na normalen, zakonit in legitim način oblast tako, da potrdi strokovno ekipo, ki bo uresničila program, ki ga je vlada obljubila parlamentu in državljanu."

Vlada je sklenila, da bo spričo svojih obveznosti zasedala tudi v počitniškem obdobju, ki se začne 1. avgusta. Predvsem bo obravnavala predloge t.i. evropskih zakonov in jih pošiljala v postopek državnemu zboru. Zunanji minister Peterle je po seji vladnega kolegija za evropske zadeve 16. t.m. izjavil, da bodo v Sloveniji do jeseni odpravljene vse zamude pri prilaganju države pravnemu redu EU. Peterle je na nacionalni TV dejal, "da bo vlada napravila vse, da bi jesensko poročilo evropske komisije o napredku države kandidatki bilo doslej najbolj ugodno."

Tudi kolegij predsednika državnega zbora Janeza Podobnika je sklenil, da bo parlament zasedal tudi med počitnicami. To bo prvič po desetih letih, ko je državni zbor v obdobju osamosvojitve zasedal skoraj neprekinjeno, dan in noč. Parlament bo na izrednih zasedanjih, ki bosta v začetku in proti koncu avgusta, obravnaval in sprejemal zlasti zakone iz t.i. evropske zakonodaje, razpravljal pa tudi o novem volilnem zakonu. Če bi poslanci tak zakon sprejeli, bi ga morali potrditi s spremembo nekaterih ustavnih določil, o novem volilnem sistemu pa bi dokončno odločali na referendumu.

SLOVENSKA PROSLAVITEV DNEVA DRŽAVNOSTI

Nova vlada v svoji politični in programski usmeritvi zelo poudarja tudi pomen osamosvojitve države, ki nemara najbolj navdihuje stremjenja Slovenije za njen razvoj v prihodnosti. Gre v bistvu za potrjevanje in utrjevanje istovetnosti našega naroda in države. Zaradi tega bodo Dan državnosti v nedeljo, 25. junija, povsod proslavili zelo slovesno, kot se je to dogajalo v prvih letih po osamosvojitvi. Vlada je imenovala nov odbor za izvedbo praznovanj na državni ravni. Osrednja slovesnost bo v soboto, 24. junija, ob 21. uri na Trgu republike v Ljubljani. Osrednji govornik bo Kučan ali pa Bajuk.

BAJUK POLOŽIL VENCA V ROGU IN NA TURJAKU

Nedeljsko slovesnost v Kočevskem Rogu je zaznamovala tudi prisotnost predsednika slovenske vlade dr. Andreja Bajuka, ki je položil v imenu vlade venec ob breznu pod Krenom. V vladni delegaciji v Kočevskem Rogu sta bila s premierom Bajukom tudi slovenski zunanji minister Lojze Peterle in slovenski minister za obrambo Janez Janša. Dr. Andrej Bajuk je povedal, da s tem dejanjem izraža svoje globoko spoštovanje dostojanstvu življenja in spominu mrtvih. Izjemno pomembno in simbolično dejanje pa je premier Bajuk s svojo vladno delegacijo storil, ko se je po poklonu tisočim žrtvam

po vojni s strani tedanje komunistične oblasti pobitih ljudi poklonil tudi spominu pobitih aktivistov Osvobodilne fronte pred spomenikom na Turjaku, kjer je tudi položil venec. "Oba venca sta namenjena tudi spominu na strahotne razmere, ki so presegale možnosti človekove presoje. Pred nami je prihodnost s podarkom na nedotakljivosti človekovega dostojanstva; prihodnost demokratične in strpne družbe, v kateri imamo vsi enake možnosti za povečevanje svoje in skupne blaginje," je zapisal dr. Andrej Bajuk v tiskovnem sporočilu po polaganju vencev.

NA LJUBLJANSKIH ŽALAH

PRI "LIPI SPRAVE"

Dne 15. junija je bila pri "Lip spravi" na ljubljanskih Žalah spominska slovesnost s počastitvijo padlih v obeh svetovnih vojnah in državljani-

ski vojni. Padlim se je iz Goričice prišel poklonit Vinko Levstik, ki je položil venec z napisom *Slovenskim žrtvam vojne in revolucije*.

OBČINA ŠEMPETER-VRTOJBA

SIMBOLI ZA IDENTITETO

V občini Šempeter-Vrtojba so pričeli uporabljati nov grb, zastavo in žig te nove lokalne skupnosti, ki tvorijo njeno identiteto oz. istovetnost. Za uporabo občinskih simbolov pa je potrebno posebno dovoljenje občinske uprave oz. župana. Dobijo ga zlasti gospodarske družbe, zavodi, društva, ustanove in druge pravne osebe ter samostojni podjetniki, ki imajo sedež v občini Šempeter-Vrtojba, predvsem pa tisti, ki imajo javno pooblastilo za izvajanje posameznih nalog iz pristojnosti občine Šempeter-Vrtojba.

Grb občine Šempeter-Vrtojba vsebinsko simbolizira dva elementa, in sicer: rumeni cvet, sonce na modrem ozadju in zeleni spodnji del, ki ga tvorita dva lista - dve polji, dva kraja, zelena lista sta hkrati tudi simbol za rodovitno šempetersko-vrtojsko polje. Bela linija, ki ločuje lista in modrino, simbolizira cesto in lego občine ob meji

z Italijo, tudi kot pomembno cestno križišče v Evropi. Zastava občine Šempeter-Vrtojba je podolgovate pravokotne oblike, razdeljena pa je na dve enaki polovici. Gornja polovica (kjer se pritrdi zastava) je modre barve, v sredini modrega polja pa je sonce (rumene barve) s šestnajstimi žarki. Druga polovica zastave je zelene barve. Na poseben način je oblikovan občinski grb.

Simbole občine Šempeter-Vrtojba je zasnovala Nataša Vuga, oblikovalka in magistra iz Nove Gorice. Njeni predlogi so zmagali na natečaju, na katerem je sodelovalo 13 likovnih ustvarjalcev oz. arhitektov iz Nove Gorice, Šempetra in iz Kopra. Kmalu bodo ob vseh cestah, ki vodijo v Šempeter oz. Vrtojbo, postavili lesene table z oznakami in napisi. Table z oznakami občine bodo postavili tudi na mejnih prehodih v občini.

M.

PDG V SEZONI 2000/2001

POUDAREK NA SLEHERNIKU

IVA KORŠIČ

Medtem ko novogoriški dramski umetniki polagoma zaključujejo nastope in gostovanja v iztekajoči se sezoni, ki je na prelomu tisočletja bila osredotočena na usodna vprašanja sveta in tudi gledališča, in se za gledalci zapira novogoriški gledališki hram, je vodstvo Primorskega dramskega gledališča v sredo, 15. t.m., predstavilo program za sezono 2000/2001. V lanskem sporedu so nekako "blesteli" režiserji, v letošnjem pa bodo "pod svetlimi odrskimi lučmi" predvsem posamezni igralci kot nosilci komičnih, tragičnih, dramatičnih, in absurdnih stisk ter zagat slehernika. Sezona se obeta zelo raznolika v svoji pestrosti.

Novo gledališko "popotovanje" se bo začelo že v septembru, ko bo zaživela v odrski priredbi Srečka Fišerja novela Cirila Kosmača (1910-80) *Tistega lepega dne*, ki je doživela lep uspeh tudi na filmskem platnu. Režijo bo podpisal Boris Kobal. Za domačim delom bo na vrsti slovenska praznovedba sodobne evropske komedijske uspešnice *Libertinec* - protagonist je mislec Denis Diderot - fran-

coskega pisca Erica-Emmanuela Schmitta v prevodu Suzane Koncut in režiji zagrebškega gosta Georgija Para. Novemu letu bo PDG v januarju nazdravilo z delom Eugena Ionesca, najvidnejšega predstavnika t.i. gledališča absurda, *Kralj umira*. V tej črni komični igri, ki sicer velja za eno najoptimističnejših, se Ionesco loteva mračne teme smrti, minljivosti, strahu in tesnobe. Tudi v tej, kot v vseh njegovih igrah, ki so zgrajene iz protislovij, nesmiselnih dialogov in prečudnih figur, bomo zaman iskali tradicionalni zaplet in razplet, ker ga pač ni. Režijsko si bo predstavlo zamilil Diego de Brea.

Osrednja predstava sezone pa bo ob začetku pomladi vedra igra Nikolaja Vasiljeviča Gogolja *Ženitev*, spreten splet realizma in satire, tragičnosti in komičnosti, v režiji italijanskega režiserja Paola Magellija. Sezona se bo sklenila s slovenskim krstom enega najbolj uspešnih del ameriškega dramatika Davida Mameta *Glen Ross*. Delo je zanimivo tudi zato, ker poleg sociološko-analitične poante vsebuje tudi detektivsko-kriminalne elemente, ki jih na Slovenskem le

malokdaj vidimo. Abonma prihodnje sezone bo kot ponavadi obogaten z gostujočo predstavo; igralci Mestnega gledališča ljubljanskega bodo v režiji Borisa Kobala prikazali novogoriškimi gledalcem igro *Pigmalion* Georgea Bernarda Shawa, v kateri se avtor ponorčuje iz meščanske družbe, pa tudi iz vseh tistih, ki sodijo človeka le po zunanjem videzu.

PDG bo najmlajšim gledalcem posvetilo igrico Romane Ercegovič *Pingvin Cofek*, v kateri se bo igrala igra prepleta z lutkovno. Obnovilo pa bo tudi igrico nizozemskega pisca Hepa van Delfta *Hura soncu in dežju*. Prvič so jo v PDG uprizorili l. 1966.

Primorsko dramsko gledališče bo poleg redne abonmajske ponudbe priredilo še marsikaj: v maju bo "stekel" načrtovani mednarodni gledališki festival; novogoriški ansambel bo sodeloval pri treh koprodukcijah - z MGL v *Improvizaciji za kvartet* (vodja projekta Janez Lapajne), z Akademijo za glasbo iz Ljubljane in orkestrom RTV Ljubljana v *Srečkovi pesmi* Jacquesa Offenbacha (režiser Stanislav Moša), z *Društvom Soška fronta* v ambientalni predstavi pisma s fronte (režiser Marjan Bevk).

Že četrto sezono bo PDG razpisalo operno-baletni abonma in seveda nadaljevalo s ponudbami Goriškega vrtiljaka (abonma Velikega in

Malega poljka). V "senci" gledališča pa bodo svoj prostor na odru, kot se to dogaja že vrsto let, našli tudi mladi igralci Amaterskega mladinskega odra z vodjo Emilom Aberškom.

Dosedanji abonenti lahko potrdijo svoj sedež do 24. junija; vpis novih abonentov pa bo od 26. junija do 1. julija, oz. od 11. do 30. septembra pri blagajni gledališča vsak delavnik od 10. do 13. in od 15. do 18. ure, ob sobotah pa od 10. do 13. ure.

SLOVENIJA: MATI ALI MAČEHA IZSELJENCEM?

V Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani je bil 17. junija "VII. Tabor Slovencev po svetu". Potekal je pod pomenljivim geslom *Republika Slovenija - Mati ali mačeha izseljencem*. Po maši, ki jo je daroval ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode s številnimi izseljenjskimi duhovniki, in po krajšem kulturnem programu je bila zanimiva okrogla miza, pri kateri so sodelovali dr. Marjan Drnovšek, dr. Andrej Vovko, dr. Jože Brnik, msgr. Janez Pucelj, pisatelj Zorko Simčič in mag. David Taljat.

V zaključnem kulturnem programu so med drugimi nastopili solista iz Argentine Matevž Debevec in Ivan Arnshek ter pianist Ivan Vombergar.

ITALIJANSKO PRAVO

OKROŽNICA
O NOVIH
PORODNIŠKIH
DOPUSTIH

DAMJAN HLEDE

V zadnjih treh številkah NG v mesecu marcu smo že obširno pisali o zakonu št. 53 z dne 8. marca 2000, ki je uvedel reformo porodniških dopustov. Zakon je stopil v veljavo dne 28. marca letos, razen nekaterih določil, za katera so potrebne še izvajalne norme, ki morajo biti objavljene v šestih mesecih po vstopu zakona v veljavo. Slednje - med katere spadajo izvajalne norme o elastičnem korištenju obveznega porodniškega dopusta, ki bodo morale vsebovati seznam del, pri katerih ni možna nova časovna izbira o korištenju - pa do danes še niso bile objavljene. Sklad INPS je sedaj v soglasju z ministrstvom za delo in socialno skrbstvo objavil okrožnico o izvajalnih pogledih tega zakona. Poglejmo nekaj izmed teh obrazložitvev, predpostavljajoč seveda vse to, kar je bilo že zapisano ob objavi zakona 53/2000.

1. Izredni neobvezni dopust. Okrožnica določa, da pristojna očetu dopust ne glede na to, ali pristojna tudi materi. Očetu torej pristojni npr. tudi v primeru, ko mati ni zaposlena. Podrobno sta potem obrazložena način in čas korištenja dopusta. Oče in mati ga lahko koristita tudi v istem času, oče ga lahko koristi tudi takrat, ko je mati na obveznem trimesečnem poporodnem dopustu in takrat, ko mati koristi t.i. dnevne urne počitke za dojenje. Oče in mati lahko skupaj izkoristita deset mesecev dopusta, toda če je oče izkoristil vsaj tri mesece in namerava izkoristiti še ostale, mu je priznan še dodatni mesec, tako da se skupna vsota poviša na enajst mesecev. Teh deset enajst mesecev si lahko mati in oče po volji porazdelita, materi pristojni največ šest mesecev, očetu pa največ sedem. V primeru enega samega od staršev (okrožnica obrazloži, da sem spada ne samo smrt drugega starša, pač pa tudi primer, ko je drugi roditelj zapustil otroka, in primer, ko je bil otrok s formalnim ukrepom izročen enemu izmed staršev). Izrecno je predvideno, da novi načini in roki korištenja veljajo tudi za porode, do katerih je prišlo, preden je nov zakon stopil v veljavo. Če je mati že izkoristila po starem zakonu svojih šest mesecev, pristojni sedaj pravica le še očetu za dodatnih pet mesecev. Oče in mati morata nasloviti prošnjo na INPS in na delodajatelja ter ji priložiti naslednje dokumente: potrdilo o rojstvu; izjavo prošilca in zakonca o količini že izkoriščenega dopusta; obvezo obeh, da bosta javila možne spremembe.

2. Dnevni počitki za dojenje. Potrjeno je, da pristojajo tudi očetu v naslednjih primerih: ko je otrok izročen le njemu; ko se jih mati, ki je odvisna delavka, ne poslužuje; ko mati ni odvisna delavka. Iz seznama izostaja primer, ko je mati nezaposlena. Potrjeno je tudi, da so ti počitki v primeru rojstva dvojčkov podvojeni in da dodatne ure lahko koristi tudi oče, ki jih lahko koristi tudi med materinim obveznim in neobveznim dopustom.

3. Obvezni dopust. V zvezi z materinim obveznim dopustom, za katerega je uvedena t.i. fleksibilnost, torej možnost, da namesto formule 2+3 izbere mati varianto 1+4 (možnost, za katero ponavljamo, da ni še operativna, ker ni bil še objavljen seznam del, za katera ta opcija ni priznana), je v okrožnici predvideno, da je za korištenje te pravice potrebno potrdilo ginekologa z zdravstvenega centra (SSN) in zdravnika, ki je pristojen za zdravstveno varstvo na delovnem mestu, ko je ta figura predvidena kot obvezna. V primeru predčasnega poroda se dnevi, ki niso bili izkoriščeni pred njim, lahko izkoristijo po porodu. V ta namen pa mora mati v tridesetih dneh izročiti potrdilo o dnevu poroda.

V zvezi z novo zakonodajo o porodniških dopustih je operativna tudi "zelena" telefonska številka: 800-024996. Informacije so tudi na spletnih straneh pod naslovom: www.affarisociali.it.

52. MEDNARODNI VZORČNI SEJEM V TRSTU

POMEMBNI SO ENOTNI
IN JASNI NAČRTI

Na tržaškem sejmskem razstavišču bo še ta teden, vse do nedelje, 25. junija, odprt letošnji 52. mednarodni vzorčni sejem, na katerem sodelujejo razstavljalci iz 34 držav. Tudi letos so se organizatorji odločili, da bo jedro sejemске ponudbe predstavljala hišna oprema, ki ji je posvečena največja pozornost. Odprtja sejma se je udeležil tudi podtajnik v ministrstvu za industrijo Cesare De Piccoli. V uvodnem pozdravu ob odprtju sejma pa je novi predsednik sejemске ustanove Riccardo Novacco napovedal določene spremembe predvsem v zasnovi delovanja same sejemске ustanove, menil pa je tudi, da bi bilo potrebno prenoviti tudi samo sejmische. Tradicionalni koncept vzorčnega sejma, je ugotavljal, ne nagovori več ne razstavljalcev ne obiskovalcev, medtem ko so sejmji, ki se nekako specializirajo na določeno temo, navadno uspešni. V tem smislu pa naj bi prišlo do boljše koordinacije med vse-

mi sejemskimi ustanovami, ki delujejo v Furlaniji-Juljski krajini, da ne bi prišlo do iste ponudbe, kar bi seveda lahko ustvarjalo težave. Glede same obnove sejmische pa je predsednik Novacco ugotavljal, da sedanje razstavišče pri Montebellu ni primerno in da upa, da bo mogoče primernejše razstavišče urediti na območju starega pristanišča. Pri govorniškem odru so se zvrstili še tržaški podžupan Damiani, predsednik tržaške pokrajine Codarin, deželni odbornik Franzutti in predstavnik vlade, podtajnik De Piccoli, ki je v svojem posegu menil, da je pri prenovi treba biti prilagodljivi in hitri, da ne bi zamudili možnosti, ki se ponujajo. Večje cilje gospodarskega razvoja je mogoče doseči le ob večji enotnosti med gospodarskimi in politično-upravnimi silami tržaške stvarnosti. Obljubil je tudi večje zanimanje s strani vlade, če bodo domače sile znale predstaviti enotne in jasne načrte.

Program letošnjega sejma je kar pester. Doslej so že izpeljali t.i. dneve Avstrije, Hrvaške in prvi Dan Evrope ter Turčije. V četrtek je bil dan Zvezne republike Jugoslavije in srečanje proizvajalcev kave, ki je za tržaško sejmische že ustaljena in skrbno pripravljena tradicija; pravi Dan kave pa bo v petek, ko se bo predstavil tudi Hong Kong s svojo izredno pestro gospodarsko ponudbo. Tudi Slovenija se bo tržaški javnosti predstavila v petek, 23. junija, ko bodo izvedli še drugi Dan Evrope. Za soboto napovedujejo t.i. Dan mojstrov dela, Dan Kube in Mongolije, na zadnji sejemski dan pa se bo predstavljala Koreja. Ob teh uradnih prireditvah in predstavitev pa so na sejmu tudi številni razstavljalci, ki ponujajo svoje blago. Med njimi so tudi nekatera slovenska podjetja in trgovine. Sejmische je odprto vsak dan od 17. do 24. ure, poskrbljeno pa je tudi za zabavo in bogato gostinsko ponudbo.

INTERREG III. B

RAZVOJNE
MOŽNOSTI

Dežela F-Jk je priredila v sodelovanju z italijanskim ministrstvom za javna dela seminar o mednarodnem sodelovanju, med državami jugovzhodne Evrope, t.i. območje CADSES v okviru evropskega programa Interreg III. b, za obdobje 2000/2006. Obravnavali so vprašanja prevoza, prostorskega načrtovanja, zaščite okolja, turizma, socialne ureditve, varnosti in kulturnih izmenjav. Države, ki spadajo v ta okvir, so Italija, Avstrija, Nemčija in Grčija ter osem držav, ki niso še članice EU, med temi tudi Slovenija. Na srečanju so ugotavljali, da je nujno okrepiti t.i. Jadranski koridor, in sicer smer Benetke-Trst-Ljubljana-Budimpešta in smer Bari-Brindisi-Brač-Črno morje. Ti koridori bi na čimbolj ugoden način povezali cestno omrežje železnic, pomorske plovne smeri in rečne plovne poti. Ustanovili pa naj bi tudi mešane finančne družbe, ki naj bi pospeševale razvoj na omenjenem območju.

NEKAJ NASVETOV

O SUŠI

Na Krasu že dolgo ni bilo poštenega dežja, medtem ko je bila v Brdih in na Goriškem vsaj dobra ploha. Redno zalivanje je zato nujno potrebno. Gre za problem, ki je prizadel širše področje. Zaradi vremenskih razmer se je pospešilo zorenje žit in tudi v naših krajih se je zato že začela žetev ječmena, pred koncem meseca bo verjetno žetev pšenice, kakovost zrnja pa je slabša. Zaradi suše trpijo najprej poljščine, trajni nasadi pa zaenkrat še niso znatno občutili

pomanjkanja dežja; kmalu pa bo pomanjkanje vlage opazno tudi v sadovnjakih in vinogradih.

Problem zase so vrtovi. Zaradi visokih temperatur in občasnega vetra je priporočljivo, da povrtnino zalivamo zgodaj zjutraj in zvečer. Zalivajmo pri tleh in ne močimo listov! To ne velja za radič in za kapusnice. Za radič tržaški solatnik celo pravijo, da je boljši, če ga zalivamo v najtoplejših urah dneva. Za zalivanje bi morali uporabljati deževnico ali vodo, ki se je v posebnih zbiralnikih otopila in obogatlila s kisikom. Tako se izognemo nevarnosti, da bi z zaliva-

njem s hladno vodo povzročili rastlinam prehud toplotni skok. Proti suši se uspešno borimo tudi z rahlim okopavanjem površine in z zastiranjem tal. Ko rahlamo zemljo, ustvarimo nekakšno izolacijsko plast, ki omejuje izhlapevanje vlage. Še boljši učinek dosežemo, če zastiramo tla. V ta namen lahko uporabimo

črno polietilensko folijo različne debeline ali slamo, listje, mlado pokošeno travo in drugo organsko snov, ki jo od 5 do 10 cm na debelo natresemo okrog povrtnine. Tako bomo preprečili izhlapevanje vlage, izognili se bomo rasti plevelov in ustvarili boljše razmere za razvoj bakterij v zemlji.

NA SPLETNI STRANI WWW.POSTE.IT

POŠTNE USLUGE NA INTERNETU

Za korištenje uslug italijanske pošte bo odslej na razpolago tudi spletna stran na internetu (www.poste.it). Na voljo bo več uslug, ki bodo delovale 24 ur na 24: elektronski poštni predal *Postemail*, ki bo brezplačen in na voljo vsem državljanom, bivačim v Italiji in v posesti davčne številke; elektronska poštna služba *Interposta*, preko katere elektronsko pismo lahko prejme tudi oseba, ki nima dostopa do internetnega medmrežja (elektronsko pismo bodo natisnili, dali v ovojnico in poslali prejemniku); elektronsko pošiljanje in plačevanje (s kreditno kartico) telegramov; nadzor s strani stranke premikov na računu *BancoPosta*; plačevanje poštnih tekočih računov preko interneta; možnost vpogleda v potek odposiljanja priporočenih pisem in pisem preko službe *Postacelere*. Poleg teh uslug, ki bodo

stekle v teku meseca junija, spletna stran www.poste.it ponuja informacije o vseh proizvodih in uslugah italijanske poštne službe, iskalnik pa omogoča dostop do poštnih števil (CAP) tistih krajev, kamor se želi odposlati pismo, ter do naslova in urnika najbližjega poštnega urada.

Družba Postecom, ki skrbi za poštne uslugе na internetu, je tudi začela z razvijanjem inovativnih rešitev, namenjenih operaterjem elektronskega poslovanja (*e-commerce*): tako bo služba *Postecert* ponujala overovljenje digitalnega podpisa in možnost pošiljanja in prejemanja dokumentov v elektronski obliki, ki pa bodo imeli isto veljavo kot papirnati dokumenti; prek službe *Postepay* bodo stranke, registrirane na poštni spletni strani, lahko opravljale plačilne operacije "online"; služba *Postestamp* pa bo nudila t.i.

"elektronsko znamko" za odposiljanje elektronskih pisem.

Italijanska poštna služba je pred dvema letoma postala tudi stoddotni delničar družbe SDA Express Courier. Leta je sedaj ustanovila družbo Eboost, ki bo omogočila podjetjem, ki prodajajo svoje proizvode preko interneta, da se poslužujejo samo enega sogo- vornika za vse faze elektronskega poslovanja, od naročila do prejema. Družba Eboost bo nudila razne uslugе: upravljanje naročil, skladiščenje, plačilne postopke, pripravo naročenih proizvodov, njihov prevoz in izročitev naročniku, komercialno in tehnično pomoč strankam idr. To je namenjeno predvsem malim in srednjim podjetjem, ki poslujejo preko interneta s samostojno spletno stranjo, pa tudi virtualnim veleblagovnicam in portalom.

IŽ

GIORGIO CELLI NA SUBIDI

VEČER Z ETOLOGOM

Bizoni gredo v nebo (I bizoni vanno in cielo) je zadnje delo znanega etologa - etologija je nauk o navadah in načinu življenja živali - in pisatelja Giorgia Cellija, ki je v javnosti poznan predvsem zaradi svojih lepih oddaj na italijanski državni televizijski mreži RAI. In prav Giorgio Celli bo gost znanega gostišča Subida pri Krminu, ki ga uspešno upravlja Joško Sirk z družino. Naj na tem mestu povemo, da je domačija Sirkovih pravo turistično središče, ki privablja v naše kraje sladokusce od vsepovsod. Gostiteljsko ponudbo pa zlahti tudi možnost bivanja v naravi.

Giorgia Cellija in njegovo zadnjo knjigo bo v gostišču jutri, v petek, 23. t.m., ob 19.30 predstavila časnikarka Elena Guerra. Srečanja se bodo udeležili tudi Cellijevi kolegi iz naše dežele in predstavniki

kulturnega ter gospodarskega življenja. Po predstavitvi knjige in pogovoru z avtorjem pa bo možnost tudi skupne večerje pri Sirkovih. Rezervacije sprejemajo na telefonsko številko 0481 60531.

Giorgio Celli je profesor na univerzi v Bologni in je tudi član znanstvenega sveta Narodnega parka delte reke Pad, v Italiji pa je poznan tudi po svojih gledaliških delih. Leta 1975 je prejel nagrado Luigi Pirandello za svoje delo *Skušnjave profesorja Fausta*. Objavil je zelo veliko knjig o navadah in obnašanju živali in tudi o odnosu človeka do živali in obratno, je stalni sodelavec dnevnika *La Stampa* in voditelj televizijske oddaje *V kraljestvu živali (Nel regno degli animali)* na tretji TV mreži RAI. Od junija leta 1999 je tudi evropski poslanec.

PRAZNIK ČEŠENJ

ODBOJKA / FRANKO BAGON PO KONČANI SEZONI

EVROPSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

PROMOCIJA IN TURIZEM V BRDIH

Na gradu Dobrovo se je v soboto, 3. junija zvečer, začel letošnji praznik češenj, ki je največja turistična in družabna prireditev v Goriških Brdih. Letošnji praznik je že petintrideseti zapored, tako da je postal del novejšje tradicije tega sadjarsko-vinogradniškega območja. Prireditve, nastopi, razna srečanja, tekmovanja in razstave so trajali do nedelje, 11. junija. V njih bodo sodelovali mnogi prebivalci Brd, pa Občina, podjetja, zasebni obrtniki, trgovci, vinogradniki, vinarji, turistični delavci in vinska klet na Dobrovem.

Kot gostje so se prireditvi udeležili ali pa v njih sodelovali tudi posamezniki ali skupine iz Furlanije, Škofje Loke in od drugod. Med pomembnejšimi dogodki navajamo, da je bilo v sredo, 7. junija, v gradu Dobrovo srečanje predstavnikov turističnih agencij iz Slovenije; v četrtek, 8. junija, je bil ob 10. uri v gradu posvet o češnjah; v petek ob 21. uri je bil v gradu koncert orkestra Slovenske policije; v soboto ob 9. uri je bilo tekmovanje šolskih otrok o poznavanju češenj; tudi v soboto, 10. junija, je ob 10. uri župan Franc Mužič odprl razstave, med njimi tudi razstavo v središču na Dobrovem v Briški vasi, zapuščini Bricev; prav tako v soboto, 10. junija, se je ob 13.30 uri začel t.i. kolesarski maraton češnje, na 108 km dolgi progi od Ljubljane do vinske kleti na Dobrovem. Posebno pester je bil program v nedeljo, 11. junija, zadnjega dne letošnjega praznika češenj. Ob 16. uri se je pričel tradicionalni sprevod vozil in kmetijskih strojev z naslovom *Goriška Brda včeraj, danes, jutri*. Praznik češenj postaja čedalje bolj znan tudi v preostali Sloveniji in med Slovenci čez mejo v Italiji. Pričakovali so, da ga letos obišče okoli 15 tisoč gledalcev. Najvažnejša cilja praznika sta pospeševanje turizma v Goriških Brdih in pridelovanja češenj. Tega prvega sadja v letu pridelajo na tem območju okoli tisoč ton, ob prazniku pa je v Goriških Brdih obiskovalcem na voljo dovolj češenj po zmernih cenah.

M.

V KOČEVJU PRVA SLOVENSKA SIRARNA PO EVROPSKIH MERILIH

Ljubljanske mlekarne so v Kočevju zgradile prvo slovensko sirarno, ki v celoti ustreza strogim standardom oz. merilom Evropske zveze. Pred odprtjem je nov mlekarški obrat dobil uradno dovoljenje za obratovanje iz Bruslja. V sirarni vsak dan predelajo 140 tisoč litrov mleka in s tem prispevajo pomemben delež pri zmanjševanju presežkov mleka v Sloveniji. V Kočevju izdelujejo poltrdi sir blagovne znamke Kočevski Gaudar. Nova sirarna je opremljena z najboljšo tehnologijo. M.

NAŠ ŠPORT NAJ OHRANI SLOVENSKE ZNAČAJ!

ERIKA JAZBAR

Franko, kaj bi povedal o letošnji športni sezoni?

Če poznamo objektivne težave, s katerimi se ukvarjajo športna društva v zamejstvu, mislim, da lahko mirno trdim, da je bila letošnja sezona še kar uspešna. Naše ekipe so sodelovale v devetih prvenstvih, imeli smo dve članski ekipi, ki sta nastopali v deželni C ligi, dve ekipi sta nastopali v mešani zasedbi starejših in mlajših igralcev v prvi diviziji, tem pa moramo dodati še razne mladinske ekipe.

Glede dosežkov pa naslednje: po poraznem začetku na dnu lestvice (temu so botrovala tudi nova pravila, ki jih je letos uvedla odbojarska zveza), se je za naši dve ekipi prvenstvo sklenilo pozitivno; pohvala gre predvsem ženski ekipi, ki je zasedla četrto mesto.

ŠZ Olympia se vsako leto izkaže tudi z drugimi pobudami...

Poleg rednega delovanja v prvenstvih smo priredili dva kakovostna turnirja: meseca septembra mednarodni moški odbojarski turnir Peter Špacapan, ob koncu sezone pa je bil ženski mednarodni turnir, poimenovan po našem preminulem odborniku Igorju Povšetju.

Kaj se obeta prihodnje leto?

Glede naslednje sezone ne morem razodeti večjih skrivnosti, saj nismo še postavili temeljev za celotno dejavnost. Trenutno delamo za prvi članski ekipi, imamo še nekatere nedorečenosti glede trenerjev, vsega nismo še jasno načrtali, vendar mislim, da smo na dobri poti. Glede po-

Franko Bagon je direktor Športnega združenja Olympia, ki združuje mlade ljubitelje in ljubiteljice odbojke z Goriškega. Z njim smo se ob koncu sezone pogovorili, da bi nam orisal opravljeno delo, uspehe, težave in nas seznanil z načrti za prihodnost.

mladka bi se moralo naše društvo veliko bolj angažirati. Pogosto se moramo namreč ukvarjati z organizacijskimi problemi naših igralcev in igralke. V ženskem sektorju imamo perspektivne igralke, vendar opažam, da na njihovo udejstvovanje močno vplivajo starši ali šola. Že nekajkrat se je zgodilo, da igralce ne more na tekmo ali na trening, ker je preobremenjen z drugimi dejavnostmi. V naši narodnostni skupnosti so ljudje angažirani tudi na kulturnem področju; to pomeni, da se ne morejo posvetiti 100% športu oz. odbojki.

Koliko mladih deluje v SZ Olympia?

Skupno šteje SZ Olympia približno 150 vpisanih, kar se tiče mladinskega sektorja; če združimo žensko in moško skupino, štejemo približno 50 mladih. Lansko sezono smo imeli na mladinskem nivoju dve mladinski ekipi, under 14 in under 16, za moško skupino pa samo ekipo under 16; fantje so namreč manj številni, ker je zanje športna ponudba bogatejša (košarka, nogomet ipd.). Ob ekipah gojimo tudi skupino minivolley, kjer skupaj trenirajo dečki in deklice in jih dejansko uvajamo v športno udejstvovanje.

Katere težave najpogosteje srečujete?

Problem zamejskega športa je v prvi vrsti problem kadrov. Zelo naporno je obdržati našim športnim organizaci-

jam slovenski značaj; rojstev je vedno manj, medtem ko je ponudba vedno višja. To pomeni, da je društev veliko in si med sabo "jemljemo" ljudi. Poglavlje zase je finančna plat zadeve. Vsako leto se stroški višajo; če želimo kakovostno delo, so potrebni izkušeni trenerji, ki pa ne prihajajo v Goriško brezplačno. Ob tem pa še to: naše ekipe nastopajo v ožjem krogu, v deželni ligi, kar pomeni, da so novi sponzorji težko dosegljivi. Slovensko gospodarstvo je precej na psu in v italijanskem okolju je težko najti sponzorje, ki bi bili pozorni do naše stvarnosti.

Ali si optimist glede prihodnosti?

Pred leti sem bil precej optimist, danes bi se ne izrekel za eno ali drugo. Upam, da bodo naši ljudje še vedno blizu našemu društvu in nam pomagali, tako da bosta naš obstoj in delovanje zagotovljena. Opažam, da je delo vsako leto težje; ko načrtujemo novo sezono, se včasih tudi dogaja, da se uštejemo.

SLOVENIJA BREZ ŠPORTNE SREČE

Evropsko nogometno prvenstvo je za Slovenijo in seveda predvsem za slovenske nogometne reprezentante odlična priložnost za promocijo Slovenije in slovenskega nogometa v svetu, predvsem tam, kjer o njem zelo malo vedo. Temišli so najbrž obhajale vsakega slovenskega navijača, ko je v nedeljo zvečer, 18. t.m., ob gledanju tekme med Slovenijo in Španijo pomislil, kje in na kako velikih stadionih igrajo španski nogometaši, koliko zaslužijo oni in koliko slovenski nogometaši. Naši navijači so lahko bili zadovoljni, saj je slovenska enajsterica dokazala, da si je vozovnico za evropsko nogometno prvenstvo sama in brez "pomoči od zunaj" upravičeno zaslužila.

la vsaj tako dobro kot na prvih dveh tekmah in imela malo več športne sreče. Selektorju Srečku Katancu in njegovim fantom namreč za sedaj ni kaj očitati; dejstvo je namreč, da so slovenski nogometaši dosegli že veliko, ko so se sploh uvrstili med državna nogometna moštva, ki igrajo na evropskem nogometnem prvenstvu v Belgiji in na Nizozemskem.

Italijani imajo poleg lepe igre tudi veliko sreče. Furlanski legendarni vratar ter sedanjí trener "azzurov" Dino Zoff je lahko več kot zadovoljen, saj so njegovi nogometaši premagali tudi Švedsko z rezultatom 2 proti 1 in so torej v treh tekmah osvojili vse možne točke. Tudi slovití Del Piero je končno prišel do to-

Čeprav je po porazu proti Španiji prav vsak slovenski navijač imel grenak občutek in morda je bil tudi upravičeno razočaran, ker je po izenačenju Zahoviča upal celo na uspeh slovenske nogometne vrste, pa lahko zapišemo, da je Slovenija že spet prikazala dopadljiv, sodoben in hiter nogomet. Španci so se morali pošteno potruditi, da so slovenske nogometaše premagali z dvema zadetkoma proti enemu. Sedaj, ko to pišemo, je naš tednik v tisku in zato ne moremo bralcev obvestiti o srečanju med Slovenijo in norveško nogometno reprezentanco; upamo pa, da bo slovenska vrsta igra-

liko zaželenega gola, kar naj bi bil dober omet za drugi del prvenstva. To bomo videli, ker je pač žoga okrogla tudi za "azzure", katerim je šlo do sedaj vse kot po maslu.

Omenimo še, da je za prvovrstno presenečenje v Bruslju poskrbela proti Belgiji turška nogometna reprezentanca, ki je z dvema goloma proti nič premagala gostitelje prvenstva in tako dokazala, da lahko s svežo igro in mladostno zagnanostjo danes v Evropi poseže po dobrih rezultatih vsaka nogometna enajsterica, če le ima v svojih vrstah nogometne ase, takšne, kakršen je odlični turški strelec Hakan Šukur.

Za konec še žalostna nota, za katero, kot že preveč let, poskrbijo na vseh mednarodnih tekmah angleški pijanci in barabe, huligani, ki jih zavestno ne smemo imeti in ne imenovati nogometne navijače. Tudi tokrat so divjaki z Otoka pred tekmo z Nemci, med njo in po njej sejali strah in trepet ter uničevali avtomobile, trgovine in vse, kar jim je prišlo pod roke. Bili so tako divji, da je moralo poseči celo mednarodno nogometno združenje UEFA; zagrozilo je, da bo angleško enajsterico poslalo domov, če se izgrede ponovijo na prihodnji tekmi angleške vrste. To bi bilo seveda tudi najboljša lekcija za angleške barabe, ki leta in leta divjajo po svetu, pa čeprav se prav Angleži radi pohvalijo, da so oni "izumili nogomet". Da je stvar resna, pove tudi podatek, da je britanski premier Tony Blair dejal: "To je velika sramota za vso Veliko Britanijo!"

ZUT

NOGOMET / VELIKA NAGRADA JEREMITIŠČA

VAŠKE IGRE NA NAŠI ZEMLJI

Rumitarji ne mirujejo. Na zaselku Jeremitišče, ki mu že vrsto let grozi uničenje zaradi širitve tovarnega postajališča pri Štandrežu, se stalno nekaj dogaja. Predstavitev knjigi, dramske uprizoritve, družabna srečanja in še kaj.

V nedeljo smo bili priča novi pobudi: štandreške nogometne ekipe so tekmovale za Veliko nagrado Jeremitišča.

Sodelovalo je šestdeset mladih nogometašev in šest moštvo malega nogometa; vsako je predstavljalo štandreški zaselek. Vsak udeleženec je dobil obesek, zmagovalcem turnirja pa je bilo moštvo z Rojca. Na drugo mesto so se povzdignili Placarji, za njimi je prišlo moštvo ekipe Klanec 1, nato Rumitarji, Piložarji in moštvo Klanec 2.

Za 23. junij pa se že pripravljajo na kresno noč. V sodelovanju z domačimi društvi bodo na predvečer sv. Ivana priredili domač večer z odprtjem razstave krajevnih ustvarjalcev, nastop Veselih bratcev iz Štmavra, ob 22. uri pa bodo prižgali veliki kres na Špini. Petja, glasbe in družabnosti seveda ne bo manjkalo.

15

ČETRTEK
22. JUNIJA
2000

GLASBENI NATEČAJ

SKLADBA
ZA TISOČ
LET GORICE

Ob 1.000-letnici prve dokumentirane omembe Gorice razpisujeta Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice natečaj za izvirno skladbo na besedilo z goriško tematiko nabožne ali posvete vsebine. Predvideni sta dve kategoriji: **kategorija A** - odrasli zbori (zborovska skladba za mešani, moški ali ženski zbor) in **kategorija B** - otroški in mladinski zbori (skladba za otroške in mladinske zборе).

Natečaj je odprt za vse skladatelje brez omejitev. Udeleženci lahko sodelujejo z eno ali več skladbami v vsaki kategoriji. Prijavljene skladbe morajo biti še neobjavljene in neizvedene.

Nagrajene bodo prve tri najboljše skladbe obeh kategorij. Za kategorijo A: prva nagrada 2.000.000 lir, druga nagrada 1.000.000 lir, tretja nagrada 500.000 lir. Za kategorijo B: prva nagrada 2.000.000 lir, druga nagrada 1.000.000 lir, tretja nagrada 500.000 lir.

Prijavljene skladbe bo ocenjevala komisija priznanih strokovnjakov. Komisija ima pravico, da ne podeli vseh nagrad. Vse oddelčne komisije so dokončne in nepreklicne.

Dela morajo prispeti **do 15. novembra 2000** v petih izvodih (fotokopija) na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete, Drevored 20. septembra 85 - 34170 Gorica (Italija); tel. 0481 538128, fax 0481 - 536324, SSO. activeweb.it.

Partiture naj se oddajo nepodpisane in pod geslom, ki naj bo napisano na zunanjo stran priložene za pečatene ovojnice. Ta naj vsebuje ime in priimek, rojstne podatke, naslov avtorja s telefonom oz. faksom.

Rezultati bodo znani najkasneje do 15. decembra 2000.

Vse pravice do prve izvedbe, objave, snemanja in izdaje skladb, pripadajo organizatorjem natečaja. Skladatelji za to ne dobijo nobene odškodnine.

Besedila so na razpolago na zgoraj navedenem sedežu, kjer jih lahko zainteresirani dvignejo ali pa zaprosijo za dostavitev po pošti.

Organizatorja si pridržujeta pravico, da iz tehničnih, organizacijskih ali umetniških razlogov deloma spremenita pravila. O tem bodo sodelujoči pravočasno obveščeni.

LIKOVNI NATEČAJ

OB JUBILEJU
POGLEDI
NA GORICO

Kulturni center Lojze Bratuž razpisuje likovni natečaj z naslovom *Moj pogled na Gorico*. S tem bo slovenski kulturni hram počastil tisočletnico prve omembe Gorice v pisnih virih. Praznovanja bodo potekala, kot znano, leta 2001. Natečaj je namenjen slovenskim in italijanskim učencem, ki obiskujejo osnovne in nižje srednje šole v goriški občini ter osemletke v Novi Gorici in Solkanu.

Natečaj bo potekal v šestih kategorijah.

V **kategorijo A** se lahko vpišejo učenci, ki obiskujejo 1. in 2. razrede osnovnih šol; prispevki za to kategorijo morajo biti v formatu A3, tehnika je prosta.

Kategorija A/1 je namenjena skupinskim delom učencev, ki obiskujejo 1. in 2. razrede osnovnih šol, format in tehnika sta prosta.

V **kategorijo B** se lahko prijavijo učenci 3., 4. in 5. razredov osnovne šole, format naj bo A3, tehnika je prosta.

V **kategoriji B/1** se bodo pomerili s skupinskimi izdelki otroci 3., 4. in 5. razreda osnovnih šol.

Kategorija C je namenjena dijakom 1., 2., in 3. razredov nižjih srednjih šol ali 6., 7. in 8. razredov osemletke, izdelki morajo biti v formatu A3, tehnika je prosta.

Zadnja je **kategorija C/1**, ki je namenjena delom dijakov 1., 2. in 3. razredov srednjih nižjih šol in dijakom 6., 7. in 8. razreda osemletke, format izdelka in tehnika sta prosta.

Izdelki morajo biti oddani **do 30. novembra letos** na naslov: Kulturni center Lojze Bratuž, Drevored 20. septembra 85 - 34170 Gorica.

Na hrbtni strani vsakega izdelka morajo biti napisani ime in priimek učenca, razred in naslov šole, za skupinske izdelke pa razred in naslov šole.

Izdelke bo ocenjevala komisija, ki jo bodo sestavljali izvedenci na likovnem področju.

Objava zmagovalcev, podelitev nagrad in odprtje razstave nagrajenih in priporočenih del bo v petek, 12. januarja 2001. Prvovrščeni v kategorijah A, B in C bodo prejeli kolo, drugovrščeni fotoaparata, tretjevrščeni pa knjigo. Za kategorije A/1, B/1 in C/1 bo prva nagrada majica, druga kapa, tretja pa knjiga.

SOVODNJE / NAŠA PRETEKLOST IN ŠOLA

"KRAJŠAJMO RAZDALJE"

FOTO BUMBACA

"Ali kaj veste, kako je bilo nekoč pri nas, kako so živeli pred 80, 100 leti po naših vaseh?" Tako je zvenelo vprašanje, ki ga je nedavno postavila Alenka svojim sošolcem na OŠ Peter Butkovič-Domen v Sovodnjah ob Soči. Tako se je uvedla predstavitev projekta *Krajsajmo razdalje*, ki je potekal skozi letošnje šolsko leto. Učenci in učence so odkrivali preteklost, obdobje svojih prastaršev. Spraševali so none in nonote o življenju v Sovodnjah in okolici nekoč s poudarkom na praznovanjih, oblekah, poklicih, narodnih nošah. Izvedeli so tudi, da je nastala v začetku 70. let v Sovodnjah folklorna skupina, ki je raziskala tudi staro ljudsko nošo in jo skrbno pripravila za svoje člane in plesalce. V njej so potem več let nastopali vseh psov. Nekaj moških in ženskih noš je bilo razstavljenih v šolskem atriju skupaj z drugim zanimivim "ljudskim blagom", ki še vedno priča o naši preteklosti. Drobne in večje orumene fotografije v črno-beli tehniki, sta-

re obleke, perilo, vezane rjuhe in prti, ročni šivalni stroji, več vrst likalnikov, vse se je ponujalo v ogled, kot bi nas s svojo nemo prisotnostjo nagovarjalo: "Ohranite nas, ne odvrzite z nami v pozabo svoje kulturne dediščine, svoje preproste, a zanimive in bogate kmečke preteklosti..."

Sovodnjski osnovnošolci so med šolskim letom odkrivali drobne stvari: kako so se nekoč oblačili, kako se je več dni pralo v Soči, kako so likali z ogljem v železnem likalniku, kako so praznovali. Cerkevni in ljudski prazniki, veselice, poroke, farni patron so bili priložnost za pojedine, poskočno glasbo, veselo razpoloženje in ples, za druženje in utrjevanje vezi. Mladi so se ob takih priložnostih lahko spoznavali, si bili všeč in hodili vasovat. Prvošolci so sproščeno in ljubko prikazali, kaj se zgodi, če vasovalec ni po godu dekletovemu očetu. Padajo klobute. Sploh pa je bila vsa predstavitev projekta zasnovana bolj šegavo, veselo in v ljudskem stilu. Četrta in tretja razred sta predstavila ples, zborček

je zapel staro V Gorici tam kavarna je in dodal še nekaj narodnih pesmic, ki se še pojejo, a jih mnogi mladi žal ne poznajo več, čeprav so del našega kulturnega izročila. Šolarje je živahno spremljala na harmoniko mlada Sovodnjska Magda Tomsic, ki je prihajala v šolo na vaje med svojo pavzo za kosilo in se hitro prilagodila veseli pesmi šolarjev.

Ob koncu večera nas je spet presenetil prvi razred s šegavim *Pouštertancem*. Zadnji plesalec Michele je z metlo iz šibja pometal vse plesalce v ljubkih narodnih nošah in odnesel tudi letošnje šolsko leto h koncu.

Naj omenim še celodnevni izlet, ki so ga imeli "Domnovci" ob koncu aprila v Reziji. Res zanimiv, bogat obisk vasic, muzeja, naravnih lepote. Vodič Sandro je znal učence strokovno popeljati med mnoge zanimivosti svojih krajev. Šolarji pa so primerjali to bolj oddaljeno kmečko preteklost z ono, ki so jo raziskovali v projektu *Krajsajmo razdalje*.

Le dan pred zaključkom pouka je bilo v Butkovičev šoli spet vse živo, saj je bil na kratkem obisku cel avtobus upokojevcov iz Toskane. Le za hip so se ustavili pri nas na poti proti Sloveniji. Med njimi je bil tudi g. Gigi, ki so ga upokojeni kolegi izbrali za "nonoto sovodnjskih otrok". In kot pravi dedek je vse otroke obdaril s košem tipičnih sladkarij. Otroci so zapeli nekaj poskočnih in zaplesali skupini v pozdrav. Pobuda je prišla s strani sindikalne organizacije CGIL-SPI z našega področja.

TS

BOMO PLESALI KU...

Jakec: Glej, glej, kedu gre! Vješ, de sen te čako. Tabot de me ne uejdeš, zatuo ke se muoremo en melk poment, de bom kej zestuopo, kej se dogaja te sez name.

Mihec: Ma kej češ zastuopet. Neč nouga, ne... mi se borimo naprej.

Jakec: ...za staro pravdo, a! Ma zdej bo šlo, boš vido, sej smo čule Spetiča jen brali u časnekeh, de bo naš zaščitni zakon na dnevnem redu pred koncem meseca.

Mihec: E, ja, smo čuli, ja. Ma jest sen tedi slišo, de se bosta vladna večina in opozicija skušali, dragi muj, ... skušali dogovoriti, da bi odpravili vse sporne popravke in da bi torej zakon šel gladko v odobritev. Vješ, kej tu pomene.

Jakec: Mislen, de be tu u prakse pomenlo, de bo zakonsko besedilo, če bo pršlo na dnevni red za odobritev teku okleščeno, de ne bo nanker poduobno enme poštenme zaščitneme zakone.

Mihec: Točno teku, perjato.

Jakec: Ben, jen mi, kej bomo rekli?

Mihec: Mi, mi... Sej si slišo, kej pravejo naše politiki jen tedi predstavnik i. civilne družbe, de je zaščitne zakon nujno potreben, čeprav ni to tisto, kar smo si željeli jen be rable ze preživet.

Jakec: Ma, kej ne zastuopejo, de be tu pomenlo, de nen sez odobritvijo zaščitnega zakona poberejo pravice, ki nen jeh že priznavajo državni zakoni jen mednarodni dogovori.

Mihec: Sevede zastuopejo, ma eno je zastuopet, drugo je pej politični al pej strankarski interes, dragi muj. Jen naša levica če, de sedanja levčarska vlada, ki jo zdej vode socialisti Amato, jen jo je u učire vodil levi demokrat D'Alema, odobri ta zaščitne zakon, de be se pred volil-ceme hualle, de so ga uane dosegle.

Za te ledi, manjšina ne sme več bet "subjekt". Tu je blo jasno vre keder so ljubljanski politiki svetvali vključitev u taljanske levčarske stranke. Ma ta ideja ued manjšine "kot subjekt", (kuker je zmerej piso Primorski, keder SKGZ nej tou jemmet določenih rešitev, ki so jeh predlagali v Rime, rečmo za rešet vprašanje Glasbene matice) je dokončno propadla sez kraham Kmečke banke jen predusen Tržaške kreditne banke. Od tekret neprej, se ze te ledi Slovenci u Italje muoremo čim prej jen čim bolj integrirat, jen ne bet več "subjekt".

Jakec: Češ reč, de prazen žakelj ne stoji pokonce?

Mihec: Glej, ke žakelj za ene nej bil nikoli prazen.

Jakec: Ben, ma kam nes bo tu prpeljalo, rečme, kam?

Mihec: O, boš vido, de se bomo zmotali. Eno so politiki, drugo so pej ledje, ke ni nujno de grejo zmerej zadej. Boš vido, de bojo pršle drgačne cajte.

Jakec: Ja, prau praveš. Vseleh pej je prou, de ima vsak človek ano gvišnost, ano vjero, ke mu pomaga preživet u teških momenteh.

Mihec: Sej te praven, de se stvari obračjo jen de kroužejo vre nove ideje. Ti dan en primer. Gotovo si brau, de naše dvje krovne organizacije ustanavlja Forum za šolstvo, ke bo u naslednjih mesceh nerdo en načrt za reorganizacijo slovenskih šuol, jen tedi Glasbene matice, sej so tisti ued SKGZ-ja jen SSO-ja nerdili tedi omizje za glasbeno šolstvo, de be čimbelf pametno reše te težke probleme. Jen tu se me zdi dobro. Tu je nekej nouga, dergačnega, ke bo zbedilo manjšino.

Jakec: A, tu se pej lepu slišo. Ma, kej bojo nardile tede ano plesno šulo?

Mihec: Zakej pej be muogle jemmet tedi plesno šulo? Češ reč, de be bla prilika, de be se fantje jen punce nejdle jen de be peršlo do noveh slovenskeh drežin, al kej misleš?

Jakec: Ne, ne... teku mislen na glas, ne. Prostuoro sez lepu spucenmi parketi po tleh ne manjka, jen še kešno lirco be uloule, ze fet.

Mihec: Čaki, čaki, kej misleš? Ti ne rečeš kej tačga slučajno!

Jakec: Ma neč, čen samo reč, de be naše lehko ponudle prostruore ze plesno šulo, tedi zetu, ke se me zdi, de zmerej bolj se pleše, kuker druge guodejo.

Mihec: Ma ti si prou zluđjeu. Zmerek muoreš nekej špiket. Pest ledi pr mire, sej se martrajo, de be kej koristlo usjen. Zdej se mi zdi, de ne be smelo bet posebnih ovir, de be končno odobrile zaščitni zakon. Tede če je Violante une dan u Vidme, reko, de uen nej prerok jen de ne muore ze gvišno reč, de bo zakon odobren.

Jakec: Tu pej je gvišno, de nej prerok, sej tede neče bet. Midva pej sva vre kešen kret kej uganla, ne-de?

Mihec: Sej praven, de predobro jeh poznamo, de be se kej doste zmuotle. Useleh pej ti muorene čestitet ze tiste besjede, ki se jeh prej reko, ued vjere. Tu je lepu, de povješ, de se ne skrives, jen de zdej na stare ljete tedi mežnareš. Ma, ... čaki, ... sej si teku mislo, keder si govoru ued tega, de je treba u življenje jemmet trdno vjero, de ne omagaš po puote. Rječme, kej si tou rječ, de vjerješ.

Jakec: Ne, ne samo an moment, ued koga govoriš?! Jest verjen, de bom denes šou spet še en glaž.

Mihec: Packa! Sen si mislo, de bo kej tačga. Ljepa vjera!

FESTIVAL AMATERSKIH GLEDALIŠČ V GORICI

ODRSKE LUČI OBSEVAJO GRAD

Sugestivno grajsko dvorišče je od sobote, 17. t. m., spet prizorišče festivala amaterskih gledališč *Castello di Gorizia*, ki ga že desetič prireja goriško gledališko združenje Terzo teatro v sodelovanju z občinskim odborništvom za kulturo in letos prvič pod pokroviteljstvom ministrstva za kulturo. Goriški festival je v iz leta v leto kakovostno zorel, tako da je postal eden izmed najpomembnejših tovrstnih festivalov v Italiji. Naj se je tokrat prijavilo kar triinštirideset skupin z vseh koncev "italskega škornja"; od teh se bo za nagrade potegovalo osem najboljših, ki se bodo zvrstile do sobote 22. julija. Tisti večer se bo festival sklenil z nagrajevanjem in z nastopom *Rockopere* iz Viareggia, ki bo izvajala znani musical *Jesus Christ Superstar*.

Pred številnim občinstvom se je prva predstavila ljubiteljska skupina *Campagalliani* iz Mantove s Kessleringovo komedijo z dokaj črnim hu-

morjem Arzenik in stare čipke. Za prepričljivo solidni nastop je doživela dolgotrajno ploskanje. V sredo je bil na vrsti *Prototeatro* iz kraja Montagnana pri Padovi z delom *Strighe*; sledile ji bodo še *L'improvvisata compagnia* iz Latine z igrjo Vincenza Salemma *E fuori nevicca* (23. t. m.); *Il Giullare* iz Salerno s Pirandellovim delom *Così è (se vi pare)* (30. t. m.); *Teatro dell'accadente* iz Lucce z igrjo N. Manfredija in N. Marina *Gente di facili costumi* (5. julija); *Estravagarioteatro* iz Verone z Goldonijev komedijo *Il Campiello* (8. julija); *Luci della ribalta* iz Bolzana z igrjo A. Harta in M. Braddela *Nelle migliori famiglie* (12. julija) in *Il teatro dei Picari* iz Macerate z De Fillipovim delom *Gli esami non finiscono mai* (15. julija). Predstave se začnejo ob 21.15.

Častilcem omamne modrice se torej obetajo lepi trenutki v čarobnem objemu poletnih noči.

IK